

- §16a-miljøgodkendelse til
Krusegård
Knarregårdsvej 15
3790 Hasle

Kolofon: Bornholms Regionskommune; april 2021
Journalnummer: 09.17.19P19-0013
Udarbejdet af: Center for Natur, Miljø og Fritid
Sagsbehandler: Helle Thers/Katrine Høst (naturafsnit)
Kortbilag: Geodatastyrelsen

§ 16A MILJØGODKENDELSE

til

Krusegård

Knarregårdsvej 15, 3790 Hasle

Gyldighed

Denne tilladelse meddeles efter § 16 a, stk. 2 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. lovbe-
kendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019 med senere ændringer.

Tilladelsen gælder fra annonceringsdatoen den 8. april 2021

DATABLAD

Titel:	§ 16 a tilladelse til Krusegård
Tilladelsen omfatter:	Svineproduktion med søer, smågrise og slagtesvin. Produktionsareal: 9.061 m ² fordelt på 11 staldafsnit
Dato for tilladelse:	8. april 2021
Husdyrbrug:	Krusegård, Knarregårdsvej 15, 3790 Hasle
Matrikelnummer og ejerlav:	30 a Rutsker m.fl.
Ejendomsnummer:	4000072760
CVR-/P-nummer:	28038127/1018902695
CHR-nummer:	74 587
Ansøger (driftsansvarlig) og ejer:	Jesper Grønbech Jørgensen
Adresse:	Knarregårdsvej 15 3790 Hasle
Kontaktoplysninger:	Tlf.nr. 3305444; e-mail: mail@krusegaard.dk
Konsulent:	Kirsten V. Kyndesen, Bornholms Landbrug & Fødevarer, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby, kvk@blf.dk .
Tilsynsmyndighed:	Bornholms Regionskommune, Center for Regional Udvikling, IT og Sekretariat, Skovløkken 4, 3770 Allinge
Kontakt tilsynsmyndighed:	Tlf. 5692 0000; e-mail: nmf@brk.dk ; Hjemmeside: www.brk.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

Datablad	3
Indholdsfortegnelse	4
1 Resumé	6
2 Tilladelsen med vilkår	8
2.1 Afgørelse om tilladelse efter husdyrbruglovens § 16 a	8
2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion.....	9
2.3 Vilkår for driften	10
2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald.....	15
2.5 Retsbeskyttelse og revurdering.....	15
2.6 Offentlighed	15
2.7 Klagevejledning	16
3 Beliggenhed og landskabelige forhold	17
3.1 Bygninger og faste afstandskrav.....	17
3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet	20
4 Husdyrproduktion	23
4.1 Husdyrhold og staldanlæg.....	23
4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning	26
5 Ressourceforbrug	28
5.1 Foder og foderopbevaring.....	28
5.2 Vand	29
5.3 Energi	30
5.4 Diverse hjælpestoffer	31
6 Reststoffer	31
6.1 Spildevand.....	31
6.2 Affald	32
7 Gener fra husdyrbruget	33
7.1 Lugt.....	33
Støj og rystelser.....	37
7.2 Støv	38
7.3 Lys.....	38
7.4 Fluer og skadedyr.....	39
7.5 Transport.....	39
8 Ammoniaktab og naturpåvirkning	41
8.1 Ammoniakemission og BAT-krav	41

8.2	Påvirkning af naturområder	43
9	Mulige driftsforstyrrelser og uheld	49
10	Egenkontrol og dokumentation	53
11	IE-brug	54
12	Samlet vurdering	55
13	Bilag	55
	Bilagsoversigt:	55
	Bilag 1. Anlægstegning over Krusegård	56
	Bilag 2. Produktionsareal ansøgt drift 1	57
	Bilag 3. Produktionsareal ansøgt drift 2	58
	Bilag 4. Produktionsareal ansøgt drift uden opførsel af ny slagtesvinestald og nudrift 1	59
	Bilag 5. Produktionsareal ansøgt drift uden opførsel af ny slagtesvinestald og nudrift 2	60
	Bilag 6. Produktionsareal 8-årsdrift 1	61
	Bilag 7. Produktionsareal 8-årsdrift 2	62
	Bilag 8. OML-lugtberegning - konklusion	63
	Bilag 9. Beredskabsplan for Krusegård	69
	Bilag 10. Modtagne høringssvar og kommunens bemærkninger	71

1 RESUMÉ

Jesper Grønbech Jørgensen ansøger om husdyrtilladelse i henhold til husdyrbruglovens § 16 a til udvidelse af svineproduktionen på ejendommen Krusegård, Knarregårdsvej 15, 3790 Hasle.

Krusegårds produktionsanlæg ligger fordelt på to nabomatrikler, som hører under to forskellige ejendomme hhv. Krusegård og Bondegård begge ejet af Jesper Grønbech Jørgensen. Krusegård er placeret på matrikel nr. 30a Rutsker og på denne matrikel ligger det gamle staldanlæg til soholdet, som ikke længere er i drift samt klimastalde. Bondegård er placeret på matrikel nr. 29a Rutsker og på denne matrikel ligger det nye soanlæg samt slagtesvinestaldene. Alle produktionsanlæg på Bondegård ligger i umiddelbar tilknytning til anlægget på Krusegård og kan teknisk og forureningsmæssigt ikke adskilles, hvorfor anlægget i ansøgningen behandles som ét samlet anlæg.

På Krusegård er der i nudrift et sohold på 650 årssøer, 22.178 producerede smågrise (7,3-30 kg) og 20.622 producerede slagtesvin (30-113 kg) i henhold til anmeldelse om skift i dyretype fra december 2017. Husdyrholdet har en §12-miljøgodkendelse fra februar 2008 med tilføjelse fra juni 2008 samt et tillæg fra maj 2014.

Der ansøges om en godkendelse af den eksisterende produktion efter den nye husdyrregulering efter stipladsmodellen samt mulighed for en udvidelse af produktionen med en ekstra slagtesvinestald. I nudrift overføres en del af smågrisene til naboejendommen Skovgård, hvor de færdigproduceres som slagtesvin og et mindre antal smågrise sælges. Ejendommen Skovgård er ligeledes ejet af Jesper Jørgensen.

I ansøgt drift ønskes mulighed for at færdigproducere alle slagtesvin på Krusegård og til dette formål ønskes opført en ny slagtesvinestald, svarende til de to eksisterende slagtesvinestalde. Den ekstra kapacitet til slagtesvin skal desuden benyttes til at reducere belægningsgraden i smågrisestaldene ved at overføre smågrisene tidligere til slagtesvinestaldene end det er tilfældet i nudrift. Den eksisterende karantænestald forventes taget ud af drift i ansøgt drift, hvor Skovgård i stedet forventes anvendt til karantænestald. Idet der er mulighed for at staldafsnittet fortsat anvendes er dette indregnet i ansøgt drift. Der foretages ingen ændringer af det eksisterende staldanlæg.

Det eksisterende staldanlæg er i ansøgningen indsat som nudrift. Ansøgt drift omfatter eksisterende staldanlæg og den nye slagtesvinestald. Det samlede produktionsareal udgør 7.414 m² i det eksisterende staldanlæg og 1.647 m² i den nye slagtesvinestald – i alt 9.061 m².

Til opbevaring af husdyrgødningen fra produktionen forefindes i alt 4 gyllebeholdere samt 3 forbeholdere/fortanke på ejendommen. I forhold til tillægget til miljøgodkendelsen fra 2014 er der opført en ny gyllebeholder efter anmeldelse i 2017. Beholderne har et samlet overfladeareal på 1.950 m².

Til opbevaring af korn forefindes eksisterende kornsiloer. Der er tidligere efter anmeldelse givet tilladelse til at forhøje to af siloerne fra 16,6 m til 20 m. Disse siloer ønskes forhøjet yderligere i ansøgt drift til 21,5 m.

Ansøgningen er indgivet i henhold til husdyrbruglovens § 16 a og er indsendt til Bornholms Regionskommune gennem det elektroniske ansøgningssystem husdyrgodkendelse.dk (Skema nr. 205360: Hovedskema. Skema nr. 218897: Scenarieregning BAT. Skema nr. 219455: Scenarieregning ansøgt drift uden opførelse af ny slagtesvinestald).

Det nye staldanlæg overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel.

I ansøgningen er der foretaget beregninger der viser, at de krævede lugtgeneafstande mellem staldene og omkringboende ikke overholdes ved opførelse af en ny slagtesvinestald. Lugtberegningen i ansøgningssystemet er erstattet af en konkret lugtberegning (OML-beregning), hvor den konkrete placering af afkastene på staldene, afksthøjde og ventilationsforhold indgår. Beregningen dokumenterer, at lugtgenekravet kan opfyldes ved anvendelse af teknologien gyllekøling til reduktion af lugt samt ved ændring af ventilationsafkastene på den nye stald.

På baggrund af ejendommens beliggenhed og beskrivelsen af driften forventes produktionen ikke at forårsage væsentlige gener for naboer og forbipasserende i form af støv, støj og rystelser, lys, transport eller forekomst af skadedyr. Tilsvarende vurderes husdyrbrugets brug af ressourcer (herunder foder, energi og vand) samt håndtering af reststoffer (herunder affald og spildevand) ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning.

I ansøgningen er der foretaget beregninger af den samlede ammoniakudledning fra produktionen og dennes påvirkning af omkringliggende naturområder. Det vurderes, at det ansøgte ikke vil forårsage væsentlig påvirkning af ammoniakfølsomme naturområder i området.

Ammoniakudledningen fra husdyrbruget må ikke overskride et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Den ansøgte husdyrproduktion opfylder dette krav ved at anvende teknologien gyllekøling i de eksisterende slagtesvinestalde samt den nye slagtesvinestald. Gyllekølingen reducerer ammoniakudledningen fra stalden.

I tilladelsen er der redegjort for de miljømæssige konsekvenser af det ansøgte og husdyrbrugets anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT) med henblik på reduktion af ammoniakudledningen til omgivelserne.

Med tilladelsen følger en række vilkår til driften, som sikrer, at husdyrbruget kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne væsentligt.

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at indretning og drift af husdyrbruget og håndtering af husdyrgødningen sker i overensstemmelse med gældende regler, og at driften kan foregå uden væsentlig påvirkning af miljøet eller omkringboende, som dette er defineret i husdyrbrugloven. Kommunen vurderer desuden, at projektet ikke vil påvirke eller true arter og naturtyper, der er en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder, eller bilag IV-arter og deres yngle- og rastoområder.

2 TILLADELSEN MED VILKÅR

I dette kapitel beskrives den ansøgte produktion og baggrunden for den meddelte afgørelse om tilladelse med tilhørende vilkår for driften. Desuden beskrives en række juridiske forhold ved tilladelsen, samt hvordan offentligheden har haft indflydelse på projektet og kommunens vurderinger. Til sidst beskrives mulighederne for at klage over afgørelsen.

2.1 Afgørelse om tilladelse efter husdyrbruglovens § 16 a

Bornholms Regionskommune, Center for Regional Udvikling, IT og Sekretariat har vurderet, at der i henhold til de gældende regler¹ kan meddeles tilladelse til den ansøgte svineproduktion på husdyrbruget Krusegård, Knarregårdsvej 15, 3790 Hasle, matr. nr. 30a Rutsker m.fl.

Miljøgodkendelsen omfatter godkendelse af den eksisterende produktion efter den nye husdyrregulering efter stipladsmodellen samt mulighed for en udvidelse af produktionen med en ekstra slagtesvinestald.

Nærværende miljøgodkendelse giver mulighed for at færdigproducere alle slagtesvin på Krusegård, og dermed omfatter miljøgodkendelsen tilladelse til at opføre en ny slagtesvinestald, svarende til de to eksisterende slagtesvinestalde. Den ekstra kapacitet til slagtesvin skal desuden benyttes til at reducere belægningsgraden i smågrisestaldene ved at overføre smågrisene tidligere til slagtesvinestaldene end det er tilfældet i nudrift. Den eksisterende karantænestald forventes taget ud af drift i ansøgt drift, hvor Skovgård i stedet forventes anvendt til karantænestald. Idet der er mulighed for, at staldafsnittet fortsat anvendes, er dette indregnet i ansøgt drift. Der foretages ingen ændringer af det eksisterende staldanlæg.

Det eksisterende staldanlæg er i ansøgningen indsat som nudrift. Ansøgt drift omfatter eksisterende staldanlæg og den nye slagtesvinestald. Det samlede produktionsareal udgør 7.414 m² i det eksisterende staldanlæg og 1.647 m² i den nye slagtesvinestald – i alt 9.061 m².

De to eksisterende kornsiloer placeret ved slagtesvinestaldene forhøjes til 21,5 m.

Da det ansøgte produktionsareal overstiger 100 m², er husdyrbruget omfattet af husdyrbruglovens regler. Ammoniakemissionen fra anlægget beregnes til mere end 3.500 kg NH₃-N pr. år, og antallet af stipladser til slagtesvin er over 2000 stk., som definerer et IE-brug. Derfor meddeles tilladelsen efter husdyrbruglovens § 16 a, stk. 2.

Tilladelsen er baseret på oplysningerne i ansøgningen med tilhørende bilag og øvrigt materiale fremsendt af ansøgers konsulent. Der er nærmere redegjort for de vurderinger, der ligger til grund for afgørelsen i den miljøtekniske beskrivelse og vurdering – se de følgende afsnit 3 - 12.

Husdyrbruget skal drives i overensstemmelse med de stillede vilkår i nedenstående Afsnit 2.3 og bestemmelserne i den til enhver tid gældende bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen) samt øvrig gældende lovgivning også i de tilfælde, hvor disse regler er skærpende i forhold til denne tilladelse.

Da det ansøgte medfører en samlet ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr. år, er der redegjort for og stillet krav til husdyrbrugets anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT – Best Available Techniques) til reduktion af ammoniakemissionen.

¹ Lovbekendtgørelse nr. nr. 256 af 21. marts 2017 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (husdyrbrugloven) med senere ændringer, tilhørende bekendtgørelse nr. 1380 af 30. november 2017 om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug (husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen) med senere ændringer og bekendtgørelse nr. 1076 af 28. august 2018 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (husdyrgødningsbekendtgørelsen).

Bornholms Regionskommune har vurderet de miljømæssige konsekvenser ved den ansøgte svineproduktion i forhold til den nuværende lovlige produktion på Krusegård (nudrift) og i forhold til husdyrbrugets lovlige drift for 8 år siden (8-års drift).

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg. Endvidere vurderer kommunen, at husdyrbruget efter ændringerne kan drives uden væsentlig påvirkning af natur, miljø og landskab og uden væsentlige gener for omgivelserne, når vilkårene i denne miljøtilladelse og de gældende regler på området overholdes.

Der gøres opmærksom på, at etablering af de tre nye bygninger indeholdende henholdsvis løbe- og drægtighedsstald, fare- og smågrisestald samt slagtesvinestald samt gylletanken ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse og eventuelle andre nødvendige tilladelser fra Bornholms Regionskommune.

2.2 Ansøgning om tilladelse og eksisterende produktion

Bornholms Regionskommune har den 14. maj 2020 modtaget en ansøgning fra Jesper Grønbech Jørgensen om tilladelse til at udvide produktionsarealet til svineproduktionen på Krusegård, Knarregårdsvej 15, 3790 Hasle. Ansøgningen er indgivet i henhold til § 16 a i husdyrbrugloven, og er indsendt gennem det digitale selvbetjeningsystem www.husdyrgodkendelse.dk med ansøgningskema nr. 205360. Den 20. maj 2020 blev ansøgningen visiteret som fuldt oplyst. Kommunen har efterfølgende modtaget rettelser til ansøgningen senest den 22. februar 2021 og har afgjort sagen på baggrund af version 3 af ansøgningskemaet samt scenarieberegningsskemaer. En scenarieberegning af BAT krav for eksisterende stalde fastsat i tidligere godkendelse er foretaget i skema 218897. En scenarieberegning for uændret drift uden udvidelse af produktionsarealet til slagtesvin er foretaget i skema 219455.

Forhold til eksisterende produktion

På Krusegård er der i nudrift et sohold på 650 årssøer, 22.178 producerede smågrise (7,3-30 kg) og 20.622 producerede slagtesvin (30-113 kg) i henhold til en anmeldelse fra december 2017. Der er §12-miljøgodkendelse fra februar 2008 med en tilføjelse fra juni 2008 og et tillæg fra maj 2014. I 2017 er der med anmeldelse givet tilladelse til opførsel af en ny gyllebeholder.

Der ansøges om en godkendelse efter den nye husdyrregulering efter stipladsmodellen samt udvidelse af produktionsarealet i form af opførsel af en slagtesvinestald. Der foretages ingen ændringer i det eksisterende staldanlæg.

Der forekommer ingen godkendelsespligtige biaktiviteter på ejendommen.

Vurdering af samdrift med andre husdyrbrug

Det eksisterende staldanlæg er placeret på to matrikler omfattende Krusegård (30 a Rutsker) og Bondegård (29a Rutsker). Alle produktionsanlæg på Bondegård ligger i umiddelbar tilknytning til anlægget på Krusegård og kan teknisk og forureningsmæssigt ikke adskilles, hvorfor anlægget i ansøgningen behandles som ét samlet anlæg.

Ansøger ejer og driver herudover ejendommen Skovgård (Kirkevej 7, 3790 Hasle). På Skovgård er der et mindre slagtesvinehold. Ved opførsel af en ny slagtesvinestald på Krusegård forventes produktionen på Skovgård ændret fra produktion af slagtesvin til i stedet af fungere som karantænestald for polte inden de indsættes på Krusegård.

Skovgård er placeret ca. 1,3 km fra staldanlægget på Krusegård/Bondegård og kan med indkøb af smågrise drives selvstændigt i forhold til Krusegård/Bondegård. Krusegård/Bondegård er således ikke teknisk, forurenings- eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug.

Ansøger har indsendt oplysninger om, at Krusegård ikke er teknisk, forurenings- eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der er en vis driftsmæssig sammenhæng med ansøgers andet husdyrbrug Skovgård, idet der flyttes dyr mellem ejendommene. Ved vurderingen af, om der i denne sammenhæng er samdrift med andre husdyrbrug, lægger Miljø- og Fødevareklagenævnet bl.a. vægt på, hvorvidt det er muligt at beregne miljøpåvirkningen for hver husdyrproduktion for sig.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at Krusegård vil kunne drives uafhængigt af det andet husdyrbrug, og da afstanden til det andet husdyrbrug er ca. 1,3 km, vurderes det, at miljøpåvirkningen fra Krusegård kan adskilles fra den anden ejendom. Bornholms Regionskommune vurderer derfor, at der ikke er samdrift i miljømæssig forstand mellem Krusegård og ejers andet husdyrbrug. Denne tilladelse skal derfor kun omfatte husdyrbruget på Krusegård.

2.3 Vilkår for driften

Tilladelsen meddeles på nedenstående vilkår, som der henvises til i de relevante afsnit under "kommunens vurdering" i miljøredegørelsen. Vilkårene er krav, som stilles pga. husdyrbrugets art eller beliggenhed.

Husdyrbruget skal altid leve op til de generelle regler for husdyrbrug og håndtering af husdyrgødning fastsat i love og bekendtgørelser, også selv om disse regler måtte være skærpende i forhold til denne godkendelse.

For at sikre at tilladelsens vilkår efterleves, stiller Bornholms Regionskommune vilkår om, at virksomhedens ansatte skal være bekendt med vilkårene.

Tilladelsen indeholder desuden vilkår, som skal sikre, at Bornholms Regionskommune holdes informeret om ændringer i ejerforhold eller hvem, der er driftsansvarlig for husdyrbruget. Da kommunen skal vurdere om eventuelle planer om ændringer på husdyrbruget udløser krav om tillæg til tilladelsen, stilles desuden vilkår om anmeldelse før igangsætning.

2.3.1 Indretning og drift

1. Virksomheden skal placeres, indrettes og drives i overensstemmelse med de oplysninger, der fremgår af den miljøtekniske beskrivelse, og med de ændringer, der fremgår af tilladelsens vilkår.
2. De vilkår, der vedrører driften, skal være kendt af de ansatte, der er beskæftiget med den pågældende del af driften.
3. På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne tilladelsens vilkår.

2.3.2 Information om ændringer

4. Ændringer i ejerforhold eller hvem, der er ansvarlig for driften, skal meddeles til tilsynsmyndigheden (Bornholms Regionskommune, Center for Regional Udvikling, IT og Sekretariat) senest 1 måned efter, at ændringen er sket.
5. Drifts-, indretnings- eller bygningsmæssige ændringer, der er relevante i forhold til tilladelsen, skal anmeldes til tilsynsmyndigheden inden gennemførelsen. Tilsynsmyndigheden vurderer om de aktuelle planer for ændringer/udvidelse kan ske inden for rammerne af denne tilladelse.

2.3.3 Produktionsarealets størrelse i m², staldd typer/-systemer, dyretyper

6. Husdyrbrugets stalde og produktionsarealer skal indrettes i overensstemmelse med oplysningerne i nedenstående tabel:

Stald	Dyretype	Staldsystem	Produktionsareal (m ²)
Farestald	Søer, diegivende	Kassestier, delvis spaltegulv	1.027
Drægtighedsstald	Søer, golde og drægtige	Løsgående, delvis spaltegulv	1.188
Løbestald	Søer, golde og drægtige	Individuel opstaldning, delvist fast gulv	378
Babystald	Smågrise	To-klimastald, delvis spaltegulv	166
Smågrisestald 1	Smågrise	To-klimastald, delvis spaltegulv	651
Smågrisestald 2	Smågrise	To-klimastald, delvis spaltegulv	517
Karantænestald	Slagtesvin	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	127
Aflastn. slagtesvin	Slagtesvin	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	66
Slagtesvinestald 1	Slagtesvin	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	1.647
Slagtesvinestald 2	Slagtesvin	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	1.647
Ny slagtesvine-stald 3	Slagtesvin	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	1.647

2.3.4 Opbevaringsanlæg til husdyrgødning (gødningstyper, og m² overfladeareal)

7. Gødningstype, miljøteknologi og overfladeareal skal være i overensstemmelse med oplysningerne i nedenstående tabel:

Beholder	Gødningstype	Miljøteknologi	Overfladeareal (m ²)
Gyllebeholder 1	Flydende	Ingen	284
Gyllebeholder 2	Flydende	Ingen	381
Gyllebeholder 3	Flydende	Ingen	402
Gyllebeholder 4	Flydende	Overdækket	699
Forbeholder 1	Flydende	Ingen	70
Forbeholder 2	Flydende	Betonlåg	106
Forbeholder 3	Flydende	Betonlåg	8

2.3.5 Håndtering af husdyrgødning

8. Der skal altid være en opbevaringskapacitet for fast og flydende husdyrgødning på mindst 9 måneder til rådighed for husdyrbruget.
9. Egenkontrol. Der skal føres en logbog, hvori følgende registreres: Faktura fra biogasanlæg eller internt regnskab fra driften, som dokumenterer afhentning/udbringning af gylle, skal opbevares sam-

men med logbogen på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

2.3.6 Ammoniakreducerende virkemidler (optaget på MST's teknologiliste)

Teltoverdækning på gyllebeholder nr. 4

10. Åbning af teltdugen må kun ske i forbindelse med omrøring, tømning og udbringning af gylle
11. Skader på teltoverdækningen skal repareres inden for en uge efter skadens opståen.
12. Såfremt en skade ikke kan repareres inden for en uge, skal der indgås aftale om reparation inden to hverdage efter skadens opståen. Bornholms Regionskommune skal straks underrettes herom.

Egenkontrol

13. Der skal føres en logbog for gyllebeholdere med fast overdækning, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i perioden mellem to samlede miljøtilsyn og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.
14. Rapporter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

Gyllekølingsanlæg

Ved opførelse af ny slagtesvinestald

15. Gyllekanalerne i den de eksisterende slagtesvinestalde samt den nye - i alt 3.318 m² - skal være forsynet med køleslanger, der er forbundet med en varmepumpe.
16. Varmepumpen skal levere en årlig køleydelse på mindst 482.176 kWh, og en effekt på minimum 16,6 W pr. m² hele året.
17. Varmepumpen skal være forsynet med en timetæller til dokumentation af årlig driftstid.
18. Den årlige driftstid skal være mindst 8.760 timer.

Uden opførelse af ny slagtesvinestald

19. Gyllekanalerne i den de eksisterende slagtesvinestalde - i alt 2.212 m² - skal være forsynet med køleslanger, der er forbundet med en varmepumpe.
20. Varmepumpen skal levere en årlig køleydelse på mindst 281.440 kWh, og en effekt på minimum 15,2 W pr. m² hele året.
21. Varmepumpen skal være forsynet med en timetæller til dokumentation af årlig driftstid.
22. Den årlige driftstid skal være mindst 8.760 timer.

Vilkår som gælder både med og uden ny slagtesvinestald

23. Gyllekølingsanlægget skal være forsynet med et trykovervågningssystem, en alarm samt en sikkerhedsanordning, der i tilfælde af lækage stopper gyllekølingsanlægget. Gyllekølingsanlægget må ikke kunne genstarte automatisk.
24. Vedligeholdelse af gyllekølingsanlægget skal ske i overensstemmelse med producentens vejledning. Vejledningen skal opbevares på husdyrbruget.
25. Ved udskiftning af varmepumpen, skal dokumentation for køleeffekt på gyllekøleanlæg indsendes til tilsynsmyndigheden før anlægget tages i drift.

Egenkontrol

26. Der skal indgås en skriftlig aftale med en godkendt montør med VPO-certifikat eller tilsvarende certificering om kontrol og service af gyllekølingsanlægget mindst én gang årligt. Den årlige kontrol skal som minimum bestå af følgende: - afprøvning og funktionssikring af trykovervågningssystemet, alarmerne samt sikkerhedsanordningen, kontrol af kølekredsens ydelse.
27. Enhver form for driftsstop skal noteres i logbog med angivelse af årsag og varighed. Tilsynsmyndigheden skal underrettes ved driftsstop, der har en varighed på mere end 3 uger.
28. Registreringen fra timetæller, logbogen, den skriftlige kontrolaftale, de årlige kontrolrapporter samt øvrige servicereporter, skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

2.3.7 Affald

29. Arealerne omkring bygningerne og tilkørselsveje skal holdes ryddelige og fri for affald.
30. Affald skal opbevares og bortskaffes efter Bornholms Affaldsbehandlings affaldsregulativer.
31. Der skal til enhver tid foreligge dokumentation for, at affald bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

2.3.8 Oplag af olie

32. Olie skal opbevares på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for forurening.
33. Beholdere til opbevaring af olieprodukter skal stå på et for olie vanskeligt gennemtrængeligt underlag og som minimum være overdækket med et halvtag.
34. Opbevaring af diesel/fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står overdækket på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
35. Tankning af diesel skal til enhver tid ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.

2.3.9 Lugt

36. Afkasthøjde, afkastdiameter og ydelse samt anvendelse af miljøkryds skal være i overensstemmelse med forudsætningerne lagt til grund for OML-Multi beregningen, som det fremgår af bilag 8. Der gøres opmærksom på, at kravene i forbindelse med OML-beregningen kun er gældende ved opførelse af en ny slagtesvinestald.
37. Eventuelle ændring i ventilationsforholdene eller andet, der har indflydelse på staldanlæggets lugtgenerafstand skal meddeles kommunen, og kommunen kan kræve en ny OML-beregning, som dokumenterer, at lugtgenerafstandene forsat er overholdt.
38. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne. Bygninger, anlæg og omgivelser skal renholdes således at lugtgener begrænses mest muligt for de omkringboende.
39. Driften må ikke give anledning til væsentlige lugtgener uden for ejendommens areal. Hvis der efter kommunens vurdering opstår lugtgener, der vurderes at være væsentligt større, end der kan forventes ifølge grundlaget for tilladelsen, kan kommunen meddele påbud om, at der skal gennemføres lugtreducerende tiltag.

2.3.10 Støj

40. Virksomhedens bidrag til støjbelastningen i omgivelserne, dvs. al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, må ikke overstige følgende værdier målt ved nabobeboelser eller deres opholdsarealer:

Ugedag	Tidspunkt	Støjniveau, dB(A)	Referencetid
Mandag-fredag	Kl. 07.00-18.00	55	8 timer
Lørdag	Kl. 07.00-14.00	55	7 timer
	Kl. 14.00-18.00	45	4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45	8 timer
Alle dage	Kl. 18.00-22.00	45	1 time
	Kl. 22.00-07.00	40	½ time
Spidsværdi	Kl. 22.00-07.00	55	

2.3.11 Støv

41. Driften må ikke medføre væsentlige støvgener uden for ejendommens eget areal.

2.3.12 Lys

42. Driften må ikke medføre væsentlige lysgener for omkringboende.

2.3.13 Skadedyr

43. Der skal foretages effektiv fluebekæmpelse på ejendommen som minimum i overensstemmelse med de nyeste retningslinjer fra Århus Universitet, Institut for Agroøkologi, der vedligeholder Skadedyrs-guiden (www.dpil.dk).
44. Ved eventuelle fluegener hos naboer skal bekæmpelse foretages på tilsynsmyndighedens forlangende og efter en forudgående godkendt plan.
45. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.). Stalde, lagre og andre anlæg skal holdes i forsvarlig rottesikret stand og rimelig orden for at forhindre gode levedmuligheder for rotter. Bekæmpelse af rotter skal ske i henhold til aftale med autoriseret rottebekæmper.

2.3.14 Uheld og risici

46. Ved driftsuheld, hvor der opstår risiko for forurening af miljøet, er der pligt til øjeblikkeligt at anmelde dette til: 112 eller Bornholms Politi, tlf.: 5690 1448.
47. Der skal foreligge en beredskabsplan for Krusegård, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, som kan have konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være tilgængelig for medarbejderne på husdyrbruget og skal opdateres, så oplysningerne i den altid er relevante og retvisende.
48. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare for forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.3.15 Miljøledelse

49. Der skal indføres miljøledelse på ejendommen efter miljøstyrelsens vejledning "Miljøledelse for husdyrbrug".

50. Miljøledelse skal være implementeret på husdyrbruget senest den 21. februar 2021 eller senest 6 måneder efter opførsel af den nye slagtesvinestald.

2.3.16 Ophør

51. Ved driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering af husdyrgødning, som indebærer fare forurening, skal forskrifterne i beredskabsplanen følges. Den driftsansvarlige har pligt til at afværge følgerne af uheld bedst muligt.

2.4 Gyldighed – udnyttelse og bortfald

Tilladelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 6 år fra denne afgørelses meddelelse (dvs. den 8. april 2027), jf. § 59 a i husdyrbrugloven. Hvis en del af tilladelsen ikke er udnyttet, bortfalder tilladelsen for denne del. Da denne tilladelse omfatter byggeri, anses den for udnyttet, når byggeriet er afsluttet inden fristens udløb.

Hvis den udnyttede tilladelse efterfølgende ikke har været helt eller delvist udnyttet i 3 på hinanden følgende år, bortfalder den del af tilladelsen, der ikke har været udnyttet i de seneste tre år. Udnyttelse anses her for at foreligge, når mindst 25 pct. af det tilladte produktionsareal udnyttes driftsmæssigt. Med driftsmæssig udnyttelse forstås, at der på det pågældende produktionsareal mindst produceres 50 % af det mulige inden for rammerne af dyrevelfærdskrav eller andre relevante krav.

Hvis tilladelsens vilkår ikke efterleves, eller de øvrige forudsætninger for tilladelsen ikke er opfyldt, kan dette medføre, at hele eller dele af tilladelsen bortfalder.

2.5 Retsbeskyttelse og revurdering

Med denne tilladelse følger 8 års retsbeskyttelse, jf. § 40, stk. 1 i husdyrbrugloven. Dato for retsbeskyttelsens udløb er den 8. april 2029.

Tilladelser efter § 16 a skal ikke revurderes. Dog kan tilsynsmyndigheden i henhold til gældende husdyrbruglovs § 39 meddele påbud om, at der skal gennemføres bestemte foranstaltninger, hvis husdyrbruget medfører uhygiejniske forhold eller væsentlig forurening eller nedlægge forbud mod fortsat drift, hvis forureningen ikke kan nedbringes. Påbud eller forbud efter § 39 må dog ikke meddeles, før der er forløbet 8 år efter meddelelsen af tilladelsen.

2.6 Offentlighed

Naboorientering og partshøring

Bornholms Regionskommune har i henhold til offentlighedsproceduren i husdyrbruglovens § 55 den 9. juni 2020 foretaget en annoncering vedrørende modtagelse af ansøgning om §16a miljøgodkendelse til Krusegård. Ansøgningen er fremlagt i offentlighøring i perioden 9. juni til 30. juni 2020 ved annoncering på www.brk.dk.

Som følge af denne annoncering modtog regionskommunen ingen skriftlige henvendelser

Udkast til afgørelse om § 16 a miljøgodkendelse til Krusegård blev desuden sendt i partshøring til ansøger og dennes konsulent samt til ejere og lejere af boliger, der ligger inden for konsekvenszonen for lugt beregnet i www.husdyrgodkendelse.dk til 1529 meter fra et vægtet lugtcentrum for staldene. Desuden er udkastet sendt til ansøger og dennes konsulent, samt Bornholms Museum forud for afgørelsen, da de berøres af de ansøgte ændringer på husdyrbruget.

Der blev givet en frist på 6 uger fra 23. juli 2020 og frem til og med den 3. september 2020 til at kommentere udkastet. Kommunen modtog 12 skriftlige bemærkninger, som kan ses i bilag 10 sammen med regionskommunens kommentarer til de modtagne henvendelser.

Offentliggørelse

Tilladelsen er den 8. april 2021 offentliggjort på Bornholms Regionskommunes hjemmeside www.brk.dk/Indflydelse-Politik/Hoeringer

2.7 Klagevejledning

Bornholms Regionskommunes afgørelse kan påklages til Miljø- og Fødevareklagenævnet af afgørelsens adressat og enhver, der har en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald samt Styrelsen for Patientsikkerhed. Endvidere kan en række lokale og landsdækkende foreninger og organisationer klage over visse afgørelser.

Klagefristen udløber den 6. maj 2021, dvs. 4 uger fra den 8. april 2021, hvor afgørelsen er annonceret på regionskommunens hjemmeside.

Hvis du ønsker at klage over afgørelsen, skal du sende klagen via klageportalen for Nævnenes Hus, inden klagefristen udløber. Yderligere klagevejledning og links til klageportalen findes på hjemmesiden for Nævnenes Hus <https://naevneneshus.dk/start-din-klage/miljoe-og-foedevareklagenaevnet>. Disse links fører dig til klageportalen, som du logger på med NemID. Du kan også tilgå klageportalen fra www.borger.dk eller www.virk.dk. Klagen skrives direkte i klageportalen, og det er muligt at vedhæfte dokumenter til klagen. Klagen sendes gennem klageportalen til Bornholms Regionskommune, som videresender den til Miljø- og Fødevareklagenævnet med den påklagede afgørelse og det materiale, der er indgået i sagens bedømmelse. Du får besked om videresendelsen.

En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Bornholms Regionskommune via klageportalen. Miljø- og Fødevareklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen, med mindre du er blevet fritaget for brug af klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Bornholms Regionskommune. Kommunen videresender din anmodning til Miljø- og Fødevareklagenævnet, som afgør, om du kan fritages.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den klageberettigede indbetaler et gebyr på 900 kr. (private) og 1.800 kr. (virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder) til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker online i forbindelse med indgivelse af klagen via klageportalen. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af klagefristen, afvises klagen.

Klagegebyret tilbagebetales, hvis:

- Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- Klager får helt eller delvist medhold i klagen
- Klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet
- Klager ikke er klageberettiget
- Klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence

En eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal anlægges inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt den pågældende. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes fristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Figur 2. Krusegård med omgivelser (grøn cirkel angiver Krusegård).

Afstandskrav i henhold til §§ 6, 7 og 8 i lov om husdyrbrug og anvendelse af gødning

Krusegård er beliggende i landzone i et særligt værdifuldt landbrugsområde. Der er ca. 1,3 km til Rutsker, som er nærmeste samlede bebyggelse. I vedtagen ramme + tillæg for kommuneplan er Rutsker angivet som fremtidig byzone. Nærmeste nuværende byzone er ved Vang ca. 2,8 km fra anlægget, og nærmeste sommerhusområde er beliggende ca. 2,7 km fra anlægget på Krusegård. Nærmeste enkeltbeboelser uden landbrugspligt og ikke ejet af ansøger er Krogholmsvej 1, 2, 3 og 4 samt Skråvej 2, som ligger i afstande af ca. 400-500 m af produktionsanlæggene på Krusegård. Nærmeste nabobeboelser med landbrugspligt er Bondedgård, Knarregårdsvej 17 og Knarregårdsvej 13 (begge ejet af ansøger selv), som ligger henholdsvis ca. 190 m og 340 m fra nærmeste produktionsanlæg på Krusegård. Nærmeste nabobeboelse ikke ejet af ansøger er Krogholmsvej 1.

I området omkring Krusegård er der to områder i landzone, som i lokalplaner er udlagt til hotel/kursusformål. Det drejer sig om Rutsker Feriecenter, udlagt til hotelformål – afstand ca. 950 m fra nærmeste produktionsanlæg og Soldalen, udlagt som gæste- og kursussted – afstand ca. 1.250 m fra nærmeste produktionsanlæg.

Nærmeste Natura 2000-område er "Hammeren og Slotslyngen" ca. 3,3 km nordvest for Krusegård. Inden for området findes ammoniakfølsomme naturtyper, der er omfattet af udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt, samt § 3 beskyttede heder og overdrev. Disse naturtyper er omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 7, stk. 1, nr. 1.

Nærmeste ammoniakfølsomme naturområde beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder, defineret som heder over 10 ha og overdrev større end 2,5 ha, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3 og dermed omfattet af § 7, stk. 1, nr. 2, er et overdrev beliggende ved Dalegårdsvej ca. 2 km nord, nordøst for ejendommen.

Opmålingerne, som fremgår af nedenstående, er foretaget til nærmeste ændrede eller nye staldafsnit. Tilsvarende er afstande til kategori 1- og kategori 2-natur opmålt.

Tabel 1. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 6 og § 7

Målepunkt	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstandskrav (jf. § 6 og § 7 i husdyrbrugloven)
Eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde (Byzone ved Vang) (Fremtidig byzone ved Rutsker)	Ca. 2,8 km Ca. 1,5 km	50 m
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig- og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål o. lign. (Lokalplan 33 Rutsker feriecenter)	Ca. 1.040 m	50 m
Nabobeboelse (Krogholmsvej 4) (Knarregårdsvej 17 – ejet af ansøger)	420 m (154 m)	50 m
Ammoniakfølsomme naturtyper inden for internationale naturbeskyttelsesområder (Kortlagt habitatnatur i Natura 2000-området Hammeren og Slotslyngen)	Ca. 3,3 km	10 m
Ammoniakfølsomme naturtyper uden for internationale naturbeskyttelsesområder (Beskyttet overdrev ved Dalegårdsvej)	Ca. 2,0 km	10 m

Tabel 2. Afstande og afstandskrav iht. husdyrbruglovens § 8

Målepunkt	Afstand fra ny staldbygning	Afstandskrav (jf. § 8 i husdyrbrugloven)
Ikke almene vandforsyningsanlæg (enkeltindvinder)	Ca. 474 m (Ca. 157 m Bondegård)	25 m
Almene vandforsyningsanlæg (vandværk/boring)	Ca. 1.032 m	50 m
Vandløb og dræn	97 m til vandløb 15 m til dræn	15 m (100 m*)
Søer > 100 m ²	94 m	15 m (100 m*)
Offentlig vej og privat fællesvej	516 m	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed	>400 m	25 m
Beboelse på ejendommen	248 m	15 m
Naboskel	226 m	30 m

* Afstandskrav fra gødningsopbevaringsanlæg til flydende husdyrgødning til åbne vandløb og til søer større end 100 m².

Arealet, hvor den nye stald placeres, er drænet. Dræn placeret nærmere end 15 m fra den nye stald, vil i forbindelse med byggeriet blive afskåret og/eller omlagt, så afstandskravet opfyldes.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at den nye stald er erhvervsmæssigt nødvendige for ejendommens drift, idet der er tale om staldbygninger, som er en forudsætning for at ejendommens primære landbrugsdrift kan udvikle sig.

Bornholms Regionskommune konstaterer, at staldene overholder de krævede mindsteafstande til nabobeboelser og beboelsesområder, ammoniakfølsom natur, vandforsyningsanlæg, vandløb og søer, veje, levnedsmiddelvirksomhed, beboelse på ejendommen og naboskel.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. afstandskrav.

3.2 Bygge- og beskyttelseslinjer og placering i landskabet

Beskrivelse

Området omkring Krusegård er i Bornholms Regionskommunes Kommuneplan 2013 udpeget som særligt værdifuldt landbrugsområde. Hovedhensynet i disse områder er at sikre dyrkningsmuligheder, landbrugets investeringer i produktionsapparatet og mulighederne for en rationel landbrugsdrift. Dog må miljø, natur, kulturhistoriske interesser og de mange mindre levesteder for dyre- og planteliv ikke forringes af landbrugsdriften.

Krusegård ligger uden for arealer, som i kommuneplan 2013 er udpeget som særligt naturområde, interesseområde for natur, landskab og økologiske forbindelser, kulturmiljøområde, geologisk interesseområde eller til formål knyttet til rekreation og fritid.

Af kategori 3-natur er der inden for 1.000 m af produktionsanlægget på Krusegård to overdrevarsarealer. Disse er beliggende hhv. 717 m og 770 m fra nærmeste staldbygning mod nordøst og nordvest. Der er et hedeareal ca. 776 m mod nordvest og en mose ca. 496 m mod sydøst. Herudover er der mellem 339 og 970 m fra staldanlægget placeret 6 skove udpeget med hhv. gammel skovjordbund og som tilgroet lysåben.

Den nærmeste eng er beliggende ca. 790 m mod nordvest. Derudover er der flere beskyttede søer inden for 1.000 m af produktionsanlægget. Knarregårdsmosen er den største af disse.

Nærmeste kategori 2-natur er et overdrev ca. 2.000 m nord for staldanlægget.

Nærmeste kategori 1-natur er et overdrev ca. 3.100 m nordvest for staldanlægget.

Knarregårdsmosen vest for Krusegård er udpeget som lavbundsområde. Fra den nye stald til nærmeste lavbundsområde bliver der ca. 95 m.

Knarregårdsmosen er en sø med en vandflade på mere end 3 ha og er derfor omfattet af en søskyttelseslinje. En del af det eksisterende staldanlæg og gyllebeholdere er placeret indenfor denne beskyttelseslinje. Den nye slagtesvinestald placeres uden for søbeskyttelseslinjen.

Der er beskyttede jord- eller stendiger langs skoven vest for den nye slagtesvinestald. Stendiget berøres dog ikke af byggeriet.

Anlægget er placeret uden for alle øvrige byggelinjer og andre relevante udpegninger som angivet i nedenstående Tabel 3 Afstande i forhold til beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger.

Tabel 3 Afstande i forhold til beskyttelseslinjer og andre relevante udpegninger.

Nærmeste...	Afstand fra nærmeste staldbygning	Afstand fra nærmeste gødningslager	Berøres Krusegård?
Skovbyggelinje (300 m)	Ca. 350 m	Ca. 504 m	Nej
Fortidsmindebeskyttelseslinje (100 m)	Ca. 957 m	Ca. 1.010 m	Nej
Strandbeskyttelseslinje (300 m)	Ca. 2.900 m	Ca. 2.850 m	Nej
Sø- og åbeskyttelseslinje (150 m)	Ny stald: 16 m Eks.stalde 0 m	0 m	Nej
Kirkebyggelinje	Ca. 820 m	Ca. 784 m	Nej
Vejbyggelinje	Ca. 270 m	Ca. 238 m	Nej
Internationale beskyttelsesområder – Natura 2000	Ca. 3.285 m	Ca. 3.418 m	Nej
Beskyttede naturområder (§ 3-områder)	Ca. 94 m	Ca. 98 m	Nej
Lavbundsområder	Ca. 104 m	Ca. 88 m	Nej
Fredede områder	Ca. 1.016 m	Ca. 978 m	Nej
Beskyttede sten- og jorddiger (som er registreret)	Ca. 6 m	Ca. 8 m	Nej

Bygningernes udtryk i landskabet

Landskabeligt er Krusegård placeret tilbagetrukket fra offentlig vej for enden af en cirka 300 meter lang privatvej. Stuehuset er placeret mod syd og omgivet af gårdens have. Stuehus og have er den part af ejendommen, som er mest synlig fra Knarregårdsvej. Driftsbygningerne er placeret mod nord og er næsten skjult af gårdens stuehus og have set fra Knarregårdsvej. Nordvest for ejendommens opbevaringsanlæg til husdyrgødning er en mindre skovstrækning, som afgrænser ejendommen mod nord. Øst, vest og syd for ejendommen er der åbne marker, som grænser op til Knarregårdsvej. Marken vest for ejendommen grænser op til Knarregårdsmosen.

De eksisterende bygninger er beskrevet i den eksisterende miljøgodkendelse af 9. februar 2008 med tilhørende tilføjelse af 10. juni 2008 og i Tillæg nr. 1 af maj 2014.

Ændringer i anlægget i forhold til eksisterende miljøgodkendelse fra 2014 består i, at der etableres en ekstra slagtesvinestald identisk med de to eksisterende stalde. Derudover forhøjes de to eksisterende kornsiloer placeret ved slagtesvinestaldene til 21,5 m.

Den nye slagtesvinestald etableres nord for de eksisterende stalde i en afstand af 10 m. Der etableres en forbindelsesgang mellem de to stalde. Den nye stald bliver 60,1 m x 34,4 m. Stalden bliver 8,5 m til kip og taghældningen 20 grader som for de eksisterende. Stalden opføres i samme materialer og farver som den eksisterende.

Den nye stald placeres bag de to eksisterende slagtesvinestalde og vil derfor ikke blive synlig fra Knarregårdsvej.

Figur 3. Krusegård set fra Knarregårdsvej. Cowi vejfoto 29. maj 2018.

Figur 4. Krusegård set fra Krogholmsvej – mod øst. Cowi vejfoto 29. maj 2018.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at alle bygge- og beskyttelseslinjer er overholdt i forhold til både eksisterende bygninger og den nye slagtesvinestald.

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at etableringen af den nye stald ikke vil udgøre et dominerende element i landskabet. Det vurderes, at den nye slagtesvinestald vil knytte sig til de eksisterende stalde, idet den nye bygning opføres i matchende materialer, samt vil knytte sig til ejendommens øvrige bebyggelsesarealer.

Bornholms Regionskommune vurderer, at projektet ikke er i strid med hensynet til de landskabelige, kulturhistoriske, naturmæssige, geologiske eller rekreative interesser i området eller for områdets naturlokaliteter eller fortidsminder.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. placering i landskabet.

4 HUSDYRPRODUKTION

I dette kapitel beskrives og vurderes husdyrholdets sammensætning, staldindretning samt produktion og håndtering af husdyrgødning.

4.1 Husdyrhold og staldanlæg

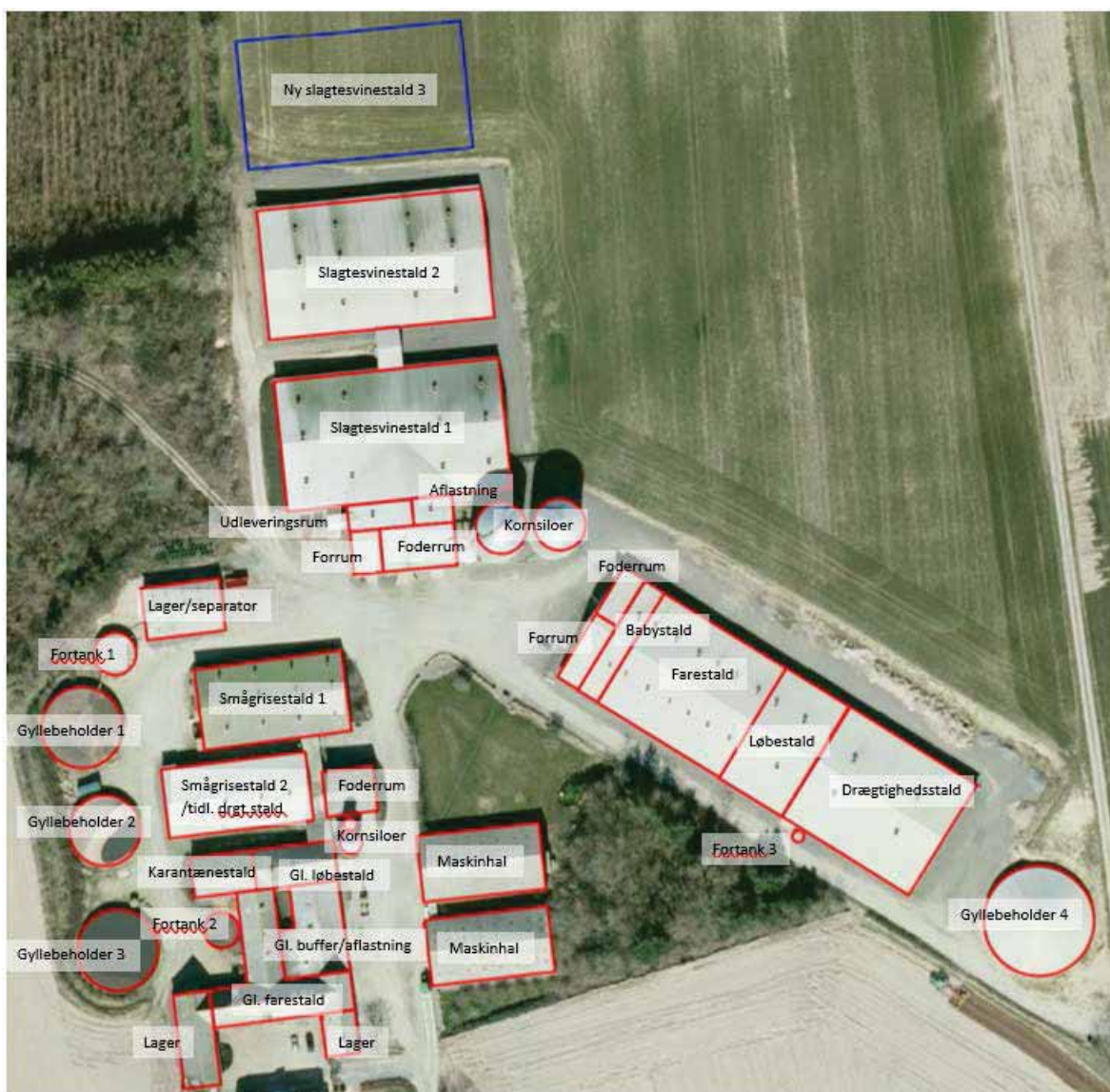
Beskrivelse

På Krusegård er der i nudrift et sohold med produktion af smågrise og slagtesvin. Der er et overskud af smågrise, som overføres til naboejendommen Skovgård, hvor de færdigproduceres.

Den eksisterende drægtighedsstald er indrettet med delvist fast gulv til løsgående golde og drægtige søer. Løbestalden er indrettet til fikserede søer og delvist fast gulv. Farestalden er indrettet med kassestier og delvist fast gulv. Smågrisestaldene er indrettet med to-klimastier med delvist fast gulv. Karantænestalden til poltene er indrettet med 25-49 % fast gulv. De eksisterende slagtesvinestalde er indrettet med 25-49 % fast gulv.

Den nye slagtesvinestald vil blive indrettet med 25-49 % fast gulv.

Figur 5. Anlægget på Krusegård med eksisterende bygninger, samt placering af projekterede bygninger.

Produktionsarealet er beregnet som det totale areal fratrukket arealer, hvor dyrene ikke kan opholde sig og afsætte gødning, som gange, inventar og foderautomater. Drivgange og udleveringsrum og ramper, hvor dyrene kun opholder sig kortvarigt, indgår heller ikke i produktionsarealet.

Beregningen af produktionsarealerne fremgår af bilag 2,3 og 4.

De eksisterende slagtesvinestalde er med gyllekøling. I den nye slagtesvinestald vil ligeledes blive etableret gyllekøling. Der nedstøbes slanger i gyllekummerne til køling af gyllen, hvorved der opnås en reduktion i ammoniakudledningen fra stalden.

I de to eksisterende slagtesvinestalde er der i godkendelsen fra 2014 stillet vilkår om gyllekøling med en reduktion af 12 % ammoniak fra slagtesvinestald 1 og 11 % fra slagtesvinestald 2 i 8.760 timer pr. år. Staldene har hver 1.106 m² gyllekumme.

I ansøgt drift uden opførsel af en ny slagtesvinestald skal gyllekølingen i de to eksisterende stalde køre uændret. Dvs. der skal køles i alt med min. 281.440 kWh pr. år. Det svarer til, at gyllekølingen skal have en effekt min. 15,2 W pr. m² i min. 8.760 timer pr. år i stald 1 og min. 13,8 W pr. m² i min. 8.760 timer pr. år i stald 2. Der søges om fleksibilitet mellem køle effekten og antal timer der køles, således der er mulighed for at køle med en højere effekt i færre timer.

I ansøgt drift med opførsel af en ny slagtesvinestald skal gyllekølingen fjerne 13,0 % ammoniak fra de to stalde. Tilsvarende skal der fjernes 13,0 % ammoniak fra den nye stald.

Der skal køles i alt med min. 482.176 kWh pr. år. Det svarer til at gyllekølingen skal have en effekt min. 16,6 W pr. m² i min. 8.760 timer pr. år, hvilket giver en reduktion på 13,0 % ammoniak. I det gyllekølingen samtidig skal anvendes til reduktion af lugt, skal der køles med en effekt på min. 16,6 W pr. m² hele året rundt.

Tabel 4. Staldtyper, dyrehold, miljøteknologi og produktionsareal i ansøgt drift med ny slagtesvinestald.

Staldafsnit	Staldtype	Dyretype	Miljøteknologi (NH ₃ -N effekt)	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)	Produktionsareal andel
Farestald	Kassestier, delvis spaltegulv	Søer, diegivende	÷	1.302	1.027	79 %
Drægtighedsstald	Løsgående, delvis spaltegulv	Søer, golde og drægtige	÷	1.316	1.188	90 %
Løbestald	Individuel opstaldning, delvist fast gulv	Søer, golde og drægtige	÷	669	378	57 %
Babystald	To-klimastald, delvis spaltegulv	Smågrise	÷	215	166	77 %
Smågrisestald 1	To-klimastald, delvis spaltegulv	Smågrise	÷	812	651	80 %
Smågrisestald 2	To-klimastald, delvis spaltegulv	Smågrise	÷	668	517	77 %
Karantænestald	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Slagtesvin	÷	174	127	73 %
Aflastn. slagtesvin	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Slagtesvin	÷	84	66	79 %
Slagtesvinestald 1	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Slagtesvin	Gyllekøling 13,0 % 8.760 timer	2.069	1.647	80 %
Slagtesvinestald 2	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Slagtesvin	Gyllekøling 13,0 % 8.760 timer	2.069	1.647	80 %
Ny slagtesvinestald 3	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Slagtesvin	Gyllekøling 13,0 % 8.760 timer	2.069	1.647	80 %

I alt				11.477	9.061	
-------	--	--	--	--------	-------	--

Tabel 5. Staldtyper, miljøteknologi, dyrehold og produktionsareal i ansøgt drift uden slagtesvinestald, nudrift og 8 års drift.

Ansøgt drift uden ny slagtesvinestald og nudrift

Staldafsnit	Staldtype	Dyretype	Miljøteknologi (NH ₃ -N effekt)	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)
Farestald	Kassestier, delvis spaltegulv	Søer, diegivende	÷	1.302	1.027
Drægtighedsstald	Løsgående, delvis spaltegulv	Søer, golde og drægtige	÷	1.316	1.188
Løbestald	Individuel opstaldning, delvist fast gulv	Søer, golde og drægtige	÷	669	378
Babystald	To-klimastald, delvis spaltegulv	Smågrise	÷	215	166
Smågrisestald 1	To-klimastald, delvis spaltegulv	Smågrise	÷	812	651
Smågrisestald 2	To-klimastald, delvis spaltegulv	Smågrise	÷	668	517
Karantænestald	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Slagtesvin	÷	174	127
Aflastn. slagtesvin	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Slagtesvin	÷	84	66
Slagtesvinestald 1	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Slagtesvin	Gyllekøling 12 % 8.760 timer	2.069	1.647
Slagtesvinestald 2	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Slagtesvin	Gyllekøling 11 % 8.760 timer	2.069	1.647
I alt				9.378	7.414

8-års drift

Staldafsnit	Staldtype	Dyretype	Miljøteknologi (NH ₃ -N effekt)	Staldstørrelse* (m ²)	Produktionsareal (m ²)
Gl. farestald	Kassestier, delvis spaltegulv	Søer, diegivende	÷	601	473
Gl. drægtighedsstald	Løsgående, delvis spaltegulv	Søer, golde og drægtige	÷	583	573
Gl. løbestald	Individuel opstaldning, delvist fast gulv	Søer, golde og drægtige	÷	428	293
Gl. buffer, syge og aflastning	To-klimastald, delvis spaltegulv	Smågrise	÷	375	277
Smågrisestald 1	To-klimastald, delvis spaltegulv	Smågrise	÷	812	651
Aflastn. slagtesvin	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Slagtesvin	÷	84	66

Slagtesvinestald 1	Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Slagtesvin	Gyllekøling 25 % 8.000 timer	2.069	1.647
I alt				4.952	3.980

*Tal for staldstørrelse er angivet som indsendt i bilag til ansøgning. Disse afviger fra tal i den elektroniske ansøgning, men tallene i bilaget anses for mere præcise. Tallene for produktionsareal, som er det betydende i ansøgningen, er ens i bilaget og i den elektroniske ansøgning.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at ansøger på tilfredsstillende vis har redegjort for produktionsarealet, og at produktionsareal samt dyretype angivet for eksisterende stalde er i overensstemmelse med lovlig nudrift.

Der gøres opmærksom på, at på arealer, hvor der kortvarigt er dyr, men som ikke medregnes som produktionsareal, skal der i henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen foretages effektiv rengøring efter endt ophold. Dette gælder på Krusegård udleveringsområde/rampe og drivgange. Rengøring skal foretages senest 12 timer efter, at dyrene har forladt arealet (hvis dyrene dagligt har adgang på arealet, skal rengøring dog ske senest efter 4 timer).

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. produktionsareal, stalddtype og dyretype. Der er endvidere stillet vilkår om brug af gyllekøling som ammoniakreducerende teknologi herunder vilkår om anlæggets årlige køleydelse og vilkår til egenkontrol.

4.2 Produktion og håndtering af husdyrgødning

Beskrivelse

På Krusegård er der 4 eksisterende gyllebeholder med kapacitet til i alt 6.990 m³ og 3 fortanke med kapacitet til i alt 620 m³. Den største af gyllebeholderne har teltoverdækning og de 2 af fortankene har fast overdækning i form af betonlåg. De øvrige beholdere holdes dækket med naturligt flydelag.

Der føres løbende kontrol (og logbog) med flydelaget i henhold til lovgivningen. Beholderne er tilmeldt beholderkontrol. Der føres journal over spredning af gødning på markerne i form af mark- og gødningsplan.

Tabel 6. Data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen på Krusegård

Lager	Kapacitet (m ³)	Overfladeareal (m ²)	Overdækning
Gyllebeholder 1	1.509	374	Naturligt flydelag
Gyllebeholder 2	630	212	Naturligt flydelag
Gyllebeholder 3	1.509	374	Naturligt flydelag
Fortank	10	4	Betonlåg
Ny gyllebeholder	4.000	997	Teltoverdækning
Ny fortank	30	13	Betonlåg
I alt	7.688	1.974	

Udover Krusegård omfatter bedriften også Skovgård (Kirkevej 7), hvor der forefindes en gyllebeholder med kapacitet til 1.600 m³. Produktionen af slagtesvin på Skovgård forventes ophørt og ændret til karantænestald, når den nye slagtesvinestald er taget i drift. Det betyder en reduktion af gødningsproduktionen og dermed en øget kapacitet i denne tank. Derudover er der indgået en ny aftale vedr. en gyllebeholder på Båsegård med kapacitet til 1.200 m³.

Den samlede opbevaringskapacitet på Krusegård og Skovgård er i alt 9.510 m³. Ved uændret produktion på Skovgård vil den overskydende kapacitet i beholderen udgøre ca. 500 m³, hvilket begrænser kapaciteten til rådighed for Krusegård til 9.010 m³.

Den samlede gødningsproduktion opgøres i ansøgt drift med en ny slagtesvinestald til ca. 23.500 tons inkl. regnvand og vaskevand i henhold til normtal. Af denne mængde afsættes ca. 1.000 m³ som rågylle til Bornholms Bioenergi og til gylleaftale. Den resterende mængde gylle separeres og fiberfraktionen afsættes. Der afsættes ca. 1.400 m³ fiber pr. år til Bornholms Bioenergi.

Der er indgået en række gylleaftaler med afsætning af i alt ca. 12.500 m³ separeret gylle pr. år. Af denne mængde køres ca. 1.000 m³ direkte ud, mens den resterende mængde leveres til beholdere hos aftagerne, således gyllen ikke skal opbevares på Krusegård. Den resterende del til opbevaring på Krusegård og de to beholdere til rådighed udgør ca. 9.600 m³.

Kapaciteten på Krusegård og Skovgård svarer til i alt ca. 11,3 måneders opbevaring uden indregning af den nye aftale for beholderen på Båsegård. Opbevaringskapacitet i gyllekanaler er ikke indregnet. Der er desuden ikke korrigeret for regnvand i de overdækkede beholdere. Regnvand er indregnet i normtal for gødningsproduktion.

Gødningsproduktionen opgøres årligt i forbindelse med udarbejdelse af gødningsregnskabet. Hvis den maksimale gødningsmængde overskrides i forhold til 9 måneders opbevaringskapacitet, vil der blive leveret en øget mængde til Bornholms Bioenergi og indgået flere gylleaftaler.

I nedenstående tabel ses data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen.

Tabel 7. Data om gyllebeholdere til rådighed for produktionen på bedriften Krusegård.

Produktionsanlæg	Lager	Kapacitet (m ³)	Overdækning
Krusegård	Gyllebeholder 1	1.700	Naturligt flydelag
Krusegård	Gyllebeholder 2	1.245	Naturligt flydelag
Krusegård	Gyllebeholder 3	1.245	Naturligt flydelag
Krusegård	Gyllebeholder 4	3.100	Overdækning
Krusegård	Fortank 1	350	Betonlåg
Krusegård	Fortank 2	250	Naturligt flydelag
Krusegård	Fortank 3	20	Betonlåg
Skovgård	Gyllebeholder	1.600*	Naturligt flydelag
Båsegård	Gyllebeholder	1.200	Naturligt flydelag
I alt		10.710	

*Overskydende kapacitet på 500 m³ ved fuld produktion på Skovgård

BAT husdyrgødning

- Tankene tømmes ca. en gang årligt for inspektion og vedligeholdelse
- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel/afhentning af gylle

- Der er konstant flydelag på gyllen i tankene uden fast overdækning, og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 14 dage efter at der igen er gylle i tankene, er etableret flydelag
- Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på at flydelaget lever op til kravene
- Tankene er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn.
- Husdyrgødning udbringes i henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen

BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er, at gyllebeholderne er en fast tank, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger, og at tanken tømmes ca. 1 gang årligt for inspektion og evt. reparationer. Hertil kommer at omrøring minimeres samt at flydelag lag sikres/ etablering af teltoverdækning. BAT omfatter endvidere sikring af tilstrækkelig opbevaringskapacitet og udbringning i henhold til Husdyrgødningsbekendtgørelsen. De valgte tiltag på ejendommen opfylder derfor BAT for opbevaring og udbringning af husdyrgødning.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Der er samlet på de tre produktionsanlæg tilstrækkelig med kapacitet til opbevaring af den producerede husdyrgødning, overskydende husdyrgødning vil blive afsat til Bornholms Bioenergi.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af husdyrgødning.

5 RESSOURCEFORBRUG

I dette kapitel beskrives og vurderes det nuværende og forventede årsforbrug samt håndteringen af ressourcerne foder, vand, energi m.m. Tiltag til fremme af ressourceudnyttelsen er desuden behandlet.

5.1 Foder og foderopbevaring

Beskrivelse

Foderet opbevares i foderlader samt i udendørs siloer. De to eksisterende kornsiloer placeret ved slagtesvinestaldene vil blive i ansøgt drift blive forhøjet til 21,5 m.

Foderet er baseret på korn, soja samt vitaminer og mineraler. Foderet til søer og slagtesvin blandes i foderladen ved slagtesvinestalden, mens foderet til smågrise blandes i foderladen ved smågrisestaldene. I foderladen ved sostalden opbevares færdigblandet sofoder.

Der anvendes tørfoder i so- og smågrisestalde og vådfoder i slagtesvinestaldene. Der er fasefodring med forskellige blandinger til søerne (polte) i de forskellige staldafsnit. Tilsvarende anvendes der flere blandinger til smågrisene, mens der anvendes en enhedsblanding til slagtesvinene.

Der vil blive forbrugt ca. 7.500 tons foder årligt til produktionen på Krusegård i ansøgt drift med en udvidelse af slagtesvineproduktionen.

Foderet blandes ud fra foderoptimeringer foretaget af konsulent. Foderplaner/foderstrategi revideres årligt eller efter behov for at sikre at den mest optimale fodring. Der foretages analyser af korn årligt og foderblandinger efter behov. Foderforbruget registreres løbende og opgøres 4 gange årligt i forbindelse med udarbejdelse af effektivitetskontrol. Foderets indhold af råprotein og fosfor følger de gældende normer.

BAT

Med den nye husdyrbruglov indføres stipladsmodellen. I stipladsmodellen inddrages den nyeste faglige viden om ammoniakfordampning (emission) fra gødningsoverfladerne, da ammoniakemissionen i højere grad

afhænger af produktionsarealets størrelse end af det årligt producerede antal dyr. Dermed er ammoniak-emissionen fra en stald relativt konstant uanset produktivtetsudsving. Stipladsmodellen anvendes både i forhold til fast og flydende gødning, og også lugtemissionerne fastsættes med udgangspunkt i overfladearealerne. Der indgår tillige en model for emissioner fra gødningslagre baseret på beholderens overfladeareal.

Emissionsfaktorer, der tidligere blev beregnet med udgangspunkt i antallet af dyr og dyrenes vægt eller ydelse, bliver i stipladsmodellen i stedet for fastsat som en emission pr. m² produktionsareal pr. år for forskellige staldtyper, dyretyper og evt. miljøteknologi samt for overfladeareal og gødningstype for opbevaringsanlæg til husdyrgødning. Dermed er den fodringsmæssige styring allerede indarbejdet i husdyrbrugloven, hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at foderhåndtering som beskrevet ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. foder og foderopbevaring.

5.2 Vand

Beskrivelse

Ejendommens vandforsyning er offentlig.

Hovedparten (ca. 85 %) af vandforbruget går til drikkevand til dyrene, mens den resterende del går til vask af staldanlæg og til overbrusning. Der anvendes herudover en mindre mængde vand til vask af maskiner og redskaber. Vandforbruget opgøres en gang årligt.

Det årlige vandforbrug ligger på ca. 30.000 m³ i nudrift. I ansøgt drift forventes vandforbruget at blive øget med ca. 5.000 m³ pr. år ved udvidelse med en ny slagtesvinestald.

Produktionens vandforbrug går primært til dyrenes drikkevand. Drikkesystemerne i staldene er moderne anlæg, som er udviklet, så vandspild undgås eller mindskes. Overbrusning anvendes til køling i varme perioder. Hyppighed og varighed af overbrusningen afpasses løbende til temperaturen. Staldene iblødsættes inden vask foretages med højtryksrensere. Vandforbruget følges løbende med henblik på at identificere eventuelle defekter og forebygge spild.

BAT

Ejendommens vandforbrug går primært til drikkevand og her vil en besparelse være i modstrid med dyrevelfærden. BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er anvendelse højtryksrensning til vask af stalde, og valg af udstyr, der er tilpasset den aktuelle dyretype, placering af drikkenipler er placeret over trug. De valgte tiltag på ejendommen opfylder derfor BAT for vandforbrug.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til god effektiv vandudnyttelse. Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne vand anvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. vandforbrug på ejendommen.

5.3 Energi

Beskrivelse

Der anvendes energi til belysning, ventilation og gyllekøling samt til pumpning af gylle og markdrift.

På Krusegård forbruges el primært til ventilation, belysning og gyllekøling. Alle stalde er indrettet med mekanisk ventilation. Derudover anvendes el til pumpning af gylle.

Det årlige elforbrug ligger på ca. 575.000 kWh og det årlige forbrug af dieselolie ligger på ca. 40.000 liter. Med en ny slagtesvinestald forventes forbruget af el øget med ca. 80.000 kWh i ansøgt drift. Dieselolie anvendes til markdrift og i begrænset omfang til udtørring af stalde i vinterperioden. Forbruget forventes derfor uændret i ansøgt drift. Til opvarmning anvendes varme fra gyllekølingen. Dette vil ligeledes være tilfældet i ansøgt drift.

Elforbruget opgøres en gang årligt.

Ventilationsanlægget er dimensioneret efter staldenes belægningsgrad og styres automatisk efter temperaturen. Ventilationen rengøres og efterses inden indsættelse af et nyt hold smågrise, slagtesvin eller søer i farestalden for at sikre et minimalt energiforbrug og en optimal ydelse af anlæggene. I løbe-, drægtigheds- og poltestald rengøres og efterses anlæggene regelmæssigt. Ved strømsvigt eller forhøjede temperaturer i stalden aktiveres nød opluk og der gives en alarm.

Ventilationen i staldene er super lavenergitypen (LPC/EC) på nær i karantænestalden. I de sidste staldafsnit vil der blive valgt lavenergityper ved udskiftning. Den nye stald får ligeledes super lavenergi (LPC/EC) ventilation.

Der er LED belysning i sostaldene. Den nye slagtesvinestald får ligeledes LED belysning.

Gyllekølingsanlægget i slagtesvinestaldene henter varme fra gyllen til opvarmning af stalde og stuehus. Ved brug af gyllekøling kan der opnås en varmeeffekt på ca. 3 gange den forbrugte strømeffekt.

BAT

BAT ifølge referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er etablering lavenergibelysning, eftersyn og rengøring af ventilatorer, temperatur styring og brug af varmepumpe. De valgte tiltag på ejendommen opfylder derfor BAT for elforbrug.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til godt effektivt energiudnyttelse og samtidig udnyttes mest effektivt.

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil være en væsentlig påvirkning af omgivelserne ved den beskrevne energianvendelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. energi.

5.4 Diverse hjælpestoffer

Beskrivelse

Der opbevares pesticider og olieprodukter på Krusegård.

Til dieselolie forefindes 2 tanke på 1.800 l og 1 tank på 5.900 l. Herudover er der en nedgravet tank på 2.400 l ved stuehuset. Tankene er godkendte. De to tanke på 1.800 l er placeret henholdsvis i forbindelse med forrum ved slagtesvinestald 1 og udendørs ved gang mellem de to smågrisestalde. Tanken på 5.900 l er placeret mellem de to maskinhaller. Tankene er alle placeret på fast bund uden afløb.

Kemikalier opbevares aflåst i kemiskab i maskinladen.

Rengørings- og desinfektionsmidler opbevares i forbindelse med forrum sostalden. I lagerum i mellemgang ved slagtesvinestalden samt i mellemgang ved smågrisestaldene.

Veterinærmedicin anvendes efter anvisning fra dyrlæge. Medicin opbevares ved forrum til sostalden og til slagtesvinestalden samt i mellemgang ved smågrisestaldene.

Kommunens bemærkninger og vurdering

For at beskytte jord og grundvand stiller Bornholms Regionskommune vilkår om opbevaring af olieprodukter. Ud fra den beskrevne håndtering og det beskudne forbrug af de nævnte hjælpestoffer vurderer kommunen, at der ved overholdelse af vilkåret og de generelle regler for brug og opbevaring ikke vil være væsentlig risiko for forurening forårsaget af anvendelsen.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. oplag af olieprodukter.

6 RESTSTOFFER

I dette kapitel beskrives og vurderes de forventede reststoffer fra produktionen i form af spildevand og affald.

6.1 Spildevand

Beskrivelse

Der er toilet og bad i forbindelse med mandskabsfaciliteterne i ved sostaldene. Spildevandet herfra ledes til septiktank.

I staldene vaskes en sektion efter hvert hold i fare-, smågrise- og slagtesvinestald svarende til én sektion pr. uge pr. staldafsnit. Det øvrige staldanlæg vaskes en gang årligt. Rengøringen omfatter ventilationsanlæg etc. Al vand fra rengøring af stalde ledes til gyllebeholder.

Den årlige spildevandsmængde fra produktionen anslås til ca. 1.500 m³.

Tagvand og overfladevand ledes til nedsivning og til sø. Bygningerne er forsynet med tagrender. Tagvand ledes via sandfang og videre i rør til sø vest for ejendommen.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Spildevand fra rengøring af stalde og lignende skal ledes til samletank eller gyllesystem og skal anvendes i henhold til reglerne i bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v.

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne spildevandshåndtering ikke vil medføre væsentlig miljøpåvirkning.

Bornholms Regionskommune bemærker, at hvis der foretages ændringer i afløbsforholdene for tag- og overfladevand i forbindelse med gennemførelse af byggeprojektet, skal der indhentes accept fra spildevandsmyndigheden.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget med de beskrevne tiltag lever op til BAT i forhold til emissioner fra spildevand.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. produktion og håndtering af spildevand.

6.2 Affald

Beskrivelse

Alt affald bortskaffes efter Bornholms Affaldsbehandlings affaldsregulativ. Medicinrester samt olie- og kemikalieaffald bortskaffes efter anvisning på etiket/produktblad.

Døde dyr afhentes til destruktion af DAKA Denmark A/S, Buldregårdsvej 2, 3700 Rønne. Dødeligheden blandt søer og pattegrise ligger på ca. 10 %, dødeligheden blandt smågrisene på ca. 2,5 % og dødeligheden blandt slagtesvinene på ca. 3 %.

Afhentning af døde dyr foregår ved, at de døde dyr anbringes på afhentningspladsen, der er indrettet efter gældende regler på området. Pladsen er placeret ved gyllebeholder 4 og er ikke synlig fra offentlig vej.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Det forudsættes, at alle typer affald på ejendommen håndteres efter de til enhver tid gældende regler samt, at bortskaffelsen sker i overensstemmelse med det kommunale affaldsregulativ for erhvervsaffald. I regulativet står bestemmelser om opbevaring og bortskaffelse af diverse typer af affald, herunder olieaffald, medicinrester og kanyler.

Opbevaring og bortskaffelse af døde dyr skal følge reglerne i bekendtgørelsen om opbevaring af døde produktionsdyr.

Dokumentation for bortskaffelse af affald kan foreligge i form af f.eks. kvitteringer og fakturaer fra godkendt vognmand.

Bornholms Regionskommune vurderer, at overholdes vilkårene vedr. affald, vil affaldshåndteringen på Krusegård ikke medføre gener for omkringboende. Den beskrevne affaldsopbevaring, -håndtering og -bortskaffelse vurderes ikke at have væsentlig virkning på omgivelserne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at bygningernes omgivelser skal holdes fri for affald og om bortskaffelse og dokumentation for aflevering.

7 GENER FRA HUSDYRBRUGET

I dette kapitel beskrives og vurderes de mulige gener som følge af lugt, støj, støv, lys, skadedyr og transporter i husdyrbrugets omgivelser forårsaget af virksomhedens aktiviteter.

7.1 Lugt

Beskrivelse

I ansøgningskemaet er der foretaget beregninger, der viser, at lugtgenekriteriet er overholdt til byzone og samlet bebyggelse, men ikke til nærmeste enkelt boliger, hvis produktionen udvides med en ny slagtesvine-stald. Se nedenstående Tabel 8.

Tabel 8. Resultat af lugtberegning fra ansøgningskemaet i husdyrgodkendelse.dk

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Krogholmsvej 1	0	NY	600,6	600,6	513,1	Nej
 Krogholmsvej 2	0	NY	600,6	600,6	540,7	Nej
 Krogholmsvej 3	0	NY	600,6	600,6	595,4	Nej
 Krogholmsvej 4	0	NY	600,6	600,6	532,1	Nej
 Rosendalevej 21	0	NY	600,6	600,6	734,1	Ja
 Rønnevej 88	0	NY	600,6	600,6	823,6	Ja
 Skråvej 2	0	NY	600,6	480,5	532,9	Ja
 Rutsker	0	NY	1110,9	999,8	1492,1	Ja
 Rutsker feriecenter	0	NY	1110,9	1110,9	1073,6	Nej
 Soldalen	0	NY	1110,9	1110,9	1358	Ja
 Rutsker, fremtidig byzone	0	NY	1429,7	1358,2	1472	Ja
 Sommerhusområde, Olsker	0	NY	1429,7	1429,7	2939,1	Ja
 Vang	0	NY	1429,7	1429,7	2875,3	Ja

Nærmeste nuværende byzone er Vang. Rutsker er i kommuneplan anført som fremtidig byzone. Afstanden fra lugtcentrum til byzonegrænsen skal være minimum ca. 1.358 m, og den beregnede afstand fra lugtcentrum er ca. 1.472 m til Rutsker. Afstanden til Vang skal være minimum ca. 1.429 m og afstanden er 2.875 m.

Nærmeste bolig i samlet bebyggelse i landzone som er en ejendom uden landbrugspligt og ikke ejet af ansøger, er ved Rutsker (fremtidig byzone). Afstanden fra lugtcentrum til nærmeste bolig i området skal være minimum ca. 999 m, og den beregnede afstand fra lugtcentrum til området er ca. 1.492 m.

Nærmeste område, som i lokalplaner er Rutsker Feriecenter, udlagt til hotelformål. Lugtgenekravet er ikke opfyldt til området, hvis slagtesvineproduktionen udvides. Tilsvarende er lugtgenekravet ikke opfyldt til de nærmeste enkeltbeboelser (Krogholmsvej 1, 2, 3 og 4), som er ejendomme uden landbrugspligt og som ikke ejes af ansøger.

Lugtberegningen i ansøgningssystemet er erstattet af en konkret lugtberegning (OML-beregning), hvor den konkrete placering af afkastene på staldene, afksthøjde og ventilationsforhold indgår. Beregningen dokumenterer, at lugtgenekravet kan opfyldes ved anvendelse af teknologien gyllekøling til reduktion af lugt samt ændres på ventilationsafkastene på den nye stald i forhold til de eksisterende slagtesvinestalde.

OML-beregningen viser, at lugtgenekravet til Rutskerferiecenter samt de 4 enkeltbeboelser kan opfyldes med en 12,8 % reduktion af lugtmissionen fra de 3 slagtesvinestalde ved anvendelse af teknologien gyllekøling samt ved ændring af afkastene på den nye stald.

For den nye slagtesvinestald skal afkastene placeres på tagfladen og ved kip, som det gør gældende for de to eksisterende stalde. Afksthøjden for afkastene i kip skal for højes med 0,5 m til min. 9,9 m over terræn, mens afkastene på tagfladen skal forhøjes med 1 m, så disse får en afksthøjde på min. 7,3 m over terræn. Alle afkast på den nye stald skal forsynes med miljøkryds. Afkastene på de to eksisterende og den nye slagtesvinestald skal være uden konus.

Effekten af miljøkrydsene er en forøgelse af luftens afgangshastighed, hvilket bevirker at lugtkoncentration sendes højere op og derved fortyndes.

OML-beregningen er vedlagt som bilag 8.

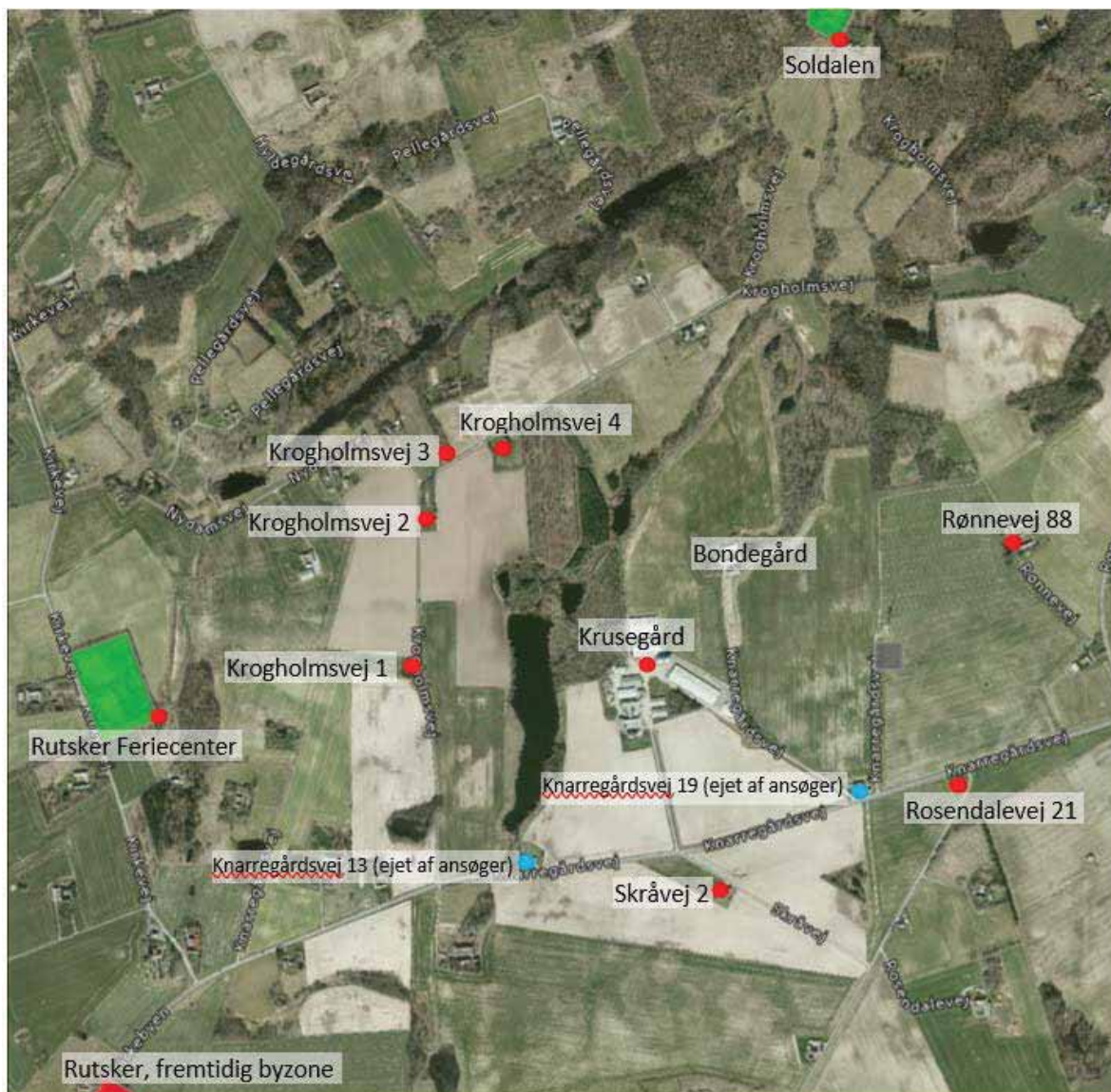
Uden udvidelse af slagtesvineproduktionen er der tale om uændret drift. For Krogholmsvej 1 er genekriteriet akkurat ikke overholdt. Afstanden skal være min. 514,6 m og der er 514,5 m. Der søges om derfor om dispensation jf. § 33 ("50 % reglen"). Se tabel 8x.

Tabel 9x. Resultat af lugtberegning fra ansøgningskemaet i husdyrgodkendelse.dk

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (m)	Korrigeret geneafstand (m)	Vægtet gennemsnitsafstand (m)	Genekriterie overholdt
 Krogholmsvej 1	0	NY	514,6	514,6	514,5	Nej
 Krogholmsvej 2	0	NY	514,6	514,6	553,7	Ja
 Krogholmsvej 3	0	NY	514,6	514,6	612,6	Ja
 Krogholmsvej 4	0	NY	514,6	514,6	551,2	Ja
 Rosendalevej 21	0	NY	514,6	514,6	721,1	Ja
 Rønnevej 88	0	NY	514,6	514,6	824,9	Ja
 Skråvej 2	0	NY	514,6	411,7	511,6	Ja
 Rutsker	0	NY	976,7	879,1	1480,9	Ja
 Rutsker feriecenter	0	NY	976,7	976,7	1073,7	Ja
 Soldalen	0	NY	976,7	976,7	1377,3	Ja
 Rutsker, fremtidig byzone	0	NY	1261,5	1198,5	1460,7	Ja
 Sommerhusområde, Olsker	0	NY	1261,5	1261,5	2943	Ja
 Vang	0	NY	1261,5	1261,5	2896	Ja

Der er ikke placeret andre husdyrbrug indenfor 100 m fra enkeltbeboelserne eller indenfor 300 m fra samme punkt af lokalplanen ved Rutskerferiecenter og der skal derfor ikke indregnes en kumulativ effekt.

Figur 3. Beliggenhed af de nærmeste enkeltboliger, samlet bebyggelse og byzone.

Svineri i stierne søges elimineret ved optimal styring af ventilationsanlæg og brug af overbrusningsanlæg. Hvis der forekommer svineri i stier med fast gulv, skrubes de rene med henblik på at sikre lavest mulige ammoniak- og lugtemission.

Kommunens bemærkninger og vurderinger

Lugtberegningen i Husdyrgodkendelse.dk viser at lugtgenkravet ikke er opfyldt i forhold til nærmeste enkeltbeboelse (Krogholmsvej), men at den kan opfyldes med 50 % reglen (dispensation jf. § 33).

Afstanden til nabobeboelsen er 514,5 m og dermed større end 50 % af den beregnede geneafstand på 514,6 m. Kravene til en dispensation efter 50 % reglen er dermed opfyldt.

Geneafstanden måles fra et vægtet lugtcentrum på husdyrbruget (typisk centrum af staldanlægget) og til nærmeste punkt hos naboen eller på zonegrænsen.

Der vurderes ikke at være væsentlige kumulative effekter i relation til lugtgener i området omkring Krusegård, hvorfor der ikke skal indregnes kumulative effekter fra andre husdyrbrug.

Der er udført en OML-lugtberægning, som viser at ved udvidelse med en ekstra slagtesvinestald, så opfyldes lugtkravene, idet der etableres gyllekøling og ventilationsafkastene forhøjes.

Kommunen vurderer på baggrund af ovenstående, at lugt fra staldene ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Kommunen vurderer dog, at hvis der skulle opstå væsentlige lugtgener hos naboer, som ikke kunne forudses på baggrund af lugtgenekriterierne, skal der være mulighed for at løse problemet, og der er stillet vilkår herom.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om at holde god staldhygiejne, montering af miljøkryds samt forhøjelse af afkast på ny stald, gyllekøling samt vilkår i tilfælde af væsentlige lugtgener.

Støj og rystelser

Beskrivelse

Vedvarende støj kan forekomme fra ventilationsanlægget og fra foderfremstillingen.

Der er mekanisk ventilation i alle stalde. De nye ventilationsmotorer er mere støjsvage end ældre ventilationsanlæg. Derudover vil den regelmæssige kontrol, rengøring og vedligeholdelse af ventilatorerne mindske unødigt støj. Den nye stald får ligeledes lavenergiventilation, der er støjsvag. Støjniveauet forventes derfor ikke intensiveret i ansøgt drift.

Støj fra foderfremstilling er begrænset, idet fremstillingen foregår i indendørs. Foderfremstillingen vil ikke medføre støj udenfor ejendommens matrikler.

Periodisk støj kan forekomme ved pumpning af gylle samt ved transport til og fra ejendommen.

Transport med køretøjer til og fra ejendommen vil kunne give anledning til kortvarige støjgener. Dette vil være den primære støjkilde for naboer. Støj fra transport forekommer kun få gange dagligt og i korte perioder hovedsageligt inden for normal arbejdstid. Se yderligere beskrivelse af transport til og fra ejendommen i afsnit 7.5.

Støj fra produktionsanlægget ikke vil genere naboer og forbipasserende, idet afstanden til nærmeste naboer er ca. 345 m.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune forudsætter, at anlægget på Krusegård overholder Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser. Støjkvilkårene omfatter al støj fra landbrugsdrift på ejendommens bygningsparcel, men ikke støj fra f.eks. markdriften.

Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende. Der vil dog kunne forekomme støj fra transport. Trafikken til og fra Krusegård går ad Knarregårdsvej og forekommer primært inden for normal arbejdstid.

Kommunen vurderer, at støj fra ejendommen ikke vil udgøre et væsentligt problem for omkringboende og forbipasserende. Der er ikke foretaget støjberegninger, idet de nærmeste nabobeboelser ligger så langt fra ejendommen, at der ikke vurderes at kunne opstå væsentlige støjgener, når de stillede vilkår overholdes.

Produktionen forventes ikke at give anledning til rystelser, som kan være til gene for omgivelserne.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støjgrænser og eventuel måling af støjniveauet. Der er ikke stillet vilkår vedr. rystelser.

7.2 Støv

Beskrivelse

Der kan forekomme støvemission i forbindelse med fremstilling og håndtering af foder. Foderfremstilling foregår i lukkede foderrum i lukkede systemer. Væsentligste støvkilde vil være i forbindelse med udfodring af tørfoder i so- og smågrisestalde. Slagtesvinefoderet udfodres som vådfoder, hvor der ikke vil kunne forekomme støvgener. Samlet vurderes støvgener i forbindelse med foderfremstilling og udfodring som værende begrænsede.

Der kan forekomme lokale støvgener i forbindelse med halmhåndtering herunder i forbindelse med tildeling af strøelse i staldene. Støv fra skimmelsvampe modvirkes på Krusegård ved at opbevare halm, råvarer og sækkevarer på fast bund, indendørs og tørt.

Der vil kun ske en stigning i antallet af transporter i ansøgt drift. Det vil primært dreje sig om transporter af gylle. Der vil ske en stigning i transport af dyr til slagteriet, mens transport af dyr til Skovgård eller salg bortfalder. Herudover vil der skulle transporteres mere foder til ejendommen. Der vil i et vist omfang blive tale om lidt større læs, hvorfor stigningen i transporter ikke vil være proportionalt med besætningsudvidelsen.

Støv fra staldanlægget vurderes ikke at vil genere naboer og forbipasserende, idet afstanden til nærmeste nabobeboelse er ca. 345 m.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der ikke vil forekomme væsentlig støvudvikling i forbindelse med produktionen. Egentlig risiko for støvgener i forbindelse med produktionen vurderes kun at forekomme ved kørsel omkring ejendommens bygninger i tørre perioder, og det vurderes således generelt, at støv kun vil give anledning til meget lokal støvudvikling.

Der stilles dog et vilkår om støvgener, så alle aktiviteter på ejendommen herunder transport kan planlægges således, at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. støvgener.

7.3 Lys

Beskrivelse

Der er ingen udendørs projektører. Der er placeret lamper i forbindelse med udleveringsrum og ved indgangsdøre. Der foretages ingen ændringer i ansøgt drift.

I staldene vil der være lys i 8 til 16 timer pr. dag. Lysstyring er med til at sikre at lyset kun er tændt i det ønskede tidsrum.

Lys vil ikke kunne give gener for omkringboende, idet afstanden til nærmeste nabobeboelse er ca. 345 m.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at den beskrevne anvendelse af lys i og omkring staldene ikke vil medføre gener for omkringboende eller forbipasserende pga. afstanden. For at sikre, at eventuelle gener for omkringboende begrænses, stilles der dog vilkår vedrørende lysgener.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. lys.

7.4 Fluer og skadedyr

Beskrivelse

Der tilstræbes på ejendommen en god orden, staldhygiejne og gødningshåndtering, så risikoen for gener foranlediget af fluer, rotter og mus forebygges og begrænses.

Generelt vil ejendommen blive renholdt, herunder vil foderspild, gammelt foder og frasortet foder blive fjernet fra foderkrybber, fodergange, lagre osv. Endvidere vil der blive foretaget rengøring ved højtryksrensning.

Vegetation langs fodmurene på driftsbygningerne fjernes. Huller og rørgennemføringer reparerer med net og beton. Døre og porte holdes lukkede. De generelle retningslinjer for bekæmpelse af skadedyr i henhold til statens skadedyrsbekæmpelse følges.

Der foretages faste rutiner vedrørende fluebekæmpelse. Der bruges rovfluer og ved behov kan der anvendes kemisk fluebekæmpelse.

I relation til rottebekæmpelse er der en fast aftale med Anticimex.

Kommunens bemærkninger og vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at der på tilfredsstillende vis er redegjort for, hvorledes forekomst af fluer og rotter m.m. vil blive forebygget og eventuelt bekæmpet, således at gener heraf undgås. Endvidere er det kommunens vurdering, at følges vilkårene i denne tilladelse, burde der ikke opstå væsentlige fluegener eller problemer med rotter. For at sikre at eventuelle gener for omkringboende begrænses, stilles der dog vilkår vedrørende skadedyrsbekæmpelse.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedr. fluebekæmpelse og rottesikring.

7.5 Transport

Beskrivelse

Der er intern transport på Krusegård i forbindelse med flytning af dyr mellem staldene.

Til- og frakørsel til ejendommen vil udelukkende foregå via privatvejen og den fællesprivatvej til Bondegård fra Knarregårdsvej. Der er ikke ændringer i forhold til nudrift.

Der er transport til og fra Krusegård bla. i form af levering af foder og polte til ejendommen, afhentning af dyr til slagteri og til destruktion samt transport af gylle til udbringning. Som udgangspunkt øges antallet af leveringer ikke proportionalt med udvidelsen, da der i flere tilfælde i stedet vil blive tale om større læs.

Transport vil primært foregå inden for normal arbejdstid, men i høstperioder kan der forekomme hjemkørsel af korn m.v. om aften.

Levering af foder i form af soja, mineraler og korn til ejendommen vil blive forøget med ca. 20 % i ansøgt drift. Disse udgør i alt ca. 382 transporter årligt, hvoraf korn udgør ca. 335 stk.

Levering af polte vil ikke ændres i ansøgt drift, idet der kun bliver tale om en begrænset udvidelse af soholdet. Der vil således blive leveret flere polte pr. læs. Disse transporter udgør 4-5 stk. pr. år.

Transport af smågrise til Skovgård og til salg bortfalder i ansøgt drift ved opførsel af ny slagtesvinestald. Levering af søer til slagteriet vil være uændret i ansøgt drift med en levering ca. hver 3. uge. For slagtesvinene vil der blive leveret ca. 3 læs pr. uge. Transporterne sker med lastbil i tidsrummet fra kl. 6 til 16. Disse udgør ca. 173 transporter årligt.

Der afhentes døde dyr 2 gange pr. uge, dette udgør 104 transporter årligt, normalt mellem kl. 8 og 16.

Halm: 2 transporter pr. år.

Øvrige transporter herunder olie og kemikalier: 5 transporter pr. år.

Til Bornholms Bioenergi leveres både rågylle og separeret fiber. Disse leveringer udgør i alt ca. 80 læs pr. år. Til andre aftagere (gyllebeholdere) leveres ca. 355 læs pr. år.

Opgørelse af transporter på Krusegård kan ses i Tabel 9 herunder.

Tabel 10 Opgørelse af forventede antal årlige transporter til og fra Krusegård ved udvidelse af slagtesvineproduktionen.

Type transport	Transport ansøgt drift antal læs/år
Dyr til ejendommen	5
Dyr fra ejendommen	173
Afhentning af døde dyr til DAKA	104
Foder inkl. korn	382
Halm	2
Transporter med gylle og fiber til Bornholms Bioenergi og gylleaftaler	435
Øvrige	5
Total	1.106

Kommunens bemærkninger og vurdering

Det er kommunens vurdering, at ind- og udkørsel til husdyrbruget til og fra Krusegård, som sker ad egen privatvej og primært inden for normal arbejdstid kan ske uden at give anledning til gener for omkringboende. Selve belastningen af det lokale vejnet reguleres af den relevante vejlovgivning, mens færdsel på offentlig vej reguleres af færdselsloven og håndhæves af politiet. Der er ikke stillet vilkår i forhold til transport.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. transport.

8 AMMONIAKTAB OG NATURPÅVIRKNING

I dette kapitel beskrives ammoniakemissionen fra husdyrbruget og opfyldelsen af BAT-krav, og det vurderes, i hvor høj grad ammoniakemissionen påvirker beskyttet natur og sårbare arter.

8.1 Ammoniakemission og BAT-krav

Beskrivelse

Ammoniakemission fra anlægget

I ansøgningsskemaet er der foretaget beregninger af ammoniakemissionen fra staldanlæg og lagre i nudrift/8-årsdrift og ansøgt drift. For hvert staldafsnit er ammoniakemissionen beregnet ved at gange størrelsen af produktionsarealet med emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystem. Tilsvarende beregnes emissionen fra gylleopbevaring ved at gange det ansøgte overfladeareal for gyllebeholdere med en emissionsfaktor for typen af gødning.

For de to eksisterende slagtesvinestalde og for den nye farestald er fraregnet effekten af gyllekøling, idet denne teknologi medfører en reduktion af ammoniakemissionen.

Tablet 11. Opgørelse af ammoniakemissionen fra stalde og lagre på Krusegård før og efter ændringerne

Ammoniakemission fra husdyranlægget (kg NH ₃ -N/år)				
Drift	Staldafsnit	Lagre	I alt	Meremission efter udvidelse
Ansøgt drift	11.876,0	617,1	12.493,1	+ 2.628,6 (nudrift) + 7.378,2 (8-års drift)
Lovlig nudrift	9.247,4	617,1	9.864,5	-
8-års drift	4.617,9	497,0	5.114,9	-

BAT-krav

Husdyrbrug med en emission på over 750 kg NH₃-N pr. år skal reducere ammoniakemissionen til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Den maksimale emission ved anvendelse af BAT beregnes for hvert staldafsnit for sig ud fra de enkelte produktionsarealers størrelse i m² og emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystemtype. Der sondres mellem nye (og renoverede) stalde, hvor kravet beregnes ud fra ét sæt emissionsfaktorer, og eksisterende stalde, hvor kravet beregnes ud fra et andet sæt faktorer eller ud fra vilkår i tidligere godkendelser om eksisterende teknologi.

Der er tidligere fastsat krav til BAT for produktionen på Krusegård, hvor der for de eksisterende slagtesvinestalde er medregnet effekt af gyllekøling. I ansøgningsskemaet for Krusegård skal BAT for de eksisterende stalde derfor beregnes ud fra emissionsfaktorer for eksisterende stalde med BAT krav fastsat i tidligere godkendelse. BAT for den nye slagtesvinestald beregnes ud fra emissionsfaktorer for ny (eller renoveret) stald. For gyllebeholdere og fortanke beregnes BAT tilsvarende ud fra eksisterende opbevaringsanlæg med BAT krav fastsat i tidligere godkendelse. Med undtagelse af gyllebeholder 4, der er opført efterfølgende. Denne er indsat som eksisterende gødningsopbevaringsanlæg.

En beregning af BAT kravet fastsat i tidligere godkendelse for de to eksisterende slagtesvinestalde er foretaget i en scenarieberegning i skema 218897.

Der er ikke et selvstændigt BAT-krav for gødningsopbevaringsanlæg. I beregningen af BAT-kravet for husdyrbruget indgår opbevaringsanlæg således med en emission svarende til den beregnede reelle emission.

Samlet BAT-krav inkl. krav til gødningslagre er opgjort i Tabel 11.

Tabel 12. Vejledende BAT-krav ved ansøgt drift

Staldafsnit	Dyretype Staldsystem/gødningstype	Forudsætning	Produktionsareal (m ²)	BAT- krav/m ² (kg NH ₃ -N)	BAT- krav (kg NH ₃ - N)
Farestald	Søer, Kassestier, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	1.027	0,66	678
Drægtighedsstald	Søer, Løsgående, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	1.188	1,20	1.426
Løbestald	Søer, Individuel opstaldning, delvist fast gulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	378	1,30	491
Babystald	Smågrise, To-klimastald, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	166	0,56	93
Smågrisestald 1	Smågrise, To-klimastald, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	651	0,56	365
Smågrisestald 2	Smågrise, To-klimastald, delvis spaltegulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	517	0,56	290
Karantænestald	Slagtesvin, Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	127	1,90	241
Aflastn. slagtesvin	Slagtesvin, Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	66	1,90	125
Slagtesvinestald 1	Slagtesvin, Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	1.647	1,69	2.785*
Slagtesvinestald 2	Slagtesvin, Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Eksisterende staldafsnit, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	1.647	1,67	2.754*
Ny slagtesvine-stald 3	Slagtesvin, Delvis fast gulv, 25-49% fast gulv	Nyt / renoveret staldafsnit	1.647	1,56	2.568
Gyllebeholder 1	Flydende gødning	Eksisterende gødnings-opbevaringsanlæg, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	284	0,40	114
Gyllebeholder 2	Flydende gødning	Eksisterende gødnings-opbevaringsanlæg, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	381	0,40	152
Gyllebeholder 3	Flydende gødning	Eksisterende gødnings-opbevaringsanlæg, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	402	0,4	161
Gyllebeholder 4	Flydende gødning	Eksisterende gødnings-opbevaringsanlæg	699	0,20	140
Fortank 1	Flydende gødning	Eksisterende gødnings-opbevaringsanlæg, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	70	0,20	28
Fortank 2	Flydende gødning	Eksisterende gødnings-opbevaringsanlæg, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	106	0,40	21
Fortank 3	Flydende gødning	Eksisterende gødnings-opbevaringsanlæg, BAT-krav fastsat i tidligere afgørelse	8	0,20	2

I alt				11.816+617 = 12.573	
-------	--	--	--	------------------------	--

*Niveau for eksisterende staldafsnit med BAT krav fastsat i tidligere afgørelse.

BAT-krav beregnet til 12.573 kg NH₃-N pr. år, mens den beregnede faktiske emission på 12.493 kg NH₃-N pr. år. Ved anvendelse af teknologien gyllekølingen i de to eksisterende slagtesvinestalde og i den nye slagtesvinestald fjernes i alt 1.220,4 kg NH₃-N pr. år og ved anvendelse af teknologien overdækning af gødningsopbevaringsanlæg fjernes i alt 163 kg NH₃-N pr. år.

Uden opførsel af en slagtesvinestald beregnes BAT-kravet til BAT-krav beregnet til 10.004 kg NH₃-N pr. år, mens den beregnede faktiske emission på 9.865 kg NH₃-N pr. år. Gyllekølingen i de to eksisterende slagtesvinestalde fjerner i alt 719,7 kg NH₃-N pr. år og ved anvendelse af teknologien overdækning af gødningsopbevaringsanlæg fjernes i alt 163 kg NH₃-N pr. år.

Kommunens vurdering

Idet der er tale om et husdyrbrug med en ammoniakemission på mere end 750 kg NH₃-N pr år, skal emissionen reduceres til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

For det konkrete projekt er det samlede BAT-krav beregnet til 12.573 kg NH₃-N pr. år. Den ansøgte produktion medfører en beregnet faktisk emission på 12.493 kg NH₃-N pr. år. Den ansøgte husdyrproduktion overholder således det vejledende BAT-niveau.

BAT-kravet er opfyldt på baggrund af, at det er valgt at anvende følgende som ammoniakreducerende teknologi:

- Gyllekøling
- Overdækning af gyllebeholder nr. 4

BAT-emissionskravet er således overholdt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår vedrørende staldsystem og ammoniakreducerende teknologi (gyllekøling og overdækning af gyllebeholder).

8.2 Påvirkning af naturområder

Beskrivelse

Ammoniakemissionen fra den ansøgte produktion på Krusegård bevirker, at omkringliggende arealer vil blive påvirket med nedfald af ammoniak. I ansøgningssystemet er der foretaget beregning af denne ammoniakdeposition til beskyttede naturområder og potentielt ammoniakfølsomme skove samt beskyttede søer i området. Beliggenheden af beregningspunkterne tættest på anlægget fremgår af kortet i Figur 4.

Resultatet af beregningen af ammoniakdeposition i de angivne punkter i ansøgt drift kan ses i tabellen.

Tabellen viser de beregnede værdier for den totale ammoniakdeposition fra husdyrbrugets stalde og lagre, og for merdepositionen, der er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte produktion forårsager i forhold til henholdsvis nudrift og driften 8 år før ansøgningstidspunktet (8-års-driften).

Figur 7. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Krusegård.

Kommunens bemærkninger og vurdering

De ammoniakfølsomme naturområder opdeles i kategori 1-natur, kategori 2-natur og kategori 3-natur. Beskyttelsesniveauet for kategori 1-natur og kategori 2-natur omfatter en forbudszone på 10 m, hvor der ikke må etableres, udvides eller foretages ændringer af stalde eller gødningsopbevaringsanlæg, samt krav til den tilladte totaldeposition. Beskyttelsesniveauet for kategori 3-natur kan efter en konkret vurdering være et krav om en maksimal merdeposition. Kravene er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og er gengivet i boksen nedenfor.

Totaldepositionen er den ammoniakdeposition, som stammer fra husdyrbrugets stalde og lagre - både fra den eksisterende og den ansøgte drift. Merdepositionen er den ekstra ammoniakdeposition, som den ansøgte drift forårsager. Merdepositionen skal beregnes ud fra alle etableringer, udvidelser eller ændringer foretaget siden 2007 (8-års driften).

Kategorisering og beskyttelsesniveau for naturtyper

Kategori 1-natur

Ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-områder, hvor et enkelt husdyrbrug maksimalt må totalbelaste med 0,2-0,7 kg N/ha/år afhængigt af beliggenheden af andre husdyrbrug i nærheden*.

Kategori 2-natur

Nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper uden for Natura 2000-områder: højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha. Et husdyrbrug må totalbelaste med maksimalt 1,0 kg N/ha/år.

Kategori 3-natur

Anden ammoniakfølsom natur (moser samt mindre heder og overdrev) og ammoniakfølsomme skove. Ved disse naturtyper kan kommunen ud fra en konkret vurdering stille krav om en maksimal merdeposition på 1,0 kg N/ha/år.

*0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug; 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug og 0,7 kg N/ha/år ved 0 husdyrbrug.

Tabel 13. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Krusegård med opførelse af ny slagtesvinestald.

Naturtyper	Målepunkt	Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition Nudrift (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition 8-års drift (kg NH ₃ -N/år)
Kategori 1-natur	Hede	0,0	0,0	0,0
	Overdrev	0,1	0,0	0,0
Kategori 2-natur	Overdrev NØ	0,1	0,0	0,1
	Overdrev NV	0,1	0,0	0,1
Kategori 3-natur	Overdrev NØ	0,5	0,1	0,3
	Overdrev NV	0,3	0,1	0,2
	Overdrev NV	0,4	0,1	0,3
	Hede	0,8	0,2	0,5
	Moser	0,7-1,0	0,1-0,2	0,4-0,6
	Skov tilgroet lysåben	0,8-1,0	0,2	0,5-0,6
	Skov m. gl. skovjordbund	0,6-3,1	0,1-1,1	0,4-2,2
Anden natur	Søer	0,6-9,5	0,1-3,6	0,3-6,8
	Eng	0,5	0,1	0,3

Table 14x. Calculation points for ammonia in the area surrounding Krusegård without the establishment of a new pig breeding.

Naturtyper	Målepunkt	Totaldeposition (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition Nudrift (kg NH ₃ -N/år)	Merdeposition 8-års drift (kg NH ₃ -N/år)
Kategori 1-natur	Hede	0,0	0,0	0,0
	Overdrev	0,0	0,0	0,0
Kategori 2-natur	Overdrev NØ	0,1	0,0	0,1
	Overdrev NV	0,1	0,0	0,0
Kategori 3-natur	Overdrev NØ	0,4	0,0	0,2
	Overdrev NV	0,2	0,0	0,1
	Overdrev NV	0,3	0,0	0,2
	Hede	0,6	0,0	0,3
	Moser	0,6-08	0,0	0,3-0,4
	Skov tilgroet lysåben	0,6-0,8	0,0	0,3-0,4
	Skov m. gl. skovjordbund	0,5-2,0	0,0	0,2-1,1
Anden natur	Søer	0,5-5,9	0,0	0,2-3,2
	Eng	0,4	0,0	0,2

In relation to nature it is in the following taken as the starting point in the application for production with the establishment of a new pig breeding.

Kategori 1-natur

There is ca. 3.100 m from Krusegård to the nearest Natura 2000 area and category 1-nature. The nearest Natura 2000 area is nr. N184 Hammeren and Slotslyngen. The deposition in the area from Krusegård is calculated to 0,1 kg N/ha/yr in total deposition. The established requirement for maximum deposition of ammonia is therefore met.

Kategori 2-natur

The requirement for maximum total deposition for category 2-nature is 1 kg N/ha/yr. The nearest category 2-nature area is an overgrown area located ca. 2.000 m north-east of Krusegård, where it is calculated that the total deposition from Krusegård is 0,1 kg N/ha/yr. If the production at Krusegård thus affects category 2-nature areas with a total deposition under 1 kg N/ha/yr, the established requirement for maximum deposition of ammonia for category 2-nature is met.

Kategori 3-natur

For category 3-nature types the municipality should carry out a concrete assessment and can on this basis in particular cases set conditions with regard to fulfillment of the requirement for maximum merdeposition of ammonia. In particular cases this should be understood as a significant environmental impact of particular regional or local protection interests. The requirement must however not be under a maximum merdeposition of 1,0 kg N/ha/yr.

Nærmeste kategori 3-overdrev, -hede eller -mose, som ikke er kategori 2-natur, er en mose beliggende ca. 496 m sydøst for Krusegård. Mosen påvirkes med en merdeposition på 0,2 kg N/ha/år i forhold nudrift og 0,6 kg N/ha/år i forhold til 8-årsdrift og det fastsatte krav er dermed overholdt.

Nærmeste kategori 3 overdrev er beliggende hhv. 717 m og 770 m nordøst og nordvest for Krusegård og ca. 776 m mod nordvest er der et hedeareal. Der beregnes en merdeposition til arealerne på 0,1-0,2 kg N/ha/år i forhold til nudrift og på 0,2-0,5 kg N i forhold til 8-års drift.

Mellem 344 og 970 m fra Krusegård er der 5 skove udpeget med hhv. gammel skovjordbund og som tilgroet lysåben. Merdepositionen til skovene beregnes til 0,1-1,1 kg N/ha/år i forhold til nudrift og 0,4-2,2 kg N i forhold til 8-års drift.

For én af skovene beliggende i nærheden af Krusegård overstiger merdepositionen 1,0 kg N/ha/år, og kommunen skal derfor foretage en nærmere vurdering af, hvorvidt der skal stilles krav om maksimal merdeposition til skoven. For overdrev, heder og moser og de øvrige skove overstiger merdepositionen ikke 1,0 kg N/ha/år, hvorfor kravet til maksimal merdeposition på et kategori 3-naturareal er overholdt, uden at kommunen skal foretage en nærmere vurdering.

I henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen kan kommunen i særlige tilfælde fastsætte vilkår om krav til maksimal deposition med ammoniak på kategori 3-natur. Ved særlige tilfælde forstås en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale naturbeskyttelsesinteresser. Ved kommunes afklaring af, hvorvidt der er tale om særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser, skal kommunen anvende følgende kriterier:

1. det pågældende naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det er omfattet af kommuneplanens udpegning af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljøer, samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser,
2. om det pågældende område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,
3. det pågældende naturområdes naturkvalitet og
4. kvælstofbidrag til området fra andre kilder, herunder om der er tale om et minivådområde eller et vådområde, som er udlagt med henblik på kvælstoffjernelse fra landbrugsjord, eller om området i øvrigt er påvirket fra markbidrag, eller for så vidt angår skove om de gødskes.

Kommunen kan alene stille krav til maksimal deposition, hvis området er omfattet af udpegninger m.v. jf. punkt 1 eller 2, og/eller har en høj naturkvalitet, samt at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, området modtager fra andre kilder.

I henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen forstås ammoniakfølsomme skove som arealer, der er større end 0,5 ha og mere end 20 m brede, og som er bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer, og

1. hvor der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,
2. hvor skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, f.eks. tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller
3. hvor der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen »Arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove«, og hvor arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi. Listen er tilgængelig på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.

Vurdering af skov med gl. skovjordbund nordøst for Krusegård

Skoven er på Miljøstyrelsens kort til husdyrregulering registreret som gammel skovjordbund. Bornholms Regionskommune har foretaget en vurdering af beskyttelsesniveauet for lokaliteten ud fra de i bekendtgørelsen fastsatte kriterier.

Kommuneplan:

Skoven er i den gældende kommuneplan 2013 udpeget som 'Særligt naturområde' og omgives af en udpegnings af interesseområder for natur, landskab og økologiske forbindelser. Alle fredskove er udpeget som særlige naturområder.

Fredning/handleplan eller anden indsats:

Skoven er fredskov men er ikke omfattet af fredninger eller handleplaner for naturpleje eller andre planlagte naturindsatser.

Naturkvalitet:

Bornholms Regionskommune besigtigede den sydlige del af skoven den 30. september 2020.

Skoven er en lysåben blandet løvskov i en dalsænkning. Skoven fremstår som delvist ryddet eller kraftigt tyndet med en kraftig, meterhøj opvækst af urter. Der blev registreret følgende arter: fuglekirsebær, hassel, almindelig hyld, ask, almindelig røn, rød-el, almindelig eg, ahorn, agertidsel, horsetidsel, lodden dueurt, brombær, lysesiv, skovskræppe, lav ranunkel, stor nælde, butbladet skræppe, skovgaltetand, hindbær, rød-knæ, krybhvene, fløjlsgræs, almindelig hundegræs og art af sødgræs. Der er ikke registreret arter, som er på listen over naturskovsindikerende eller gammelskovsarter.

Arealet har en lav score på Miljøstyrelsens HNV-skovkort (skov med høj biodiversitet) og Bioscorekort (områder der er værdifulde, fordi de er levesteder eller potentielle levesteder for rødlistede arter). Dette kan dog bl.a. skyldes manglende data for arealet.

Kvælstofbidrag til området fra andre kilder:

Skoven har i en længere årrække modtaget kvælstofbidrag fra svineproduktionen på Krusegård. Skoven kan endvidere påvirkes af markdrift fra markerne omkring. Der er ikke andre større husdyrproduktioner i området, som vurderes at kunne påvirke skoven væsentligt. Herudover påvirkes skoven af den generelle baggrundsbelastning.

Baggrundsbelastningen med kvælstofdeposition er som gennemsnit på Bornholm beregnet til 10,5 kg N/ha/år². Den totale ammoniakdeposition på den del af skoven, som påvirkes mest, kan derfor anslås til 10,5 kg N/ha/år (baggrundsbelastning) + 3,1 kg N/ha/år (totaldeposition) = 13,6 kg N/ha/år. Skoven modtager op til 2,2 kg N/ha/år mere end i 8-årsdrift og 1,1 kg N/ha/år mere end i nudrift.

Samlet vurdering

Udvidelsen på Krusegård medfører en merpåvirkning af skoven. For de danske naturtyper har DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi - vurderet, hvilke tålegrænser, der kan anvendes³. For løvskove er der fastsat tålegrænser på 10-20 kg N/ha/år. Tålegrænsen er angivet som et interval, som er udtryk for variation i følsomheden inden for naturtypen.

Skoven påvirkes med en samlet deposition på op til 13,6 N/ha/år, hvilket er i den nedre halvdel af tålegrænseintervallet. Skoven er ud over kommuneplanen ikke omfattet af særlige udpegninger eller indsatser. Skoven har en lokal naturværdi, men det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at skovens naturværdi ikke er så høj, at skoven i denne sammenhæng kan betegnes som 'særlige lokale eller regionale naturbe-

² https://www2.dmu.dk/1_viden/2_Miljoe-tilstand/3_luft/4_spredningsmodeller/5_Depositionsberegninger/deposition.asp

³ https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2018/Opdatering_empirisk_baserede_taaegraenser.pdf

skyttelsesinteresser'. Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at udvidelsen på Krusegård ikke vil medføre en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale naturbeskyttelsesinteresser, og at der dermed ikke er tale om et særligt tilfælde, hvor kommunen skal fastsætte vilkår om krav til maksimal deposition med ammoniak.

Anden natur

Der er placeret en eng ca. 825 m nordvest for staldanlægget. Merdepositionen til engen beregnes til 0,1 kg N/ha/år i forhold til nudrift og på 0,3 kg N i forhold til 8-års drift.

Derudover er der flere beskyttede søer inden for 1.000 m af produktionsanlægget. Der er beregnet ammoniakdeposition til søerne liggende nærmest på Krusegård. Merdepositionen til søerne beregnes til 0,1-3,6 kg N/ha/år i forhold til nudrift og på 0,3-6,8 kg N i forhold til 8-års drift.

De fleste søer og vandhuller beliggende i eller ved landbrugsarealer er næringsrige søer, som der ikke er fastsat tålegrænser for. Mange søer og vandhuller er eutrofieret som følge af næringstilførsel fra andre kilder end ammoniakdeposition.

Der er herudover ingen beskyttede naturområder inden for en radius af 1.000 m fra ejendommen.

Påvirkning af Natura 2000-områder

Krusegård er beliggende ca. 3,3 km fra nærmeste Natura 2000-område N185 Hammeren og Slotslyngen. Som det ses af tabellen er ammoniakpåvirkningen til overdrev placeret i og ved Natura 2000-området beregnet til 0,1 kg N/ha/år.

Påvirkning af arter med særlige beskyttelseskrav (bilag IV-arter)

Bornholms Regionskommune har ikke kendskab til at der forekommer bilag IV arter i søer inden for 1000 meter af Krusegård.

Generelt kan arter omfattet af Bilag IV som padder, markfirben og flagermus have levested, fødesøgningsområde eller sporadisk opholdssted på arealerne omkring husdyrbrugets anlæg. Bornholms Regionskommune har ikke kendskab til registreret forekomst af andre Bilag IV-arter i området.

Nærmeste sø, hvor der er registeret Bilag IV art, er beliggende ca. 2,00 km sydøst for Krusegård er som beskrevet tidligere en næringsrig sø, og Bornholms Regionskommune vurderer, at merdepositionen på 0,1 kg NH₃-N/år fra den ansøgte produktion på Krusegård ikke vil kunne medføre en væsentlig ændring i søens tilstand. Det vurderes på den baggrund, at den ansøgte produktion dermed heller ikke påvirker eventuelt forekommende løvfrøer og andre Bilag IV-arter eller deres leveområder og potentielle leveområder væsentligt.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der ikke stillet vilkår vedr. ammoniakdeposition til naturarealer.

9 MULIGE DRIFTSFORSTYRRELSER OG UHELD

I dette afsnit beskrives mulige uheld, der kan føre til væsentlig forøget forurening af jord, overflade- og grundvand samt skade på mennesker, dyr og planter i forhold til normal drift. Desuden beskrives foranstaltninger til begrænsning af risici.

Miljøteknisk redegørelse

De mulige risici centrerer sig om forurening af grund- eller overfladevand med pesticider, gylle, veterinærmedicin, olie/diesel.

Mulige uheld med pesticider: Der er risiko for, at pesticider utilsigtet kan komme i overfladevand eller grundvand ved spild, lækage på sprøjte eller emballage, eller ved uheld ved transport.

Mulige uheld med gylleudslip: Der er risiko for udslip af gylle i forbindelse med pumpning af gylle til gylleholder eller ved omlastning til gyllevogn. F.eks. hvis pumpen utilsigtet fortsætter/starter med at pumpe gylle ved overpumpning.

Ved færdselsuheld med gyllevogn kan der opstå lækage. Ligeledes kan der opstå lækage fra gyllebeholder, hvis gyllebeholderen bliver påkørt.

Endelig er der risiko for gylleudslip, hvis beholderen tæres eller af anden grund ikke er tæt.

Mulige uheld med dieselolie: Lækage på tank og/eller punktforurening hvor påfyldning finder sted.

Mulige uheld med rengøringsmidler: Der kan anvendes rengøringsmidler og der anvendes desinfektionsmidler i forbindelse med vask af stalde. Det er vigtigt at håndtere eventuelle rengøringsmidler og desinfektionsmidler korrekt.

Mulige uheld med veterinær medicin: Der er risiko for punktforurening, hvis veterinærmedicin håndteres lemlædigt. Forebyggelse sker ved at opbevarer medicinen forsvarligt, og leverer evt. medicinrester retur til dyrlæge eller apotek.

Minimering af risiko for uheld

Gylleudslip: Forebygges med opsyn samt anvendelse af sugekran ved påfyldning af gyllevogn. Herudover opmærksomhed ved udkørsel.

Gyllebeholderne tilses dagligt.

Når gyllen køres ud, udvises agtpågivenhed i trafikken. Reflekser og lygter tjekkes og renholdes, så gyllevogn tydeligt kan ses, også efter mørkets frembrud.

Gyllebeholderne er placeret ved interne transportveje, hvor kørehastigheden er lav. Der vises agtpågivenhed ved kørsel på interne transportveje.

Dieselolie: Olietanke står på fast og uigennemtrængeligt gulv.

Rengøringsmidler: Der anvendes kun godkendte midler.

Rengørings og desinfektionsmidler oplagres på fast bund.

Pesticider: Der sørges for sikker transport af kemikalier til ejendommen og mellem ejendom og marker. Og pesticiderne opbevares forsvarligt på Krusegård. Giftige bekæmpelsesmidler opbevares forsvarligt under lås. For alle midler gælder, at de opbevares utilgængeligt for børn og ikke sammen med eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer m.v.

Minimering af gene og forurening ved uheld

Gylle: Ved lækage/overløb fra gylletanke, etableres en barriere, så gyllen ikke løber mod beskyttede søer, eller mod vandløb. Hvis der er risiko for, at gylle løber mod åbne grøfter eller vandløb, kan der etableres barriere med f.eks. bigballer af halm.

Ved udslip/overløb, hvor der er en sandsynlighed for akut forurening, kontaktes alarmcentralen (112), som kontakter beredskabets indsatsleder, som tager kontakt Regionskommunens miljøvagt, og yderligere tiltag aftales.

Når gyllen overpumpes fra fortank til gyllebeholder, overvåges overpumpningen. Gylletanken er underlagt lovpligtig kontrol og kontrolleres hyppigt visuelt og der føres logbog.

Sker der tilsivning af vejene ved gyllekørsel, bliver der skiltet med glatføreskilt, og der bliver ryddet op senest ved arbejdets ophør samme dag

Hvis det værste uheld skulle ske, og der opstår lækage fra gyllevognen enten på landevej eller i marken, stoppes evt. gyllefløb mod grøft, dræn og vandløb med f.eks. halmbigballer. Der tages kontakt til 112, som kontakter beredskabets indsatsleder, som tager kontakt Regionskommunens miljøvagt, og yderligere tiltag aftales.

Lugtgener fra gyllespredning minimeres ved at sprede under bedst mulige forhold (lille vindhastighed og høj luftfugtighed).

Olie: Ved oliespild fra dieseltank eller maskiner opsuges spild med f.eks. savsmuld eller kattegrus. Olietankene er underlagt lovgivning. Tankene står på fast bund, hvor evt. olielækage er synlig. Ved spild fra olietank spredes ligeledes sugende materiale, som opsamles og afleveres på modtagestation.

Rengørings og desinfektionsmidler: Hvis der forekommer utilsigtet spild, opsamles det f.eks. med savsmuld eller kattegrus.

Medicin: Uheld med udslip af medicin forebygges ved altid at opbevare veterinærmedicin på korrekt; også medicin, som er i brug. Desuden følges dyrlægens instruktioner, og brugsanvisningen på pakningen.

Pesticider: I tilfælde af kemikaliespild spredes et sugende materiale (f.eks. savsmuld eller kattegrus), og det sugende materiale og evt. jord/grus fjernes med skovl, og puttes i affaldsposer. Derefter bortskaffes det på modtagestation. Kemikalierummet er tørt og frostfrit med god belysning. Der findes et sugende materiale f.eks. savsmuld til opsamling af spild. Gulvet er tæt og uden afløb.

Der er førstehjælpeudstyr til rådighed på Krusegård.

Generelt gælder, at ved akut forurening af olie, gylle eller spildevand, tilkaldes alarmcentralen på 112, som kontakter beredskabets indsatsleder, som tager kontakt Regionskommunens miljøvagt, og yderligere tiltag aftales.

I stalden og på marken medbringes en mobiltelefon, således at det er muligt hurtigt at tilkalde hjælp ved uheld.

Strømafbrydelse, generelt

Lovgivningen forlanger, at man kan redegøre for, hvordan dyrene beskyttes ved strømafbrydelse.

Alarmanlæg og nødopluk er lovpligtig i stalde med mekanisk ventilation. Det er desuden vigtigt, at dyrene fortsat har adgang til foder og vand.

Strømafbrydelse, Krusegård

For Krusegård gælder:

Ventilation: Der er nødopluk, der sikrer et luftskifte i staldene. Ved længere strømsvigt opstartes nødgenerator.

Vand: Der vil være vand også ved strømsvigt (vandværksvand).

Foder: Fremstilling og udfodring sker automatisk og er afhængig af strøm. Ved længere strømsvigt opstartes nødgenerator.

Kommunens vurdering

Opbevaring af fast husdyrgødning

Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene "Gener fra husdyrbruget" og "Ammoniak og Naturpåvirkning", hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Opbevaring af gylle

Området er allerede indarbejdet i husdyrbrugloven og indgår i beregninger vedrørende husdyrbrugets ammoniakemission og lugtemission i afsnittene "Gener fra husdyrbruget" og "Ammoniak og Naturpåvirkning", hvorfor dette ikke vil blive gennemgået yderligere i dette afsnit.

Håndtering af husdyrgødning

- Der udføres lovpligtig 10 års beholderkontrol.

- Tanken tømmes ca. én gang årligt for inspektion og vedligeholdelse
- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle
- Der er konstant flydelag på gyllen, og efter omrøring/udkørsel kontrolleres det, at der senest 14 dage efter, at der er igen er gylle i tanken, er etableret flydelag
- Der føres logbog over flydelaget på gyllen, så der er fokus på at flydelaget lever op til kravene.
- Tanken er tilmeldt de lovpligtige regelmæssige eftersyn, hvilket betyder at tanken hvert 10. år bliver kontrolleret for om der skulle være tegn på betydende utætheder

Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere, udover de ovenfor nævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand.

Bornholms Regionskommune vurderer, derfor at BAT er overholdt i forhold til opbevaring og håndtering af gødning.

Udbringning af husdyrgødning

1. august 2017 overtog Landbrugs- og Fiskeristyrelsen regulering og kontrollen med udbringningsarealerne og vil dermed være dækket af generelle regler. Området er ikke omfattet af godkendelseskravet, og vil derfor ikke blive gennemgået yderligere.

Ifølge ansøger vil følgende dog blive praktiseret på bedriften:

- Husdyrgødning udbringes under hensyn til generelle regler, og foregår i videst muligt omfang efter godt landmandsskab, hvilket vil sige at der tages hensyn til naboer, byområder osv.
- Gyllen nedfældes på græsmarker.
- Husdyrgødningen udbringes under hensyn til afgrødernes vækstperiode, hvilket betyder maksimal udnyttelse af næringsstoffer.
- Udkørsel af flydende husdyrgødning på dage med lav fordampning/regn.
- Udkørsel af flydende husdyrgødning til afgrøder i god vækst og/eller afgrøder med en plante-højde, der reducerer fordampningen.

Ud fra ovennævnte procedurer og tekniske løsninger, som er medvirkende til at minimere ammoniakemissionen og risikoen for forurening af jord og grundvand, vurderer Bornholms Regionskommune at BAT er overholdt i forhold til udbringning af husdyrgødning.

Beredskabsplan

Bornholms Regionskommune vurderer, at der skal foreligge en beredskabsplan, som indeholder følgende:

- En plan over husdyrbruget med angivelse af drænsystemer og vandkilder/spildevandskilder.
- Handlingsplaner for hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.
- Hvor udstyr til håndtering af forureningsulykker er placeret.

Vilkår

I henhold til klagenævnspraksis vurderes det, at husdyrgødningsbekendtgørelsens regler for håndtering af bl.a. flydende husdyrgødning anses for tilstrækkelige til at imødegå forurening ved et eventuelt udslip, og derfor er der ikke stillet yderligere vilkår til at forebygge uheld m.v.

Der er dog stillet vilkår om udarbejdelse af en beredskabsplan, som indeholder handleplaner for blandt andet, hvordan brand, utætte eller kollapsede gyllebeholdere, ukontrollerede afstrømninger fra møddinger og ensilagepladser samt olieudslip håndteres.

10 EGENKONTROL OG DOKUMENTATION

I dette afsnit beskrives og vurderes, hvordan ansøger gennemfører eller planlægger at gennemføre egenkontrol og management. Desuden beskrives de dokumenter og registreringer, som ansøger skal præstere for at dokumentere, at vilkårene i miljøtilladelsen er overholdt.

Miljøteknisk redegørelse

Management og egenkontrol

- Forbrug af råvarer opgøres kvartalsmæssigt ifm. udarbejdelse af E-kontrol
- Foderblandinger optimeres mindst én gang årligt af foderkonsulent
- Forbrug af vand og energi følges kvartalsmæssigt og opgøres min. én gang årligt ifm. årsregnskab
- Produktionsapparatet efterses i det daglige arbejde
- Der er dyrlægebesøg hver måned/ iht. lovgivning på området
- Ejer og medarbejdere deltager i relevante efteruddannelseskurser og erfagrunder
- Der udarbejdes den lovpligtige gødningsplan
- Der føres logbog over flydelag i gyllebeholder

- Der er 10 års kontrol på gyllebeholdere
- Gyllepumpning overvåges
- Der er egenkontrolprogram for dyrevelfærd. Programmet følges op ifm. dyrlægebesøg og kontrolleres ifm. Danish kontrol hvert 3. år
- Der gennemføres egenkontrol ift. "Branchekode for foderhygiejne"
- Der er udarbejdet en beredskabsplan med beskrivelse af forholdsregler ifm. uheld

Krusegård er desuden, som leverandør til Danish Crown, omfattet regelsættet "Code of Practice".

Dokumentation

- Gødningsplan
- Foderoptimeringer og analyser
- Produktionsrapporter
- Dokumentation for skadedyrsbekæmpelse
- Logbog for flydelag på gylletank
- 10 års beholderkontrol

I løbet af få dage kan skaffes:

- Fakturaer på køb og salg af foder og dyr
- Sundhedsbemærkninger fra slagteri

Kommunens vurdering

Bornholms Regionskommune vurderer, at gennemførelse af den beskrevne egenkontrol samt overholdelse af de stillede vilkår vil medføre, at der løbende holdes øje med, at forudsætningerne for miljøgodkendelsen overholdes, og at det er dokumenteret, således at kommunen ved tilsyn eller på efterspørgsel kan kontrollere dette.

Dokumentationen skal opbevares i mindst 5 år.

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at alle vilkår skal være kendt af de ansatte samt om dokumentation for produktionsarealets størrelse, korrekt bortskaffelse af affald mv.

11 IE-BRUG

Miljøteknisk redegørelse

Foranstaltninger ved ophør

Ved husdyrbrugets ophør tømmes stalde, foderlagre, gyllekanaler og -tanke. Der rengøres overalt, således at der ikke forefindes foder- og gødningsrester mv., der kan tiltrække skadedyr. Skadedyrsbekæmpelsen på ejendommen opretholdes. Alle forurenende dele på anlægget fjernes. Der foretages en vedligeholdelse af bygningerne for at undgå forfald, eller bygningerne nedrives. Ved fjernelse af bygningerne vil byggeaffaldet blive sorteret og kørt til hhv. forbrænding, genbrug eller deponi.

Alternativer til teknologi, teknik og foranstaltninger

Teknologier som gylleforsuring og luftrensning er fravalgt, idet der i den eksisterende produktion anvendes teknologien gyllekøling. Varmen fra gyllekølingen anvendes i produktionen og til opvarmning af mandskabsfaciliteter, stuehus mv. Gyllekøling benyttes desuden til reduktion af lugt. Denne effekt kan ikke umiddelbart opnås med gylleforsuring med mindre denne tilkøbes en renser.

Kommunens vurdering

Det er krav fra EU at husdyrbrug med intensiv opdræt af fjerkræ eller svin skal opfylde BAT-konklusionerne⁴ og at disse skal lægges til grund for godkendelsesvilkårene for anlæg. Bornholms Regionskommune har derfor gennemgået BAT-konklusionerne i forhold til gældende dansk lovgivning.

Miljøledelsessystemer

Der er i februar 2017 offentliggjort BAT konklusioner for husdyrbrug, hvilket medfører at alle IE-brug inden 21. februar 2021 skal have implementeret miljøledelse.

Miljøledelsen skal omfatte:

1. formulere en miljøpolitik med afsæt i husdyrbrugets miljøforhold,
2. fastsætte miljømål,
3. udarbejde handlingsplan for det eller de fastsatte miljømål,
4. minimum 1 gang årligt evaluere miljøarbejdet og om nødvendigt foretage justeringer af mål og handlingsplaner og minimum 1 gang årligt gennemgå miljøledelsessystemet.

Bornholms Regionskommune vurderer, at husdyrbruget lever over til anvendelse af bedst anvendelige teknologi, som tidligere beskrevet i nærværende miljøgodkendelse. Endvidere er det regionskommunens vurdering, at husdyrbruget har alle muligheder for at leve op til lovkravet om implementering af miljøledelse inden deadline.

⁴ Artikel 14.3 i IE-direktivet (2010/75/EU, KOMMISSIONENS GENNEMFØRELSESAFGØRELSE (EU) 2017/302 af 15. februar 2017

Vilkår

På baggrund af ovenstående er der stillet vilkår om, at der er implementeret miljøledelse på Krusegård senest 21. februar 2021.

12 SAMLET VURDERING

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøtilladelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

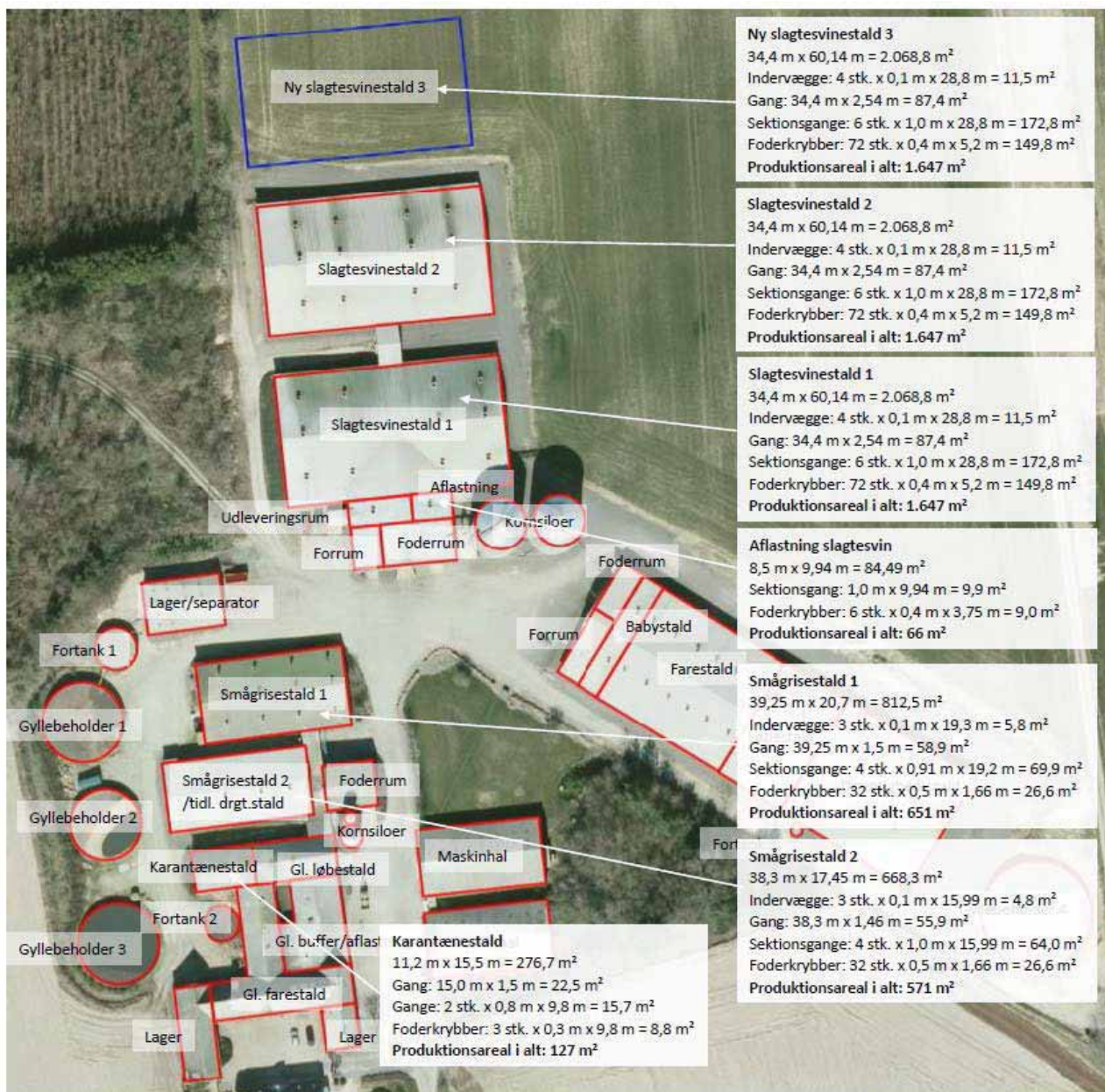
På baggrund af husdyrbrugets beliggenhed og de beskrevne ikke-væsentlige virkninger på det lokale miljø, vurderer Bornholms Regionskommune desuden, at det ansøgte ikke vil have grænseoverskridende virkninger.

13 BILAG

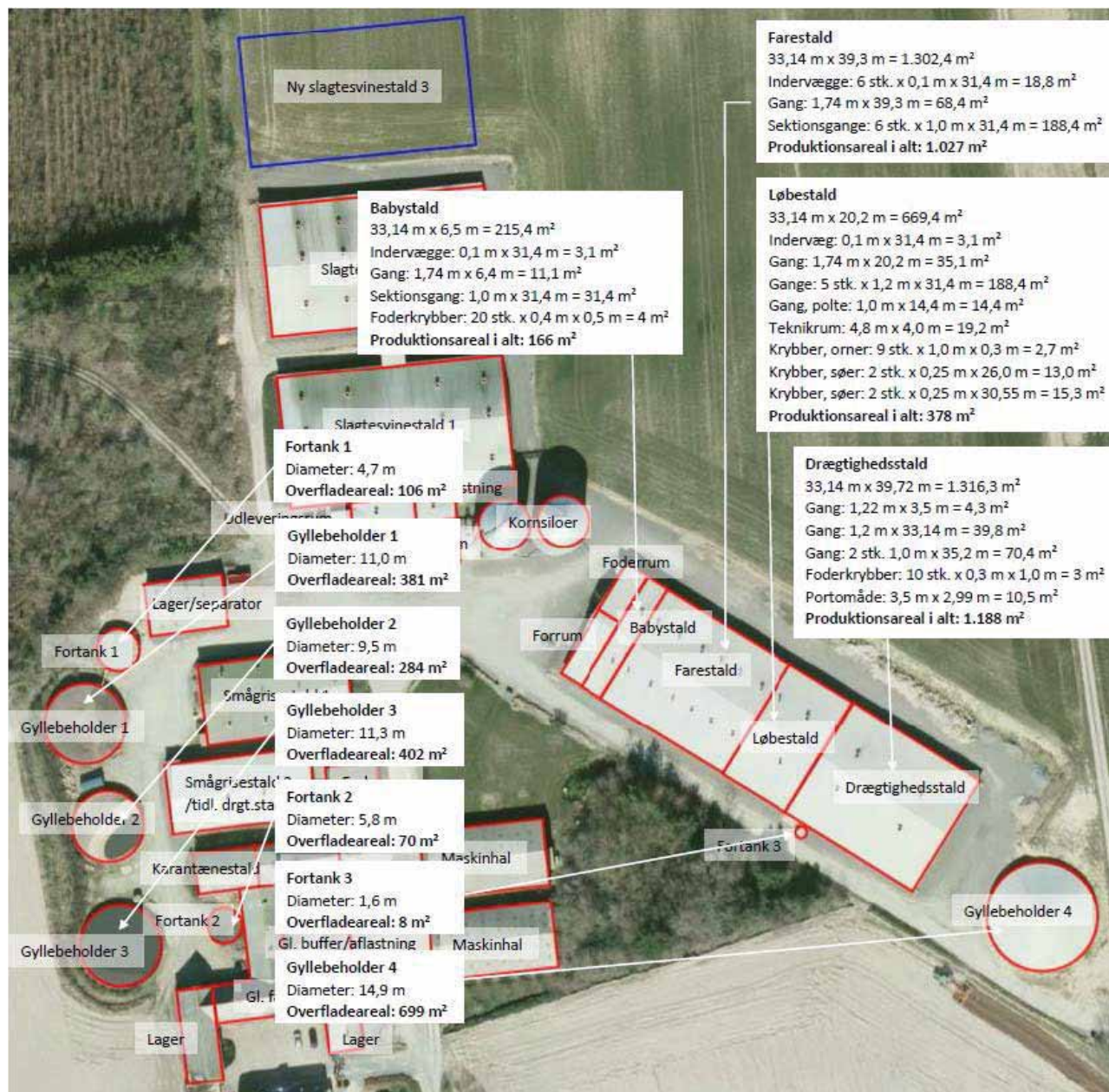
Bilagsoversigt:

1. Anlægstegning over Krusegård
2. Produktionsareal ansøgt drift 1
3. Produktionsareal ansøgt drift 2
4. Produktionsareal ansøgt drift uden opførelse af ny slagtesvinestald og nudrift 1
5. Produktionsareal ansøgt drift uden opførelse af ny slagtesvinestald og nudrift 2
6. Produktionsareal 8-årsdrift 1
7. Produktionsareal 8-årsdrift 2
8. OML-lugtberegning - konklusion
9. Beredskabsplan for Krusegård
10. Modtagne høringssvar og kommunens bemærkninger

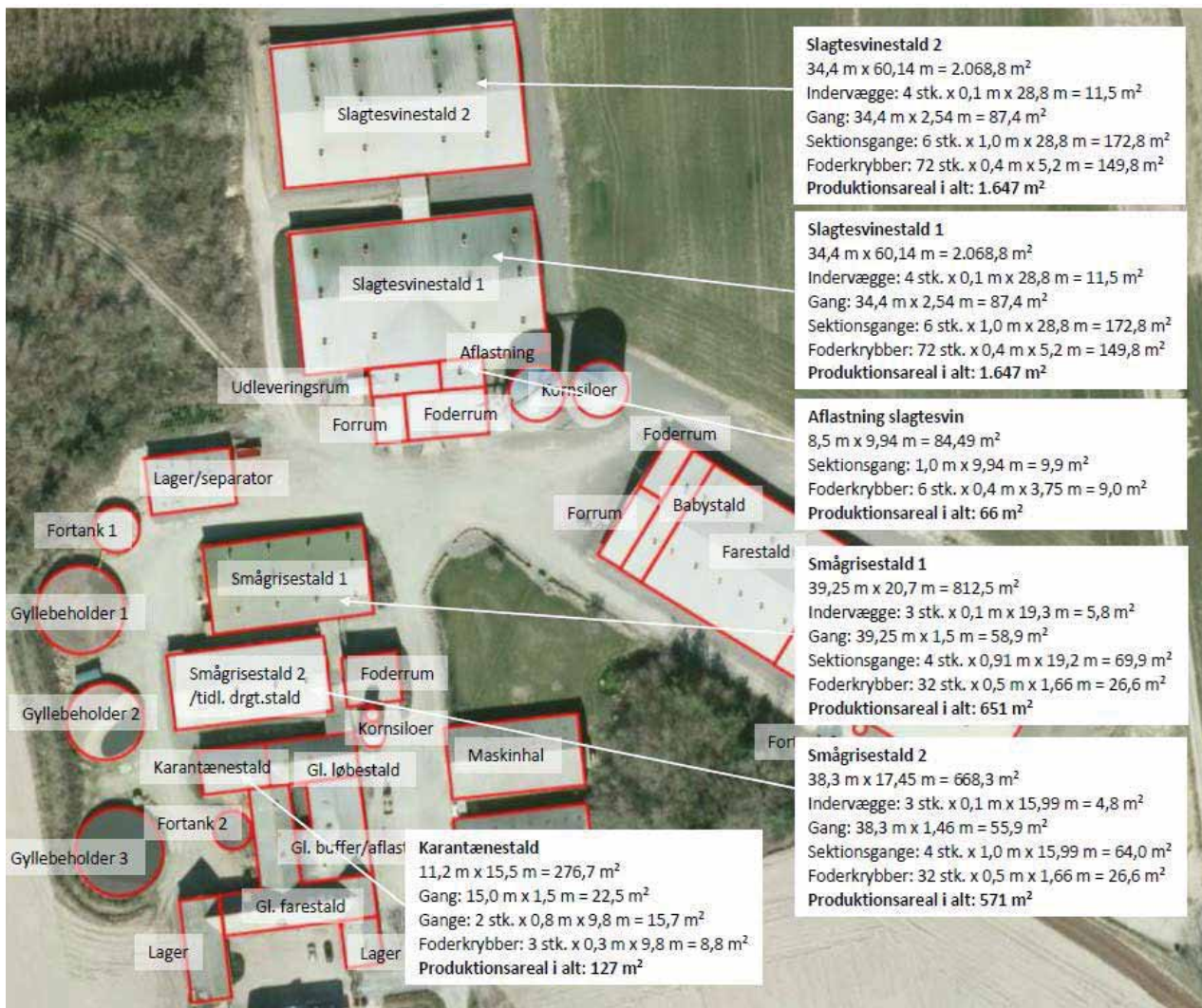
Bilag 2. Produktionsareal ansøgt drift 1

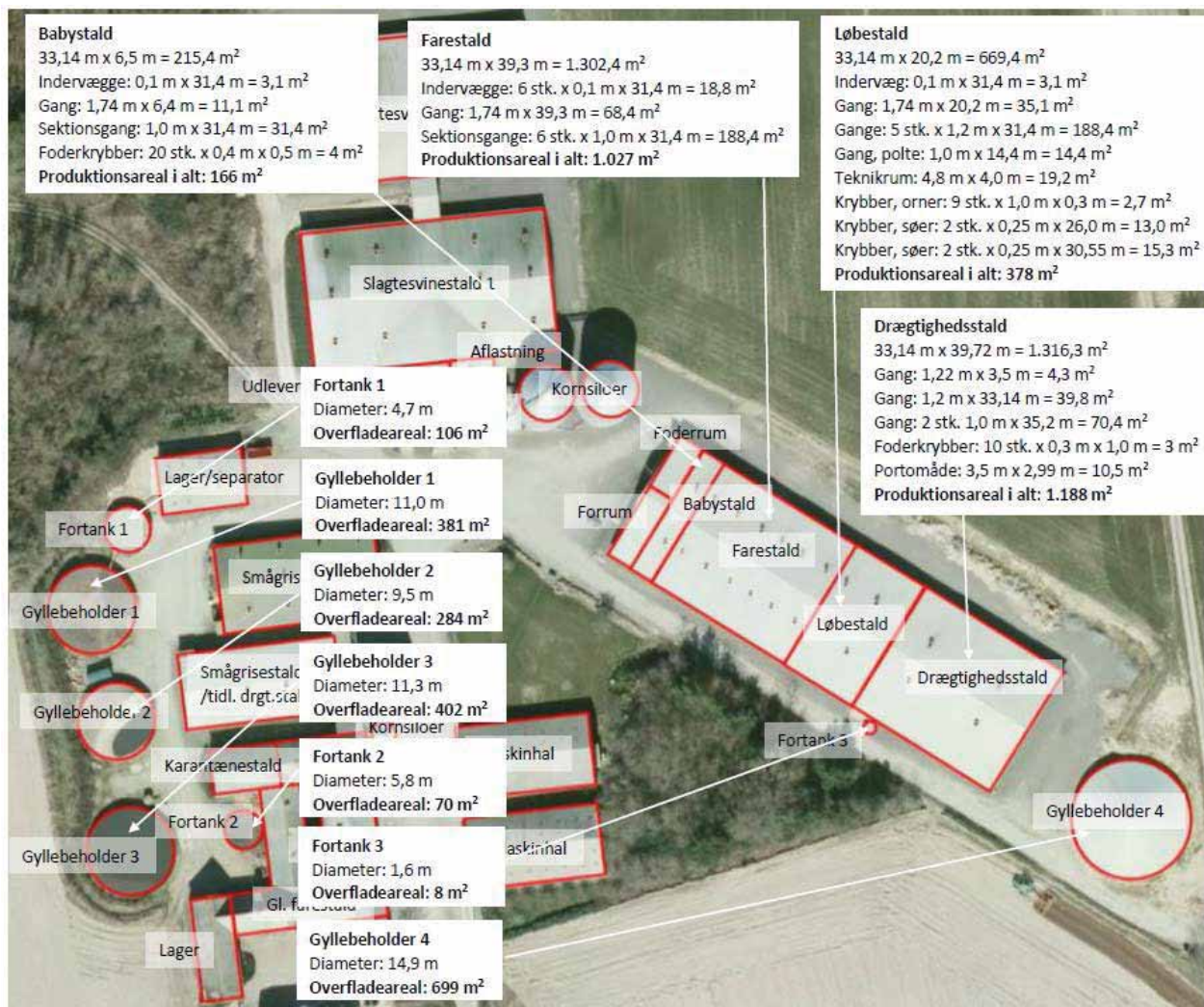
Bilag 3. Produktionsareal ansøgt drift 2

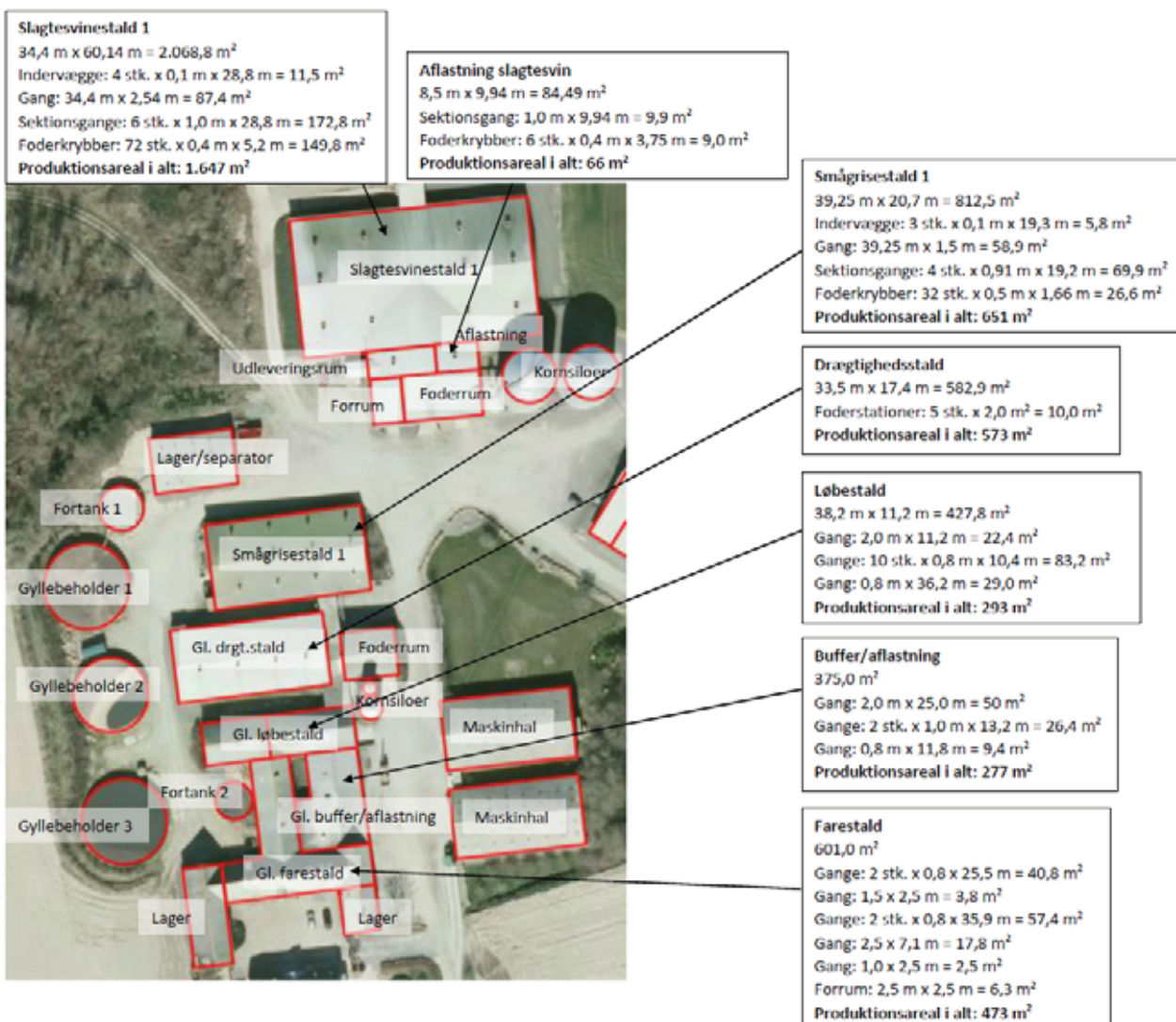
Bilag 4. Produktionsareal ansøgt drift uden opførelse af ny slagtesvinestald og nudrift 1

Bilag 5. Produktionsareal ansøgt drift uden opførelse af ny slagtesvinestald og nudrift 2

Bilag 6. Produktionsareal 8-årsdrift 1

Bilag 7. Produktionsareal 8-årsdrift 2

Bilag 8. OML-lugtberegning - konklusion

Aakirkeby, den 15. juli 2020

Vurdering af lugtspredning omkring Krusegård

Der er foretaget beregninger af koncentrationen af lugt i omgivelserne for husdyrproduktionen på Krusegård, Knarregårdsvej 15, 3790 Hasle.

OML-beregningen er foretaget som dokumentation for den ønskede produktion overholder lugtgenekravet til nærmeste enkelte boliger og til samlet bebyggelse.

OML-beregning er foretaget i spredningsmodellen OML-Multi version 6.2 med 10 års vejrdata fra Aalborg Lufthavn.

I beregningen er placeringen af alle afkast angivet som (x, y, z) koordinater i forhold til lugtcentrum (0,0,0) i et koordinatsystem med x-aksen i retning øst og y-aksen i retning nord, mens z angiver terrænhøjden. Lugtcentrum beregnes af OML-programmet. Der er anvendt UTM koordinater (zone 33) for (x, y, z) koordinaterne i beregningen.

Baggrund

Den eksisterende produktion på Krusegård ønskes udvidet. Beregning i ansøgningsskemaet i Husdyrgodkendelse.dk viser at lugt kravet ikke overholdes til nærmeste enkelt boliger samt til Rutskerferiecenter, der i forbindelse med lugt regnes som en samlet bebyggelse. Ansøger ønsker derfor at anvende af konkret OML-beregning til at dokumentere, at lugtkravet er overholdt.

OML-beregningen tager afsæt et eksisterende produktionsareal på 7.414 m², fordelt på 2.593 m² i stalde til søer, 1.334 m² i stalde til smågrise og 3.487 m² i stalde til slagtesvin samt et nyt produktionsareal på 1.647 m² i en ny slagtesvinestald. Det samlede produktionsareal er således på 9.061 m² i ansøgt drift. Det forventes, at den eksisterende karantænestald tages ud af drift, når der opføres en nye slagtesvinestald. Lugtbidraget for staldafsnittet er medtaget i denne beregning.

Ansøgningen er indsendt som en § 16a miljøgodkendelse i skema nr. 205360. I skemaet anvendes gyllekøling som lugtreducerende tiltag med en effekt på 12,8% i de to eksisterende slagtesvinestalde samt i den nye slagtesvinestald.

Med den ønskede udvidelse overholdes lugtgenekravet beregnet i Husdyrgodkendelse.dk ikke til enkelt bolig og til samlet bebyggelse.

Formålet med OML-beregningerne er således at vise, at genekriteriet for enkelt beboelse og samlet bebyggelse er overholdt med de specifikke ventilationsforhold i kombination med den valgte teknologi. Ventilationsforholdene på den nye slagtesvinestald vil blive ændret i forhold til de to eksisterende slagtesvinestalde, idet afkastene vil få isat miljøkryds og en del af afkastene vil blive forhøjet.

Data

Data for eksisterende stalde og den nye slagtesvinestald er vist i nedenstående tabel.

Stald/sektion	Dyretype	Prod. areal, m ²	Stald højde v. kip, m	Afkast højde over terræn, m	Ydelse pr. afkast, m ³ pr. time	Afkast indre diameter, m
Eksisterende stalde						
Sostald						
Dr.stald	Søer	1.188	7,5	7,2	16.850	1,03

Løbestald	Søer	378	7,5	6,8	14.105/9.400	1,03/0,84
Farestald	Søer	1.027	7,5	6,8	7.365	0,84
Babystald	Smågrise	166	7,5	6,8	10.570	0,84
Karantænestald*	Slagtesvin	127	6,7	7,5	6.000	1,00**
Smågrisestald 1	Smågrise	651	6,4	5,6/7,3	20.565	0,84
Smågrisestald 2	Smågrise	517	5,3	5,9	10.570	1,03
Slagtesvinestald 1	Slagtesvin	1.647	8,5	6,3/9,4	20.565	0,84
Buffer/aflastning	Slagtesvin	66	8,5	6,3	14.105	0,84
Slagtesvinestald 2	Slagtesvin	1.647	8,5	6,3/9,4	20.565	0,84
Ny stald						
Ny slagtesvine- stald 3	Slagtesvin	1.647	8,5	7,3/9,9	20.565	0,84

* Stalden forventes taget ud af drift ved opførelse af ny slagtesvinestald

** Afkast med hætte ("kineserhat")

Afkastene på staldene er med konus. På den nye og de 2 eksisterende slagtesvinestalde ændres afkastene til uden konus.

Stald/sektion	Lugt, OUE i alt	Antal afkast	OUE pr. afkast	Afkast nr.
Eksisterende stalde				
Sostald				
Dr.stald	8.435	4	2.109	1-4
Løbestald	4.536	3	1.512	5-7
Farestald	16.432	6 x 2	1.369	8-19
Babystald	3.486	2	1.743	20-21
Karantænestald	3.683	2	1.842	22-23
Smågrisestald 1	13.671	4 x 3	1.139	28-39
Smågrisestald 2	10.857	4 x 1	2.714	24-27
Slagtesvinestald 1	41.649	6 x 2	3.471	41-53
Buffer/aflastning	1.914	1	1.914	40
Slagtesvinestald 2	41.649	6 x 2	3.471	54-65
Ny stald				
Ny slagtesvinestald 3	41.649	6 x 2	3.471	66-77

Lugtemissionen fra de enkelte staldafsnit er beregnet i Husdyrgodkendelse.dk. Den anførte lugtemission fra slagtesvinestald 1, 2 og 3 er med anvendelse af teknologien gyllekøling med en effekt på 12,8 % lugtreduktion.

Centrum for lugt (nulpunkt): X = 485166 / Y = 6119432

Placering af staldafsnit

Ventilationsydelse

Ventilationsydelsen er den aktuelle ydelse for de enkelte ventilationsafkast. Karantænestalden er indrettet i den tidligere løbestald. Der er ikke ændret på ventilatorerne, men ventilations-ydelsen er reduceret, idet kun en del af stalden anvendes og med en lavere belægningsgrad i forhold til da stalden blev anvendt som løbestald. Belægningsgraden i staldafsnittet vil være på ca. 100 polte, svarende til en maks. ventilationskapacitet på 12.000 m³/h fordelt på to afkast.

Temperatur

Staldtemperaturen er sat til standard 20°C for alle staldafsnit.

Bygningskorrektio

Der er to typer bygningskorrektio – den generelle og den retningsafhængige.

Den generelle bygningskorrektio, angivet ved en bygningshøjde, er højden på den bygning afkastet er placeret ovenpå.

Den retningsafhængige bygningskorrektio anvendes, hvis der er tale om andre bygninger tæt på, som formodes at have indflydelse på spredningsforholdene for afkastet. I beregningen er der foretaget en retningsafhængig bygningskorrektio for afkast nr. 27 placeret på smågrisestald 2 i forhold til foderlade og siloer. På slagtesvinestald 1 er der foretaget korrektio på afkast nr. 40 samt 42-47 i forhold til de gæstætte siloer, der forhøjes i ansøgt drift.

Ved den retningsafhængige bygningskorrektio anvendes en beregningsmæssig bygningshøjde (HB) i stedet for den fysiske, idet der er tale om høje smalle bygninger (siloerne). HB beregnes som 1/3 x den fysiske bygningshøjde + 2/3 bygningens bredde i forhold til retning fra kilden.

Terrænhøjder

Terrænhøjder indlæses fra Kortforsyningen direkte i OML-programmet. Ved indlæsningen bliver højde koter for alle afkastene og i receptornettet (ved nabobeboelser, samlet bebyggelse) indsat automatisk. Den største terrænhældning i receptornettet beregnes og indsættes ligeledes automatisk.

Ruhedslængden

Ruhedslængden beskriver terrænets aerodynamiske ruhed for beregningsområdet. Ruhedslængden er beregnet på baggrund af det areal, hvori de nærmeste kritiske naboer er placeret, hvilket vil sige mod vest og nordvest.

Ruheden omkring staldanlægget er forholdsvis høj vest, nordvest for staldanlægget pga. skov og blandet natur. Mod enkeltbeboelserne og samlet bebyggelse (Feriecentret) vest og nordvest for staldanlægget er der dels en sø omkranset af bevoksning og dels marker og skov. Ruheden betraget i en oval cirkel mod vest, nordvest beregnes til 0,1012, svarende til 10 % blandet natur og bebyggelse (MK), 18 % skov (S), 15 % landbrug med læhegn (L), 54 % ringe vegetation/åbent landbrug uden læhegn (Rv) og 3% vand.

Betragtes ruhedslængden kun i forhold til enkeltbeboelserne mod nordvest, er der højere pga. af en højere andel af skov og dermed en højere ruhedslængde. En højere ruhedslængde betyder, at der reelt vil være en lavere lugtkoncentration hos enkeltbeboelserne.

Miljøkryds

Der isættes miljømoduler (miljøkryds) i alle afkast på den nye stald. Herudover forhøjes afkastene placeret på tagfladen med 1 m og afkastene i kip forhøjes med 0,5 m.

En Forsøgsrapport fra SJF fastslår at afgangshastigheden 4 meter over afkastet forøges med 40 % ved indsættelse af miljøkryds i afkastet. I OML-programmet er det ikke muligt at indtaste afgangshastigheder. Derfor skal effekten af miljøkryds indtastes ved at dimensionere afkastes diameter.

$$\text{Hastighed} = \text{Ydelse} / (r^2 \times \pi) / 3.600$$

Afkastene har en ydelse på 20.565 m³/h.

Indre diameter på afkastene er 0,84 m, svarerende til en radius på 0,42 m.

Hastighed uden miljøkryds = 20.565 / (0,422 x π) / 3.600 = 10,3081 m/sek.

Hastighed med miljøkryds = 10,3081 + 40 % = 14,4313 m/sek.

Diameter ved brug af miljøkryds: (20.565 / 3.600 / 14,4313 / π)² x 2 = 0,71 m

Resultater

Resultatet af OML-beregningen er månedsvis opgjorte 99-percentiler på timebasis, hvor det er den største 99-percentil, der skal sammenlignes med genegrænserne i lugtvejledningen.

Der er anvendt et x, y koordinatsystem med x akse mod øst (90 grader) og y-akse mod nord (0 grader). Hver kilde er i beregningerne angivet ift. det beregnede lugtcentrum (0,0). Der er anvendt data efter UTM-systemet (EUREF 89, Zone 33). Enheden er meter. Systemet er fælles for receptorer og kilder (= afkastene).

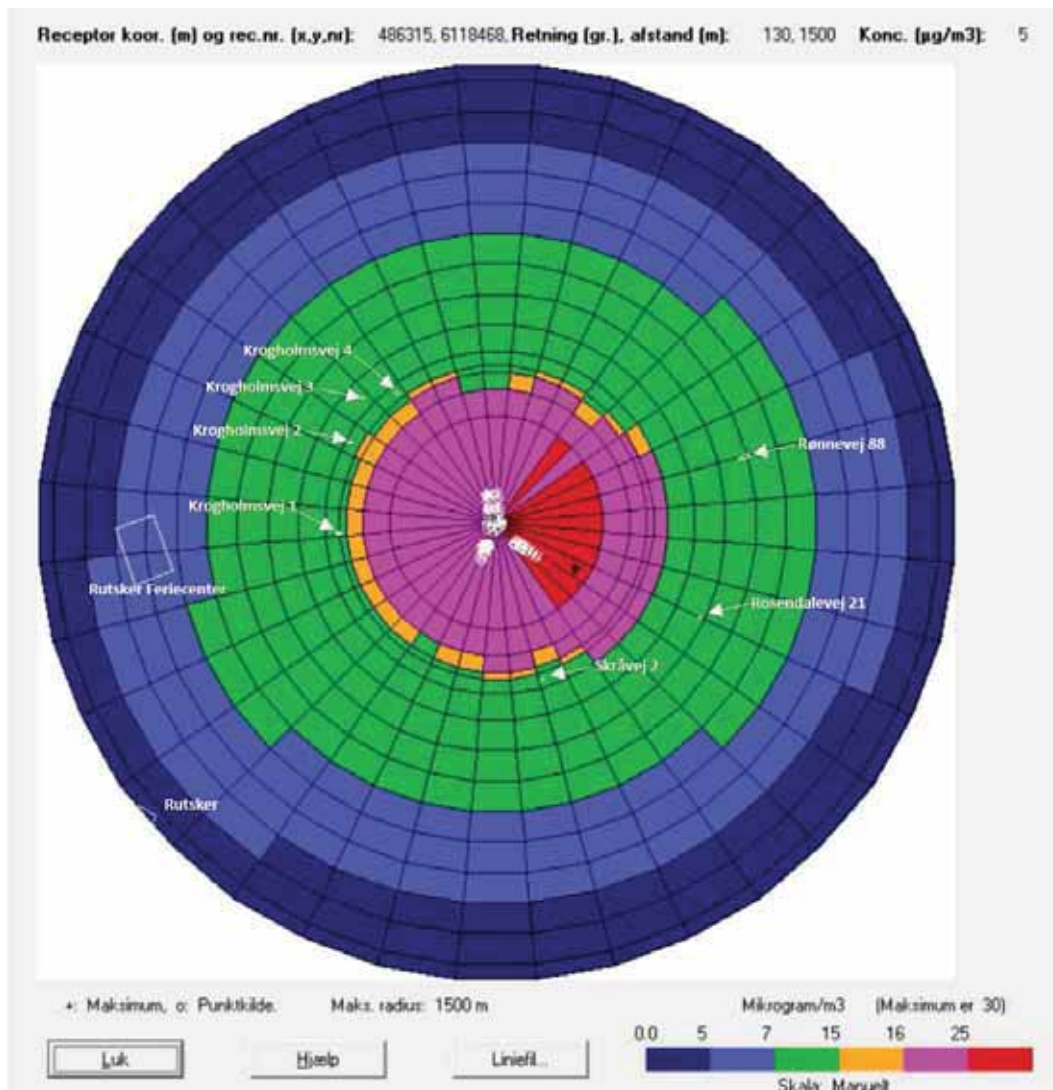
Lugtcentrum (0-punkt) beregnes i OML-programmet til koordinat X: 485166 og Y: 6119432. Der er foretaget beregninger i afstande fra 300 til 1.500 m fra lugtcentrum.

Beregningerne er foretaget på 10 års vejrdata. Dermed kan der aflæses en skarp tolkning af genegrænsen for lugt frem for en konservativ tolkning.

Lugtkoncentrationsbidraget i omgivelserne for den ønskede produktion med lugtreducerende tiltag er vist i nedenstående tabel.

Kategori	Adresse	Afstand, m	Placering, grader	Lovkrav, O _{Ue} /m ³	Lugtbidrag, O _{Ue} /m ³
Enkelt bolig	Krogholmsvej 1	508	260-270	15	15
Enkelt bolig	Krogholmsvej 2	537	300	15	15
Enkelt bolig	Krogholmsvej 3	592	310	15	13
Enkelt bolig	Krogholmsvej 4	529	320	15	14
Samlet bebyggelse (Feriecenter)	Kirkevej 6	1.071	260-270	7	7
Enkelt bolig	Skråvej 2	531	160-170	15	14
Enkelt bolig	Rønnevej 88	818	70-80	15	11
Enkelt bolig	Rosendalevej 21	730	110-120	15	12-13
Byzone (fremtidig)	Rutsker	1.471	230	5	5

En udskrift af resultatfilen fra OML-programmet er vedhæftet som bilag. En grafisk udskrift af OML-beregningen med placering af afkast og angivelse af nærmeste nabobeboelser, samlet bebyggelse og fremtidig byzone er indsat nedenfor.

Konklusion

Lovgivningens lugtgenekriterier ved alle typer af beboelse, overholdes for den ønskede produktion.

Tiltag til reduktion af lugt

På eksisterende slagtesvinestalde 1 og 2 samt på den nye slagtesvinestald 3 skal den lugtreducerende teknologi gyllekøling anvendes med en effekt på min. 12,8 %.

For den nye slagtesvinestald skal afkastene placeres på tagfladen og ved kip, som det gør gældende for de to eksisterende stalde. Afkasthøjden for afkastene i kip skal for højes med 0,5 m til min. 9,9 m over terræn, mens afkastene på tagfladen skal forhøjes med 1 m, så disse får en afkasthøjde på min. 7,3 m over terræn. Alle afkast på den nye stald skal forsynes med miljøkryds. Afkastene på de to eksisterende og den nye slagtesvinestald skal være uden konus.

Grunden til, at der beregnes en forskellig lugtgenegrænse i OML-beregningen i forhold til Husdyrgodkendelse.dk skyldes, at beregningen i Husdyrgodkendelse.dk ikke tager hensyn til afkastenes højde, placering og kapacitet. I OML-beregningen er disse forhold indregnet samtidig med at effekten af miljøkryds og forhøjelse af afkastene indregnes. Med miljøkrydsene øges lufthastigheden i afkastet og sender lugtkoncentrationen højere op. Herved fås en større opblanding og dermed fortynding af lugten.

Bilag 9. Beredskabsplan for Krusegård

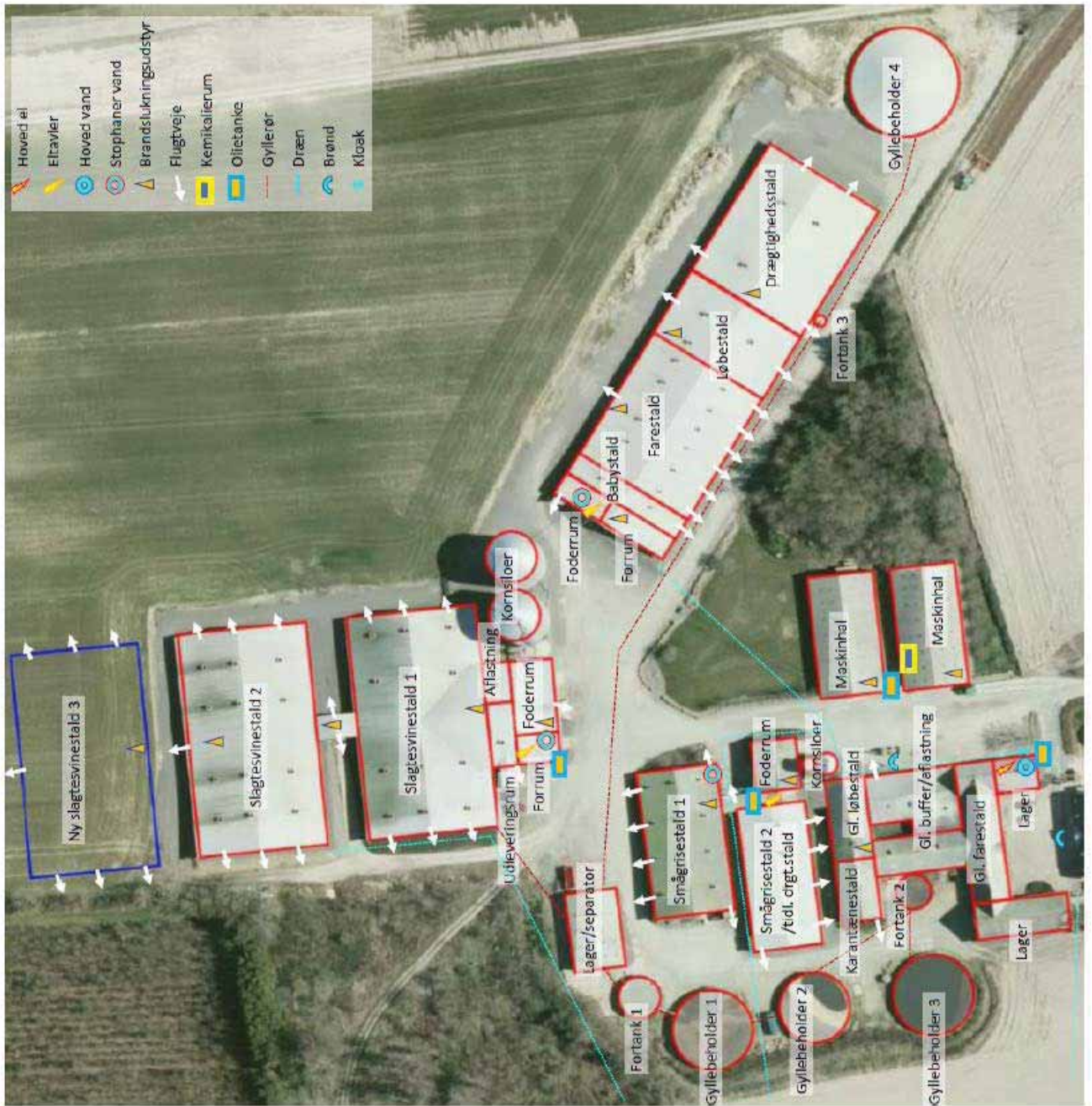
Beredskabsplan

Krusegård, Knarreåardsvej 15, 3790 Hasle

Opdateret 2020
 Opdateret 2021
 Opdateret 2022
 Opdateret 2023

Telefonliste	Brand - instruks	Overløb af gylle - instruks	Kemikalier, oliestpid - instruks	Stophaner og hovedafbrydere	Strømsvigt - instruks	Personskade - instruks
Brandvæsen 112	RING 112 - oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra	Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletank RING 112 - oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra	Ved større udslip af kemikalier og olie RING 112 - oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra	Vand Hovedstophaner er placeret ved tidligere kontor.	Ved strømsvigt vurderes om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.	RING 112 – oplys: • Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra • Hvad der er sket og personens tilstand • Adgangsveje
Ambulance 112	Hvad er der sket og at det er en gådbrand	• Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra	• Navn, adresse og tlf nr. der ringes fra	Stophaner er placeret ved: • Indgang smågrise-stald 1 • Forrum slagtesvinestald • Foderrum 50580Ald	Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben.	• Hvad der er sket og personens tilstand • Adgangsveje
Lægevagt 1813	• Er der tilskadekomne - hvor mange?	• Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud	• Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud	• Forrum slagtesvinestald • Foderrum 50580Ald	Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning).	• Adgangsveje
Miljømyndighed 112	• Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget	• Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring	• Om der er risiko for forurening af vandløb, drikkevand	Elektricitet Hovedafbryder er placeret ved tidligere kontor.	• Forrum slagtesvinestald • Foderrum 50580Ald	Yd almindelig førstehjælp.
Helle Thers 56922074		Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.	Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.		Kontroller, at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper o.l.	Yd almindelig førstehjælp.
Landbocentret 56907800	Kontakt Jesper 23305444	Kontakt Jesper 23305444	Kontakt Jesper 23305444	Ethavler er placeret ved: • Indgang smågrise-stald 1 • Forrum slagtesvinestald • Foderrum 50580Ald	Ved længere strømsvigt opstartes nødgenerator.	Kontakt Jesper 23305444
Dyrflæge LVK 21715279	Start rednings- og slukningsarbejde, hvis forsvaret: • Evakuer dyr	Forsøg opdæmning for at undgå, at gylle løber til søen mod vest.	Forsøg opdæmning for at undgå, at udslip løber til vandløb.		Kontakt Jesper 23305444	Kontakt Jesper 23305444
Elektriker 56964212	Hvis det ikke er muligt at slukke branden - forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer.	Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halm- eller baller, ol. afhængig af mængden af gylle.	Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halm eller art.			Arbejdsulykker og personskade skal anmeldes til via EASY på www.easy.ask.dk .
Ventilation 56965149	Modtag brandvæsenet og udlever kortmaterialet.	Er gyllen løbet til dræn skal der laves en opdæmning af vandløbet med en bigballe.	Anvend savsmuld eller kattedrus til opsug af mindre spild.	Kontakt Jesper 23305444	Ved strømsvigt på over ca. 1/2 time, ring til Østkraft og forhør om varigheden af udfaldet. Tlf nr. 5695 0950.	
Smed/VVS 56969025	Oplys om: • Tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed • Hvor det brænder og omfang • Hvor der er adgangsveje	Modtag brandvæsen/myndighed og orienter om sted, omfang mv.	Modtag brandvæsen/myndighed og orienter om sted, omfang mv.			
Jesper 23305444						

BEREDSKABSKORT - VEND

Bilag 10. Modtagne høringsvar og kommunens bemærkninger

Bornholms Regionskommune har i forbindelse med den gennemførte nabo-/partshøring i perioden 23. juli til 3. september 2020 modtaget 12 skriftlige henvendelser. Disse er gengivet i det følgende efterfulgt af kommunens kommentarer til de enkelte punkter.

Ansøger har haft høringsvarene til udtalelse og har via sin konsulent indsendt bemærkninger hertil. Ansøger oplyser, at der vil være ekstra fokus på bekæmpelse af skadedyr, god stihygiejne, og at gylle udsluses hyppigt.

Endvidere udbringes en del af gyllen med gylleudlægger, dvs. via rør, således at antallet af transporter fra gyllebeholder til mark er reduceret.

Kravene til naturområderne er overholdt og ligeledes er BAT-kravet, men ansøger påtænker at etablere overdækninger på de øvrige 3 gylletanke på sigt.

Høringssvar 1 fra ejeren af Knarregårdsvej 1:

”

Tak for tilsendte.

Jeg vil godt lige forhøre mig om, hvor mange grise, der vil blive udvidet med, eller er der det samme antal - bare på større areal/stiplads?

Antal grise ialt?

Ved sidste udvidelse i 2017, kom der væsentligt flere fluer/skadedyr og lugt hos mig i sommermånederne, hvor jeg lejer mit hus ud.

Dette yderligere tiltag vil således forringe mine muligheder for udlejning, og vil forårsage et prisfald i et ejendomssalg.

Grisehold har altid været henvist til syd Bornholm, hvor der er fladt land. I Nord har vi mere natur og miljø at tage vare på, og ikke dyrehold.

Og iøvrigt er Veganer kulturen ved at blive udbredt - mere plantebaseret.

Vi har derfor ikke brug for flere grise.

Jeg modsætter mig således forslaget om udvidelse.

Jeg har tidligere indsendt min indsigelse mod en udvidelse af svineproduktionen på Krusegård, og sender hermed en yderligere bemærkning til bekræftelse af vigtigheden af min indsigelse, således:

-I Berlingske Tidende d. 26/7 2020 var en artikel om Corona, idet en ny pandemi er i udsigt og hvor "vores svin udgør en særlig smittefare og er en tikkende bombe, understreger dansk ekspert. For grise er i stigende grad nærmest "perfekte" fabrikker til fremstilling af nye influenzavirusser, der kan hoppe på os".

Jeg anmoder endnu engang om at denne udvidelse bliver afvist, dvs. ingen udvidelse af produktionen.

Og jeg modsætter mig, og henviser også til min første indsigelse indsendt 24/7 2020, endnu engang forslaget!

”

Bornholms Regionskommune bemærkninger til høringssvaret:

Covid19

I forhold til Covid 19 og risikoen for coronasmitte mellem mennesker og grise oplyser Fødevarestyrelsen på deres hjemmeside, at der ikke er noget, der tyder på, at svin kan blive smittet med coronavirus, idet det under eksperimentelle forhold ikke er lykkedes at inficere svin.

I forhold til antal grise henvises der til bemærkningerne til høringssvar nr 4, og i relation til ejendomsværditab henvises der til bemærkningerne til høringssvar nr.6

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i §16a-miljøgodkendelse

Høringssvar 2 fra ejeren af Pellegårdvvej 6:

"OK"

Bornholms Regionskommunes bemærkninger til høringssvaret:

Bornholms Regionskommune har ingen bemærkninger til høringssvaret.

Høringssvar 3 fra ejerne af Bedegadevej 42A, 42B og Rønnevej 61:

”

Samdrift

“Ansøger ejer og driver herudover ejendommen Skovgård (Kirkevej 7, 3790 Hasle). På Skovgård er der et mindre slagtesvinehold. Ved opførsel af en ny slagtesvinestald på Krusegård forventes produktionen på Skovgård ændret fra produktion af slagtesvin til i stedet af fungere som karantænestald for polte inden de indsættes på Krusegård. Skovgård er placeret ca. 1,3 km fra staldanlægget på Krusegård/Bondegård og kan med indkøb af smågrise drives selvstændigt i forhold til Krusegård/Bondegård. Krusegård/Bondegård er således ikke er teknisk, forurenings- eller driftsmæssigt forbundet med andre husdyrbrug.” (Forslag til miljøgodkendelse, s. 10).

Da Skovgård skal bruges som en første station til Krusegårds grise, må gårdene betegnes som driftsmæssigt forbundet. Der vil være transporter i mellem ejendommene (som Bornholms kommune selv påpeger) og gyllebeholderen ved Skovgård skal bruges til opbevaring af gylle fra alle 3 ejendomme, ifølge forslaget: “Udover Krusegård omfatter bedriften også Skovgård (Kirkevej 7), hvor der forefindes en gyllebeholder med kapacitet til 1.600 m³”. Gylle der bliver bragt ud på marker i flere kilometers afstand mellem alle gårdene, hvilket gør dem forbundet forureningsmæssigt. Derfor kræver vi at alle 3 ejendomme bliver behandlet samlet.

Transport

Det er fuldstændig grotesk at beboere i landzonen bliver nedprioriteret. Landbrug er ikke længere en lille gård med 200 grise, det er rent og skær svinefabrikker, som skal klassificeres som industri. Det er ansvarsløst af kommunen at tilsidesætte beboernes ret til, at kunne leve et udholdeligt liv, fordi de bor på landet. Vi naboer havde ikke valgt at bo ved siden af landbrug, hvis vi havde vidst, at kommunen ville give tilladelse til at bedrifterne kan udvide i en uendelighed. Vi har valgt at bo i en landzone, ikke i en industrizone!

1.106 transporter om året og det er vel at mærke uden trafik fra medarbejdere, konsulenter, håndværkere m.m. Antallet af transporter er kun fra denne ene bedrift, derudover kommer transport fra den nærliggende (1,7 km.) bedrift St. Muregård, Bedegadevej med lige så mange! Det betyder over 2290 transporter årligt i alt bare fra de to bedrifter. Det er uholdbart og farligt med den mængde tung trafik på landeveje uden cykelstier, kommunen bliver nødt til at gå ind og sætte vilkår for antal af transporter.

I en kommune der har mål om ‘reduktion af CO2 udledning i transportsektoren herunder omstilling til el-biler’

(http://www.brightgreenisland.dk/visionogm%C3%A5l/Documents/BRK_BGIHandleplan_2019-2020.pdf), giver det absolut ingen mening, ikke at sætte vilkår for industrilignende trafik.

Sundhed

Afsnittet om gener er ikke fyldestgørende i forhold til helbredsmæssige gener og påvirkninger fra bedriften. "udviklingen af husdyrproduktionen og anvendelsen af gødning kan ske på et bæredygtigt grundlag i respekt for menneskers livsvilkår" (§ 1, Husdyrbrugloven, LBK nr 520 af 01/05/2019). På forhånd skal det siges at en landbrugskonsulent ikke kan anerkendes, for at være en kompetent ekspert på sundhedsområdet, da de hverken har den fornødne erfaring eller uddannelse til, at kunne vurdere husdyrbrugets helbredsmæssige påvirkninger af de nærboende menneskers sundhed. Her skal der en konkret vurdering til fra en, uafhængig af ansøger, faglig ekspert på sundhedsområdet samt henvisninger til relevante og troværdige

undersøgelser. Ansøger har heller ikke, ved hjælp af eksperter, undersøgt de nærboendes sundhedstilstand og konkret vurderet, hvordan denne tilstand kan blive påvirket af emissionen af mikroorganismer, bakterier, partikler og dampformige stoffer såsom svovlbrinte, ammoniak, mercaptaner og metan, som produktionen må forventes at afstedkomme.

I 2014 blev Sundhedsstyrelsen af Holbæk kommune bedt om at vurdere, om der er en sundhedsrisiko forbundet med at bo, hvor der foregår en intensiv svineproduktion tæt på boliger. I sit svar opremser Sundhedsstyrelsen en række af de stoffer, der emitterer fra svinefarme og som kan udgøre en sundhedsmæssig risiko for mennesker. En forøgelse af opbevaring af gødning og en forøgelse i antallet af dyr, kan på ingen måde undgå at påvirke nærmiljøet negativt - inkl. lugtgener og naboernes helbred.

Vi mangler yderligere en plan fra ansøger, om hvilke foranstaltninger der bliver taget med hensyn til mindskning af smitte med husdyr MRSA til de omkringliggende boliger samt tiltag og forbehold for mindskning af smitte af Covid-19.

Natur og miljø

Først og fremmest vil vi lige påpege Bornholms Kommunes handleplan for Bright Green Island:

http://www.brightgreenisland.dk/visionogm%C3%A5l/Documents/BRK_BGIHandleplan_2019-2020.pdf

Denne udvidelse af en konventionel svinefabrik går stik imod handleplanen samt **De 8 bornholmsmål**:

1. Erhverv: Bornholm gør bæredygtighed til en god forretning.
2. Fakta: Bornholm fører regnskab med sin grønne omstilling.
3. CO2-neutral: Bornholm vil til enhver tid være et forbillede som et klimavenligt samfund.
4. Mobilitet: Bornholm kører grønt på land.
5. Boliger: Bornholm kobler bæredygtighed og boliger med kulturel identitet.
6. Fødevarer: Bornholm er fyrtårn for bæredygtige danske fødevarer.
7. Naturen: Bornholm gør sin naturrigdom til en del af bundlinjen.
8. Alle med: Når jeg er på Bornholm, er jeg en del af Bright Green Island.

Det er direkte pinligt og hvad man vil kalde 'Greenwashing'. Kommunen siger én ting, men gør så en anden, når de godkender svinefabrikker på stribe, der hverken er bæredygtige erhverv eller producerer bæredygtige fødevarer. Svinefabrikkerne påvirker desuden Bornholms naturrigdom negativt og omlægger ingen bornholmsk jord til økologi. At godkende udvidelser af husdyrbrug, der reelt er blevet til industri, er fuldstændig at skyde sig selv i foden ift. de 8 bornholmsmål og handleplanen for Bright Green Island.

“Mellem 344 og 970 m fra Krusegård er der 5 skove udpeget med hhv. gammel skovjordbund og som tilgroet lysåben. Merdepositionen til skovene beregnes til 0,1-1,1 kg N/ha/år i forhold til nudrift og på 0,4-2,2 kg N i forhold til 8-års drift.” (Forslag til miljøgodkendelse, s.47).

En variabel på 0,1-1,1 kg N/ha/år og 0,4-2,2 kg N/ha/år er en meget stor forskel, ansøger er selvfølgelig gået med det laveste tal, når de konkluderer at “merdepositionen til kategori 3-naturtyper overskrider ikke 1,0 kg N/ha/år og kravet er derfor overholdt.” Hvis man tager den højeste grad af kg N/ha/år overskrider ansøger kravet om merdeposition.

Det hænger slet ikke sammen med Bornholms grønne mål eller relevant lovgivning på området. Ifølge Naturbeskyttelseslovens § 3 er paragraffen en forbudsbestemmelse, der, ifølge Naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 2, giver kommunen mulighed for at give dispensation fra forbuddet i *særlige tilfælde*, som f.eks. til naturforbedrende projekter. Et husdyrbrug, der forringer naturtilstanden kan ikke siges at gå ind under denne betegnelse og ansøger kan derfor ikke udvide nudriften.

Lugtgener

Der vurderes ikke at være væsentlige kumulative effekter i relation til lugtgener i området omkring Krusegård, hvorfor der ikke skal indregnes kumulative effekter fra andre husdyrbrug. Rutske Feriecenter ligger imellem Krusegård og Skovgård (280 m.) De ejendomme imellem ansøgers bedrifter vil opleve en kumulativ effekt af lugtgener.

“Kommunen vurderer dog, at hvis der skulle opstå væsentlige lugtgener hos naboer, som ikke kunne forudses på baggrund af lugtgenekriterierne, skal der være mulighed for at løse problemet, og der er stillet vilkår herom.”

Vilkåret skal gøres mere konkret, denne for?.. er uholdbar og stiller beboerne i en svag position, når der bliver problemer.

Med bekymrede hilsner

Anita Wøldike

Rønnevej 61, 3770 Allinge

Klaus Hjerrild

Rønnevej 61, 3770 Allinge

Oliver Christian Sand

Bedegadevej 42B, 3782 Klemensker

Sigrid Marie Maarbjerg Carlsson

Bedegadevej 42B, 3782 Klemensker

Toke Kristensen

Bedegadevej 42A, 3782 Klemensker

(Sleipnersvej 14, 3300 Frederiksværk)

”

Bornholms Regionskommune bemærkninger til høringsvaret:

Samdrift

I henhold til Husdyrlovens §16c skal en miljøgodkendelse om etablering, udvidelse eller ændring af et husdyrbrug i visse situationer også omfatte et andet husdyrbrug. Det følger af husdyrbruglovens § 16 c.

Hvis husdyrbruget er teknisk, forurenings- og driftsmæssigt forbundet med et andet husdyrbrug skal ansøgningen omfatte begge husdyrbrug (bek.§ 16 c). Det altovervejende udgangspunkt er, at hvert husdyrbrug skal vurderes og godkendes eller tillades hver for sig, men hvis flere husdyrbrug indgår et driftsfællesskab og f.eks. har fælles anlæg, der ikke kan drives uafhængigt af hinanden, således at miljøpåvirkningerne ikke kan adskilles, vil husdyrbrugene som udgangspunkt skulle godkendes eller tillades samlet. Det er således ikke nok, at husdyrbrugene er driftsmæssigt forbundne, hvis de ikke også er teknisk og forureningsmæssigt forbundne. I praksis vil husdyrbrug, der er teknisk forbundne dog også oftest have en vis driftsmæssig sammenhæng.

Alle tre kriterier skal være opfyldt. Rørforbindelser mellem flere husdyrbrugs anlæg, flytning af dyr mellem forskellige husdyrbrug eller samme ejerforhold medfører ikke isoleret set, at flere husdyrbrug skal godkendes eller tillades samlet.

Et andet forhold, som kan være udløsende faktor for om to husdyrbrugs anlæg skal godkendes samles er "ejendomsbegrebet". Når der gives en godkendelse/tilladelse er det til den samlede faste ejendom. Dette gælder uafhængigt af om husdyrbrugets anlæg ikke ligger samlet. Ejendomsbegrebet skal forstås i overensstemmelse med det matrikulære ejendomsbegreb, jf. § 2 i udstykningsloven (Lov om udstykning og anden registrering i matriklen, jf. lovbekendtgørelse nr. 769 af 7. juni 2018). Udgangspunktet er dermed, at en ejendom i husdyrbruglovens forstand omfatter alle de arealer, der er noteret som én samlet fast ejendom i matriklen, uanset om de ligger samlet og sammen med husdyrbrugets anlæg m.v.

I forhold til den konkrete sag vedrørende §16a-miljøgodkendelse til Krusegård, skal dette husdyrbrugsanlæg godkendes alene, da det ikke er teknisk, forurenings- og driftsmæssigt forbundet til Skovgård, og ej heller er Krusegård og Skovgård sammenmatrikuleret.

Høringsvaret giver ikke anledning til ændringer i §16a-miljøgodkendelsen.

Transport

Kommunen skal i forbindelse med en ansøgning om godkendelse vurdere, om til- og frakørsel til virksomheden vil kunne ske uden væsentlige miljømæssige gener for de omboende.

Det er fast klagenævnspraksis, at en miljøgodkendelse efter husdyrbrugloven primært kan regulere hvilke af ejendommens adgangsveje, som skal anvendes ved transport til og fra bedriften, samt at til- eller frakørsel af foder, gødning, ind- og udflytning af dyr m.v. kun må ske på bestemte tidspunkter. Af afgørelser fra Natur- og Miljøklagenævnet fremgår det endvidere, at det ved reguleringen af husdyrbrug er praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og at beboere af boliger i landzonen derfor må acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug.

Spørgsmål om for eksempel belastning af det lokale vejnet reguleres ikke af husdyrbrugloven, men af den relevante vejlovgivning og afgøres af de relevante vejmyndigheder. Færdsel på offentlig vej reguleres i øvrigt af færdselsloven og håndhæves af politiet.

Der var i forslaget til §16a-miljøgodkendelsen og nærværende §16a-miljøgodkendelse til Krusegård i kapitel 7.5 redegjort for transport i forbindelse med produktionen på Krusegård. Skønnet antal transporter ved den ved ansøgt drift forventes at være næsten uændret, idet transporten af smågrise til Skovgård ophøre, men antallet af transporter øges med 20%, der er skønnet at det samlede antal transporter til Krusegård ved ansøgt drift vil udgøre 1106 transporter årligt. Der er redegjort for, at arbejdskørsel til og fra produktionen udelukkende foregå via privatvejen og den fællesprivatvej til Bondegård fra Knarregårdsvej. Der er ikke ændringer i forhold til nudrift.

Hovedparten af transporterne udgøres af transporter med smågrise (afhentning), husdyrgødning (flytning/udkørsel) og foder (tilkørsel). Transporterne med husdyrgødning er sæsonbetinget, mens afhentning af

grise sker ugentligt. Ansøger oplyser, at en del af gyllen bliver udbragt via gylleudlægger, hvilket vil sige via rør, således at antallet af transporter fra beholder til mark er reduceret.

Transporterne vil primært foregå inden for normal arbejdstid 06-18.

Det tilstræbes, at kørslen bliver holdt på hverdage i normal arbejdstid, men i højsæsonen vil der være øget trafik på og omkring ejendommen også uden for de anførte tidspunkter.

De eneste adgangsveje til Krusegård er de private indkørsler fra Knarregårdsvej. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at de omkringboende naboer på grund af afstandene til Krusegård ikke vil opleve væsentlige støjgener ved deres bolig som følge af den øgede transport til/fra ejendommen. Beboerne nærmest selv indkørsel til Krusegård og øvrige beboere, som færdes på Knarregårdsvej, vil dog kunne registrere den øgede trafik på vejen.

I forhold til færdsel på offentlig vej gælder det i henhold til vejloven, at det påhviler vejbestyrelsen at holde offentlige veje i den stand, som trafikens art og størrelse kræver, mens vejbestyrelsen ikke umiddelbart har hjemmel til at pålægge begrænsninger på kørslen. Vejmyndigheden har i forbindelse med denne sag vurderet, at Knarregårdsvej har tilstrækkelig kapacitet til afvikle færdslen også efter den forventede udvidelse.

Der er to adgangsveje til Krusegård, hvoraf den ene adgangsvej ligger umiddelbart ved ejendommen Knarregårdsvej 19, som ejes af ansøger. Idet færdslen på offentlig vej ikke kan reguleres via miljøgodkendelsen, kan Bornholms Regionskommune ikke stille vilkår til adgangsvej eller rutevalg. Idet den interne transport på ejendommen og transport til/fra ejendommen ikke vurderes at give væsentlige støjgener

for de omkringboende, finder Bornholms Regionskommune det heller ikke relevant at stille vilkår vedrørende tidspunkter for transport.

Bornholms Regionskommune fastholder på denne baggrund vurderingen af, at der ikke skal stilles vilkår vedrørende transport. Der er i nærværende miljøgodkendelse stillet vilkår vedrørende overholdelse af støjgrænser og om eventuel måling af støjniveauet, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Hørings svaret giver således ikke anledning til ændringer i §16a-miljøgodkendelsen.

Sundhed og revurdering

Kommunen skal ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter § 16a i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug sikre sig, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet.

På husdyrbrugområdet er det almindeligt, at ansøgninger om godkendelser udarbejdes af bl.a. landbrugs-konsulenter, som anses for at leve op til kravet om kompetente eksperter. Der er ikke krav om en bestemt uddannelse, titel, akkreditering eller lignende.

Når det gælder befolkningen og menneskers sundhed i relation til emission af stoffer fra husdyrproduktionen er det kommunens vurdering, bl.a. på baggrund af Miljøstyrelsens husdyrvejledning, at dette skal vurderes i forhold til påvirkningen med ammoniak, støv og lugt fra husdyrproduktionen. BAT-kravet medvirker til, at de overordnede mål for begrænsning af ammoniakindholdet i luften nås. Det vejledende BAT-ammoniakemissionsniveau bliver for den ansøgte produktion overholdt, idet der samlet udledes 12.573 kg NH₃-N/år, hvilket er lavere end det beregnede vejledende BAT-emissionsniveau, som er 12.493 kg NH₃-N kg/år. Den ansøgte produktion opfylder ligeledes kravene til lugt, idet produktionen overholder alle beregnede lugtgenafstande i forhold til omkringboende. Hvad angår støv, er det regionskommunens vurdering, at støvudvikling i forbindelse med produktionen kun kan give anledning til meget lokale gener, og at det derfor ikke kan medføre en væsentlig påvirkning af omkringboende eller forbipasserende.

I forhold til MRSA håndteres problemstillingen af de generelle regler på veterinærområdet og således ikke i forbindelse med miljøgodkendelse af produktionen. Bornholms Regionskommune vurderer i forbindelse med Krusegård ikke, at der er særlige beliggenhedsmæssige forhold eller andet, der betyder, at der skal udvises større forsigtighed end normalt. I forhold til Covid 19 og risikoen for coronasmitte mellem mennesker og grise oplyser Fødevarestyrelsen på deres hjemmeside, at der ikke er noget, der tyder på, at svin kan blive smittet med coronavirus, idet det under eksperimentelle forhold ikke er lykkedes at inficere svin.

Hørings svaret giver ikke anledning til ændringer i §16a-miljøgodkendelsen.

Natur og miljø

Efter husdyrbrugloven skal kommunalbestyrelsen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter §16a varetage hensynet til beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af

vilde planter og dyr og deres levesteder herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning.

Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen kan kommunalbestyrelsen ikke godkende husdyrbrug efter husdyrbruglovens §16a, hvis etableringen, udvidelsen eller ændringen vurderes at medføre væsentlige virkninger på miljøet. Ved væsentlige virkninger på miljøet forstås, at det beskyttelsesniveau for bl.a. ammoniak, der er fastlagt i bekendtgørelsens bilag 3, overskrides.

Mellem 344 og 970 m fra Krusegård er der 5 skove udpeget med hhv. gammel skovjordbund og som tilgroet lysåben. Merdepositionen til skovene beregnes til 0,1-1,1 kg N/ha/år i forhold til nudrift og 0,4-2,2 kg N i forhold til 8-års drift.

For én af skovene beliggende i nærheden af Krusegård overstiger merdepositionen 1,0 kg N/ha/år, og kommunen skal derfor foretage en nærmere vurdering af, hvorvidt der skal stilles krav om maksimal merdeposition til skoven. For overdrev, heder og moser og de øvrige skove overstiger merdepositionen ikke 1,0 kg N/ha/år, hvorfor kravet til maksimal merdeposition på et kategori 3-naturareal er overholdt, uden at kommunen skal foretage en nærmere vurdering.

I henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen kan kommunen i særlige tilfælde fastsætte vilkår om krav til maksimal deposition med ammoniak på kategori 3-natur. Ved særlige tilfælde forstås en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale naturbeskyttelsesinteresser. Ved kommunes afklaring af, hvorvidt der er tale om særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser, skal kommunen anvende følgende kriterier:

5. det pågældende naturområdes status i kommuneplanen, herunder særligt om det er omfattet af kommuneplanens udpegning af særlige værdifulde naturområder, rekreative områder og/eller værdifulde kulturmiljøer, samt kommuneplanens retningslinjer for varetagelsen af naturbeskyttelsesinteresserne, de rekreative interesser og de kulturhistoriske interesser,
6. om det pågældende område er omfattet af fredning, handleplan for naturpleje eller anden planlagt naturindsats,
7. det pågældende naturområdes naturkvalitet og
8. kvælstofbidrag til området fra andre kilder, herunder om der er tale om et minivådområde eller et vådområde, som er udlagt med henblik på kvælstoffjernelse fra landbrugsjord, eller om området i øvrigt er påvirket fra markbidrag, eller for så vidt angår skove om de gødskes.

Kommunen kan alene stille krav til maksimal deposition, hvis området er omfattet af udpegninger m.v. jf. punkt 1 eller 2, og/eller har en høj naturkvalitet, samt at ammoniakbidraget fra husdyrbruget ikke er helt uvæsentligt i forhold til den påvirkning af næringsstoffer, området modtager fra andre kilder.

I henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen forstås ammoniakfølsomme skove som arealer, der er større end 0,5 ha og mere end 20 m brede, og som er bevokset med træer, der danner eller inden for et rimeligt tidsrum vil danne en sluttet skov af højstammede træer, og

4. hvor der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«,
5. hvor skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, f.eks. tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller
6. hvor der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskovsarter, som er medtaget på listen »Arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af § 25 i lov om skove«, og hvor arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi. Listen er tilgængelig på Miljøstyrelsens hjemmeside www.mst.dk.

Vurdering af skov med gl. skovjordbund nordøst for Krusegård

Skoven er på Miljøstyrelsens kort til husdyrregulering registreret som gammel skovjordbund. Bornholms Regionskommune har foretaget en vurdering af beskyttelsesniveauet for lokaliteten ud fra de i bekendtgørelsen fastsatte kriterier.

Kommuneplan:

Skoven er i den gældende kommuneplan 2013 udpeget som 'Særligt naturområde' og omgives af en udpeging af interesseområder for natur, landskab og økologiske forbindelser. Alle fredskove er udpeget som særlige naturområder.

Fredning/handleplan eller anden indsats:

Skoven er fredskov men er ikke omfattet af fredninger eller handleplaner for naturpleje eller andre planlagte naturindsatser.

Naturkvalitet:

Bornholms Regionskommune besøgte den sydlige del af skoven den 30. september 2020.

Skoven er en lysåben blandet løvskov i en dalsænkning. Skoven fremstår som delvist ryddet eller kraftigt tyndet med en kraftig, meterhøj opvækst af urter. Der blev registreret følgende arter: fuglekirsebær, hassel, almindelig hyld, ask, almindelig røn, rød-el, almindelig eg, ahorn, agertidsel, horsetidsel, lodden dueurt, brombær, lysesiv, skovskræppe, lav ranunkel, stor nælde, butbladet skræppe, skovgaltetand, hindbær, rød-knæ, krybhvene, fløjlsgræs, almindelig hundegræs og art af sødgræs. Der er ikke registreret arter, som er på listen over naturskovsindikerende eller gammelskovsarter.

Arealet har en lav score på Miljøstyrelsens HNV-skovkort (skov med høj biodiversitet) og Bioscorekort (områder der er værdifulde, fordi de er levesteder eller potentielle levesteder for rødlistede arter). Dette kan dog bl.a. skyldes manglende data for arealet.

Kvælstofbidrag til området fra andre kilder:

Skoven har i en længere årrække modtaget kvælstofbidrag fra svineproduktionen på Krusegård. Skoven kan endvidere påvirkes af markdrift fra markerne omkring. Der er ikke andre større husdyrproduktioner i området, som vurderes at kunne påvirke skoven væsentligt. Herudover påvirkes skoven af den generelle baggrundsbelastning.

Baggrundsbelastningen med kvælstofdeposition er som gennemsnit på Bornholm beregnet til 10,5 kg N/ha/år⁵. Den totale ammoniakdeposition på den del af skoven, som påvirkes mest, kan derfor anslås til 10,5 kg N/ha/år (baggrundsbelastning) + 3,1 kg N/ha/år (totaldeposition) = 13,6 kg N/ha/år. Skoven modtager op til 2,2 kg N/ha/år mere end i 8-årsdrift og 1,1 kg N/ha/år mere end i nudrift.

Samlet vurdering

Udvidelsen på Krusegård medfører en merpåvirkning af skoven. For de danske naturtyper har DCE - Nationalt Center for Miljø og Energi - vurderet, hvilke tålegrænser, der kan anvendes⁶. For løvskove er der fastsat tålegrænser på 10-20 kg N/ha/år. Tålegrænsen er angivet som et interval, som er udtryk for variation i følsomheden inden for naturtypen.

Skoven påvirkes med en samlet deposition på op til 13,6 N/ha/år, hvilket er i den nedre halvdel af tålegrænseintervallet. Skoven er ud over kommuneplanen ikke omfattet af særlige udpegninger eller indsatser. Sko-

⁵ https://www2.dmu.dk/1_viden/2_Miljoe-tilstand/3_luft/4_spredningsmodeller/5_Depositionsberegninger/deposition.asp

⁶ https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/Notater_2018/Opdatering_empirisk_baserede_taalegraenser.pdf

ven har en lokal naturværdi, men det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at skovens naturværdi ikke er så høj, at skoven i denne sammenhæng kan betegnes som 'særlige lokale eller regionale naturbeskyttelsesinteresser'. Det er på baggrund heraf Bornholms Regionskommunes vurdering, at udvidelsen på Krusegård ikke vil medføre en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale naturbeskyttelsesinteresser, og at der dermed ikke er tale om et særligt tilfælde, hvor kommunen skal fastsætte vilkår om krav til maksimal deposition med ammoniak.

Bornholms Regionskommune har vurderet ammoniakpåvirkningen på skovene under inddragelse af ovenstående kriterier og og redegjort for det herover, samme redegørelse findes miljøgodkendelsens afsnit 8.2. Bornholms Regionskommune har på baggrund af vurderingen ikke fundet, at der er tale om en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale eller lokale beskyttelsesinteresser og har på den baggrund ikke stillet krav om maksimal ammoniakdeposition til skovene.

Høringssvaret har givet anledning til at afsnittet om skovene er blevet suppleret med ovenstående tekst i §16a-miljøgodkendelsen.

Lugtgener/kumulation

Der er foretaget en OML-lugtberegning vedrørende lugtgener fra den ansøgte produktion på Krusegård.

I standardberegning af geneafstande efter Miljøstyrelsens lugtmodel kan der ikke tages højde for kumulation med andre husdyrbrug. Derfor vil der i disse tilfælde skulle indregnes en 10/20 % forøgelse af geneafstanden, hvis der er 1 eller 2/flere andre husdyrbrug i nærheden af den nabo mv. geneafstanden beregnes til, se tidligere afsnit: [Nærmere om korrektion for påvirkning fra andre husdyrbrug \(kumulation\), bekendtgørelsens bilag 3, pkt. B.](#)

Hvis ansøger foretager en konkret OML-beregning, som erstatning for standardberegningerne i husdyrgodkendelse.dk, skal alle emissionerne fra såvel det husdyrbrug, som ansøgningen vedrører, og øvrige husdyrbrug med en ammoniakemission på over 750 kg NH₃-N pr. år inden for ovennævnte afstande indgår. Denne beregning skal i så fald påvise, at geneniveauerne ikke overskrides. En konkret OML-beregning kan inddrage oplysninger om andre lugtkilder. Derfor skal ansøger, når der vælges at anvende en konkret OML-beregning til at præcisere lugtgenerne ved nabobeboelser mv., indregne lugtbidrag fra andre husdyrbrug med en ammoniakemission højere end 750 kg NH₃-N pr. år, der ligger nærmere end 300 m fra samlet bebyggelse og byzoner eller 100 m fra enkeltboer, i den konkrete OML-beregning.

Der er ikke andre husdyrbrug inden for de ovenfor fastsatte afskæringskriterier i forhold til kumulation, idet Skovgård ligger mere end 1,3 km fra Krusegård.

I henhold til gældende praksis på området og ifølge Natur- og Miljøklagenævnet afgørelse (NMK-132-00609) har regionskommunen fundet, at hvis Krusegård overholder de af regionskommunen opstillede vilkår, vil den ansøgte produktion ikke medføre væsentlige lugtgener.

Regionskommunen har endvidere lagt vægt på, at der ikke er relevante boliger, bebyggelse eller områder mv. inden for de udregnede lugtgeneafstande, jf. afsnittet "Lugt" ovenfor. Der er ikke efter regionskommunens opfattelse grundlag for at antage, at husdyrbrugets lugtbidrag til omgivelserne alligevel er uacceptabelt for de omkringboende.

Regionskommunen vurderer dog, at hvis der skulle opstå væsentlige lugtgener hos naboer, som ikke kunne forudses på baggrund af lugtgenekriterierne, skal der være mulighed for at løse problemet, og der er stillet vilkår herom.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i §16a-miljøgodkendelsen.

Høringssvar 4 fra ejerne af Kirkevej 16:

”

Efter gennemlæsning af orienteringsbrev af 23.juli vedr. udvidelse af svineproduktion på Knarregårdsvej ønskes følgende oplysninger:

Forventede årssvin/ dyreenheder, inkl procentvis forøgelse ift. nuværende produktion;

Plantegninger samt illustration af den samlede nye bygningsmasses fremtoning i landskabet;

Dokumentation for beregninger for ammoniak udledning, inkl en redegørelse for "ventilationsafkast", herunder forventede nedfald og partikeldannelse ved forskellige vindretninger;

Redegørelse for hvorfor en markant forøgelse af produktionen " ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning".

Vores umiddelbare reaktion:

På grundlag af det fremsendte materiale vurderer vi at en evt. udbygning af produktionen på Knarregård vil have en væsentlig påvirkning af natur, herlighedsværdi og medføre øget belastning af hele nabolaget.

Eksempelvis vil forhøjelse af eksisterende siloer til 25m have en radikal indvirkning på det visuelle landskab, og stå markant dårligt ift. den nærliggende Ruts Kirke!

I udgangspunktet er vi er således stærkt imod den foreslåede udvidelse, som også vil have en negativ effekt på vores ejendoms værdi og den biodiversitet vi forsøger at fremelske og drage omsorg for.

Skulle byggeriet, trods vores modstand blive gennemført, foreslår vi afhjælpende tiltag i form af opførelse af naturligt læhegn og kompenserende frikøb af arealer til fremme af den lokale flora og fauna.

Når det ansøgte materiale modtages vil vi fremsende vores endelige svar på nabohøringen.

I forbindelse med nabohøring omkring potentiel udvidelse af Krusegård i Rutsker, vil jeg erindre om min forespørgsel om dokumentation:

Forventede årssvin/ dyreenheder, inkl procentvis forøgelse ift. nuværende produktion;

Plantegninger samt visualisering af den samlede nye bygningsmasses fremtoning i landskabet;

Dokumentation for beregninger for ammoniak udledning, inkl en redegørelse for "ventilationsafkast", herunder forventede nedfald og partikeldannelse ved forskellige vindretninger;

Redegørelse for hvorfor en markant forøgelse af produktionen " ikke vil give anledning til en væsentlig miljøpåvirkning".

”

Bornholms Regionskommunes bemærkninger til høringssvaret (også sendt til ejerne af Kirkevej 16 den 26. september 2020):

I udgangspunktet er det således, at der ikke længere regnes på antal dyr eller dyreenheder i forbindelse med husdyrgodkendelser. Pr. 1. august 2017 blev reglerne ændret, således at reguleringen nu baseres på en produktionsramme, der bliver udtrykt i m² produktionsareal i stedet for antal dyr. Den nye model betegnes stipladsmodellen.

Stipladsmodellen inddrager den nyeste faglige viden om ammoniakfordampning (emission) fra gødnings-overfladerne, idet ammoniakemissionen i højere grad afhænger af produktionsarealets størrelse end af det årligt producerede antal dyr. Den nye viden viser, at ammoniakemissionen fra en stald er relativt konstant uanset produktivtetsudsving. Modellen kan anvendes både i forhold til fast og flydende gødning, og også lugtemissionerne er fastsat med udgangspunkt i overfladearealerne. Emissioner fra gødningslagre baseres også på beholderens overfladeareal.

Emissionsfaktorer, der tidligere blev beregnet med udgangspunkt i antallet af dyr og dyrenes vægt eller ydelse, er i stipladsmodellen i stedet fastsat som en emission pr. m² produktionsareal pr. år for forskellige staldtyper, dyretyper og evt. miljøteknologi samt for overfladeareal og gødningstype for opbevaringsanlæg til husdyrgødning.

Nuværende og forventet kommende produktion angivet i styk dyr og dyreenheder

Den nuværende tilladelse er på 650 årssøer, 22.178 smågrise (7-30 kg) og 20.622 slagtesvin (30-113 kg), svarende til 837,5 DE.

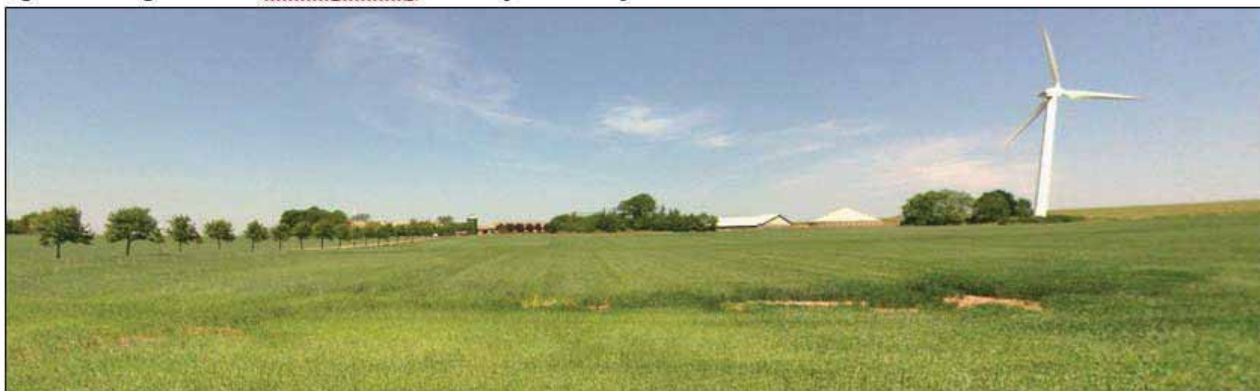
Ansøger har beregnet den forventede produktion på det ansøgte produktionsareal. Den forventede produktion i det eksisterende staldanlæg bliver på 720 årssøer, 30.500 smågrise og 21.500 slagtesvin, svarende til ca. 935 DE. Det er en forøgelse på 11-12% i forhold til nudrift.

Med etablering af en ny slagtesvinestald forventes produktionen af slagtesvin øget til ca. 29.750 stk. og den samlede produktion til ca. 1.179 DE, svarende til en forøgelse på 40-41%.

Visualisering af Krusegård i landskabet og plantegning

I forhold til ønsket om visualisering af Krusegård inkl. ny slagtesvinestald, er det ikke et lovkrav, at ansøger udarbejder dette. Som det fremgår af forslaget til §16a-miljøgodkendelse, er der indsat COWI vejfoto af Krusegård ses fra henholdsvis Knarregårdsvej og Krogholmsvej. Som det fremgår, er driftsbygningerne set Knarregårdsvej næsten skjult af gårdens stuehus og have og eksisterende bevoksning. Den nye stald placeres bag de to eksisterende slagtesvinestalde og vil derfor ikke blive synlig fra Knarregårdsvej. Som det fremgår af billedet fra Krogholmsvej, er de eksisterende slagtesvinestalde synlige set herfra. Det er imidlertid Bornholms Regionskommunes vurdering, at etableringen af den nye stald heller ikke set fra Krogholmsvej vil udgøre et dominerende element i landskabet, idet det vurderes, at den nye slagtesvinestald vil knytte sig til de eksisterende stalde, idet den nye bygning opføres i matchende materialer, samt vil knytte sig til ejendommens øvrige bebyggelsesarealer og eksisterende beplantning omkring ejendommen. Foto herunder findes som figur 3 og 4 i det udsendte forslag til §16a-miljøgodkendelse til Krusegård.

Figur 3. Krusegård set fra Knarregårdsvej. Cowi vejfoto 29. maj 2018.

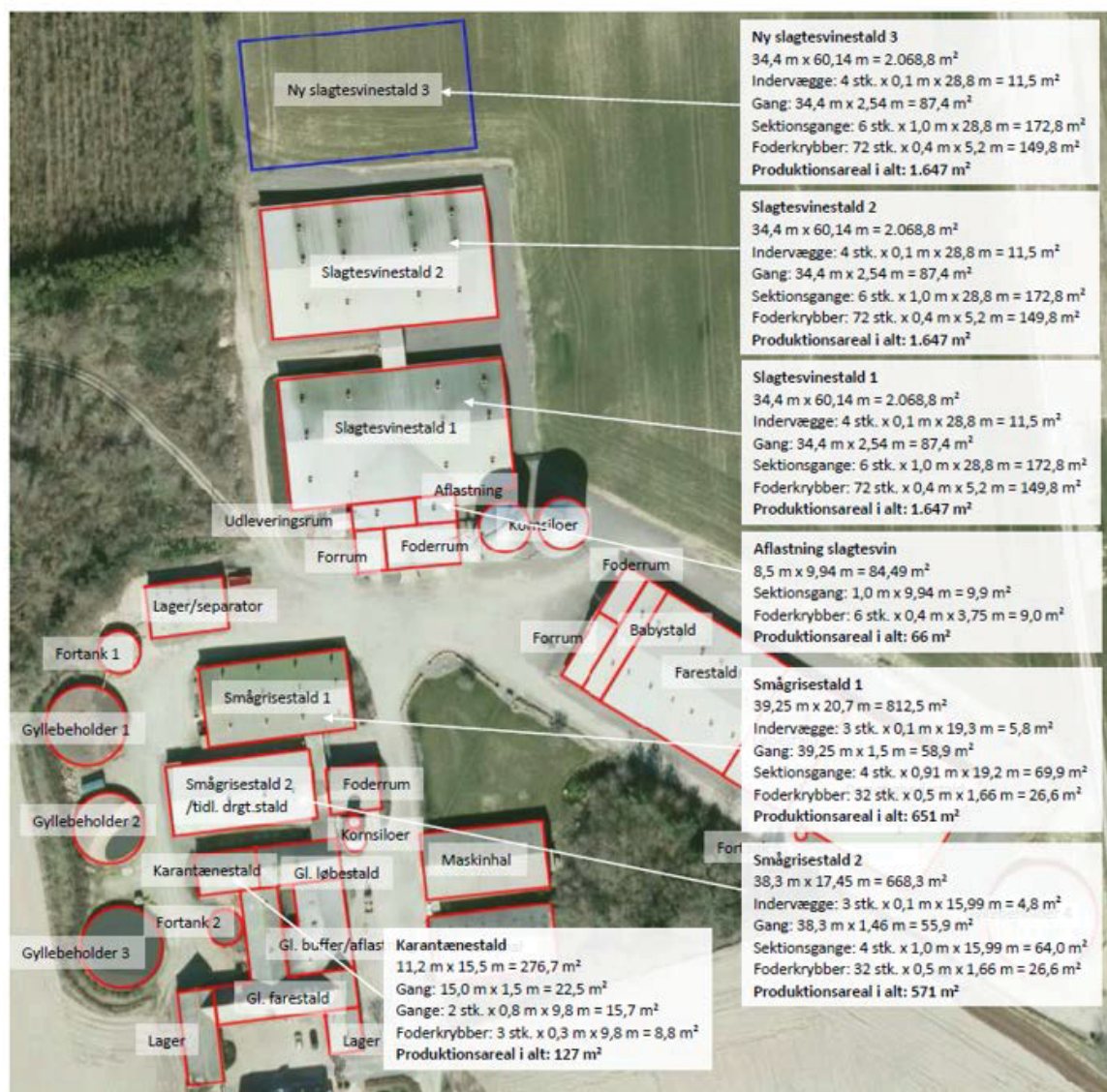

Figur 4. Krusegård set fra Krogholmsvej – mod øst. Cowi vejfoto 29. maj 2018.

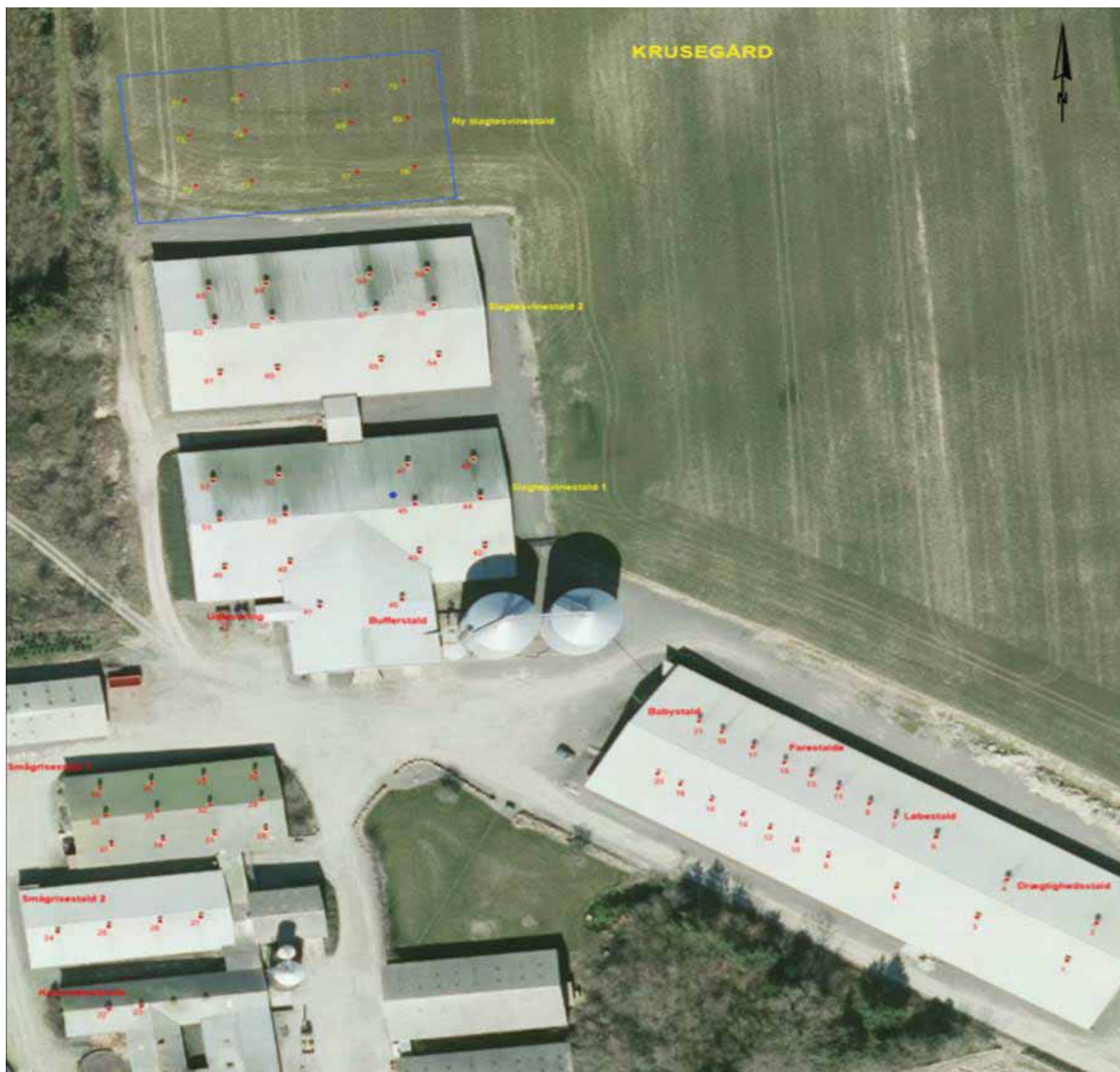
I relation til ønsket om plantegning og indretning af ny slagtesvinestald henvises der til plantegningen på bilag 2 i forslaget til §16a-miljøgodkendelsen. Heraf fremgår, hvordan det samlet produktionsareal beregnes.

Bilag 2. Produktionsareal ansøgt drift 1

Ventilationsafkast

Ventilationskastene på staldene er placeret, som det ses i bilag 8 i forslag til §16a-miljøgodkendelsen til Krusegård, som omhandler OML-lugtberegningen.

Regionskommunen forstår "nedfald og partikeldannelse" som lugtemission og ammoniakdeposition.

Lugt

Følgende fremgår af OML-lugtberegningen, som er foretaget på baggrund af vinddata for en 10 årig periode:

Lugtkoncentrationsbidraget i omgivelserne for den ønskede produktion med lugtreducerende tiltag er vist i nedenstående tabel.

Kategori	Adresse	Afstand, m	Placering, grader	Lovkrav, O _{Ue} /m ³	Lugtbidrag, O _{Ue} /m ³
Enkelt bolig	Krogholmsvej 1	508	260-270	15	15
Enkelt bolig	Krogholmsvej 2	537	300	15	15
Enkelt bolig	Krogholmsvej 3	592	310	15	13
Enkelt bolig	Krogholmsvej 4	529	320	15	14
Samlet bebyggelse (Feriecenter)	Kirkevej 6	1.071	260-270	7	7
Enkelt bolig	Skråvej 2	531	160-170	15	14
Enkelt bolig	Rønnevej 88	818	70-80	15	11
Enkelt bolig	Rosendalevej 21	730	110-120	15	12-13
Byzone (fremtidig)	Rutsker	1.471	230	5	5

Lovgivningens lugtgenekriterier ved alle typer af beboelse overholdes for den ønskede produktion.

Tiltag til reduktion af lugt

På eksisterende slagtesvinestalde 1 og 2 samt på den nye slagtesvinestald 3 skal den lugtreducerende teknologi gyllekøling anvendes med en effekt på min. 12,8 %.

For den nye slagtesvinestald skal afkastene placeres på tagfladen og ved kip, som det gør sig gældende for de to eksisterende stalde. Afksthøjden for afkastene i kip skal forhøjes med 0,5 m til min. 9,9 m over terræn, mens afkastene på tagfladen skal forhøjes med 1 m, så disse får en afksthøjde på min. 7,3 m over terræn. Alle afkast på den nye stald skal forsynes med miljøkryds. Afkastene på de to eksisterende og den nye slagtesvinestald skal være uden konus.

Grunden til, at der beregnes en forskellig lugtgenegrænse i OML-beregningen i forhold til Husdyrgodkendelse.dk skyldes, at beregningen i Husdyrgodkendelse.dk ikke tager hensyn til afkastenes højde, placering og kapacitet. I OML-beregningen er disse forhold indregnet samtidig med, at effekten af miljøkryds og forhøjelse af afkastene indregnes. Med miljøkrydsene øges lufthastigheden i afkastet og sender lugtkoncentrationen højere op. Herved fås en større opblanding og dermed fortynding af lugten.

Ammoniakdeposition:

Husdyrbrug med en emission på over 750 kg NH₃-N pr. år skal reducere ammoniakemissionen til et niveau svarende til emissionen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT).

Kravet gælder, uanset hvilke dyrearter og -typer m.v. der holdes på husdyrbruget. På baggrund af oplysningerne om produktionsarealets størrelse, dyretypen, det valgte staldsystem og den valgte teknologi m.v. vil ansøger i husdyrgodkendelse.dk, forinden indsendelse af ansøgningen, kunne beregne den samlede ammoniakemission og dermed umiddelbart kunne konstatere, om den samlede ammoniakemission fra husdyrbruget overstiger 750 kg NH₃-N pr. år. Såfremt grænsen overskrides, skal husdyrbrugets ammoniakemission

svare til niveauet for den bedste tilgængelige teknik for den pågældende dyretype/staldsystem. Kravet betyder således, at husdyrbruget samlet set skal overholde de maksimale emissionsgrænseværdier ved anvendelse af teknologier, der er udtryk for BAT, dvs. at miljøeffekten er opnåelig til en rimelig økonomisk udgift (proportionalitetsprincippet).

Den maksimale emission ved anvendelse af BAT beregnes for hvert staldafsnit for sig ud fra de enkelte produktionsarealers størrelse i m² og emissionsfaktoren for den pågældende dyretype og staldsystemtype.

Der sondres mellem nye (og renoverede) stalde, hvor kravet beregnes ud fra emissionsfaktorerne i gældende lovgivning. Der er ikke et selvstændigt BAT-krav for gødningsopbevaringsanlæg, men de indgår i beregningen af BAT-kravet for det samlede husdyrbruget.

I forslaget til §16a-miljøgodkendelsen til Krusegård er der i afsnit "8.2 Påvirkning af naturområder" angivet, hvilke naturområder, der er deposition til, se figur herunder som er fra forslaget. Ligeledes er der i tabel 12 og 12x angivet deposition til naturområderne henholdsvis med og uden opførelse af ny slagtesvinestald – for tabeller henvises der til forslaget til §16a-miljøgodkendelsen til Krusegård.

Figur 7. Beregningspunkter for ammoniak i området omkring Krusegård.

Forhøjelse af eksisterende siloer

Regionskommunen skal gøre opmærksom på, at eksisterende siloer ønskes forhøjet fra 20 meter til 21,5 meter – og ikke til 25 meter som det fremgår af jeres henvendelse.

Det vurderes, at en forhøjelse med 1,5 meter ikke vil være skæmmende i forhold til Ruts Kirke. Endvidere vurderes denne forhøjelse umiddelbart ikke at medføre en væsentlig påvirkning i landskabsrummet omkring Krusegård.

Samlet set vurderer Bornholms Regionskommune, at når miljøtilladelsens vilkår overholdes, har ansøger truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Bornholms Regionskommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som dette er defineret i husdyrgodkendelsesloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000-områder eller levesteder for arter optaget på habitatdirektivets bilag IV.

På baggrund af husdyrbrugets beliggenhed og de beskrevne ikke-væsentlige virkninger på det lokale miljø, vurderer Bornholms Regionskommune desuden, at det ansøgte ikke vil have grænseoverskridende virkninger.

Regionskommunen har fastsat vilkår i forslaget til miljøgodkendelsen, der i henhold til Husdyrbrugloven sikrer, at beskyttelsesniveauerne for ammoniak og lugt mv. er overholdt, at der anvendes den bedste tilgængelige teknik (BAT) og at husdyrbrugets påvirkninger af omgivelserne i øvrigt imødegås.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i §16a-miljøgodkendelsen.

Høringssvar 5 fra ejeren Krogholmsvej 3:

"OK"

Bornholms Regionskommunes bemærkninger til høringssvaret:

Bornholms Regionskommune har ingen bemærkninger til høringssvaret.

Høringssvar 6 fra ejeren af Krogholmsvej 9:

"

Nej tak.

Vi er stadig påvirkede af den forrige udvidelse, i forhold til lugt gener, og i forhold til øget algevækst.

Vores ejendom er faldet i værdi. Den er usælgelig når vinden er i syd og stanken gør det umuligt at sidde i haven, eller have vinduer åbne. og vi er meget interesserede i, at vide hvordan man har tænkt sig, at kompensere husejerne i området ?

Det falder på ingen måde i tråd med Grøn Ø konceptet, ej heller bæredygtigt landbrug, da gældssætningen i Krusegård er så stor, at det ikke er meningen, at betale lånene tilbage, Dette er jo en samfundsmæssig belastning, da gælden trækkes fra i skat.

"

Bornholms Regionskommunes bemærkninger til høringssvaret:

Landskabsstrategi for Nordbornholm rammesætter den fremtidige udvikling af landskabet. Strategien tager udgangspunkt i landskabet og de mennesker, der bor i det, bruger det og søger at udnytte landskabet som en positiv faktor for udvikling af natur, bosætning og erhvervsmuligheder.

Landskabsstrategien er udarbejdet i samarbejde med Københavns Universitet, Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning som del af arbejdet med forskningsprogrammet Fremtidens Landskaber (2013-2017). Strategien baserer sig på input fra borgere, foreninger og myndigheder, som har deltaget i forskellige workshops i perioden og fra ønsker og input fra Bornholms Regionskommune. Det er tanken, at strategien eller dele af den kan indarbejdes i Bornholms Regionskommunes kommuneplan for at sikre, at mål og handlinger får de nødvendige juridiske og/eller finansielle rammer.

I henhold til Landskabsstrategien for Nordbornholm skal landbrugs- og skovdrift fortsat kunne ske i området under hensyntagen til områdets natur- og landskabsværdier. For Bornholm gælder det, at meget store arealer i kommuneplanen er udpeget som særligt værdifulde landbrugsområder. På Nordbornholm er stort set alle marker og åbne arealer særligt værdifulde landbrugsområder. Det er et statsligt mål, at der i områder, som har denne udpegnings, udvises tilbageholdenhed i forhold til at inddrage landbrugsjorden til ikke-jordbrugsmæssige formål.

Det er regionskommunens vurdering, at driften af Krusegård er forenelig med intensionerne i Landskabsstrategien for Nordbornholm. Krusegård er en eksisterende landbrugsejendom, som må forventes at blive drevet som traditionel landbrugsbedrift også i fremtiden.

Ejendomsværditab

Det følger af den almindelige naboret, at man i et landligt område som udgangspunkt må tåle lugtgener fra dyrehold, støj fra maskiner og ventilationsanlæg mv. som noget helt sædvanligt og påregneligt, og der skal derfor foreligge ganske særlige forhold for at den naboretlige tålegrænse kan anses for overskredet. Afstandskravene ved etablering/udvidelse af husdyrbrug er blevet skærpet i de seneste år og yder generelt set en væsentlig beskyttelse mod lugtgener m.v. for omboende.

Ifølge Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse (NMK-131-00033) er det praksis at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere af boliger i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug.

Om den naboretlige tålegrænse er overskredet beror således i princippet på en selvstændig vurdering fra domstolens side, der bygger på de ovenfor anførte synspunkter. Lugtgener fra landbrugets dyrehold hører til det sædvanlige og påregnelige på landet, og der skal derfor foreligge ganske særlige forhold med meget generende lugtulemper for at denne grænse kan tænkes overskredet.

I følge Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse (NMK-132-00609) er spørgsmål om værditab på naboejendomme som følge af et projekt på et husdyrbrug efter nævnets opfattelse ikke et hensyn, der skal indgå i vurderingen af en ansøgning efter husdyrbrugloven. Bornholms Regionskommune vurderer på baggrund heraf, at det hermed heller ikke er et hensyn, som kommunen skal tage stilling til i vurderingen af den konkrete ansøgning efter husdyrbrugloven fra Krusegård.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i §16a-miljøgodkendelsen.

Høringssvar 7 fra ejerne af Nydamsvej 1:

”

Danmark har forpligtet sig til, at reducerer vores samlede CO2 udslip med 70 % i 2030.
Landbruget udgør 25% af vores CO2 udslip.
I tørre tal skal Dansk landbrug (dette gælder også på Bornholm) reducerer med 14 mill. Tons.
Jesper Jørgensen må enten værre meget uvidende eller meget religiøs . For hvis man øger produktionen af husdyr (som er den helt store CO2 og synder) går CO2 kurven selvfølgelig endnu mere den forkerte vej.
Men Jesper Jørgensen kan selvfølgelig også tro på mirakler.

Jeg er lodret imod denne udvidelse .
Biodiversiteten i vores lokale naturområdet er forvejen sølle.
Og lugt / støv gener har vi også rigelig af.

BORNHOLMS kommune bør helt klart give afslag på denne ansøgning.
Alt andet vil være en skandale.

”

Bornholms Regionskommunes bemærkninger til høringssvaret:

CO₂ er ikke en enkelt stående miljøparameter, som skal vurderes i forbindelse med miljøtilladelser og – godkendelser til husdyrbrug. CO₂ ligger implicit i vurderingen som foretages af BAT (Bedst Tilgængelige Teknik).

I forhold til lugt- og støvgener henvises der til besvarelsen til høringssvar nr. 2 og 4.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i §16a-miljøgodkendelsen.

Høringssvar 8 fra ejeren af Pellegårdsvej 10:

”

Vi ejer ejendommen beliggende Pellegaardsvej 10, Rutsker.

Ejendommen er beliggende ved Nydam, som ligger tæt på ovenstående adresse.
Området er §3 beskyttet område da der er såvel sø som hede.
Begge disse typer natur er meget følsomme, og er tillige allerede i dårlig forfatning.
Søen er gennem de sidste par år gået fra at være en fin åben sø til en stærkt tilgroet sø. Tilgroningen startede pludseligt for et par år siden, angiveligt på grund af voldsom tilførsel af næringsstoffer.
Hedeområdet er stærkt på tilbageslag.

Vi har følgende kommentarer til ovenstående forslag:

Vi er dybt bekymrede for udvidelsen af svineproduktionen så tæt på Nydam og hedeområdet som følge af den øgede produktion af gylle og den øgede udledning af ammoniak, som vil modarbejde en bedring af forholdene for lyng og sø. Vi mener at tilladelsen ikke bør gives, før det på baggrund af en konkret vurdering på stedet er godtgjort, at den øgede svineproduktion ikke har negativ påvirkning af området omkring Nydam.

I er naturligvis meget velkomne til at kontakte os.

”

Bornholms Regionskommunes bemærkninger til høringssvaret:

Efter husdyrbrugloven skal kommunalbestyrelsen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter § 16 varetage hensynet til beskyttelse af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning. Efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen kan kommunalbestyrelsen ikke godkende husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 16, hvis etableringen, udvidelsen eller ændringen vurderes at medføre væsentlige virkninger på miljøet. Ved væsentlige virkninger på miljøet forstås, at det beskyttelsesniveau for bl.a. ammoniak, der er fastlagt i bekendtgørelsens bilag 3, overskrides.

Nydam er beliggende 730 nordvest for Krusegård. Bornholms Regionskommune har den 9. december 2020 foretaget en besigtigelse ved Nydam. Det kunne konstateres, at åkander og vandplanten Tornløs Hornblad er udbredt i søen.

Der er foretaget to beregninger af ammoniakdeposition til Nydam, hvor der er valgt to forskellige ruhedskasser for naturområdet for at sikre værst tænkelige scenarie.

Scenarie 1 – ruhedsklasse for naturtypen "blandet natur med lav bevoksning"

Merdepositionen til Nydam er beregnet til 0,1 kg N/ha pr. år i forhold til nudrift og i forhold til 8-års drift 0,3 kg N/ha/år

Scenarie 2 – ruhedsklasse for naturtypen "skov"

Merdepositionen til Nydam er beregnet til 0,1 kg N/ha pr. år i forhold til nudrift og i forhold til 8-års drift 0,5 kg N/ha/år

Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at idet merdepositionen ikke overstiger 1,0 kg N/ha pr. år, er der tale om så begrænset en påvirkning, at det ikke medfører en væsentlig påvirkning af søen.

I forhold til eventuel anden tilførsel af næringsstoffer, så omfatter miljøgodkendelsen ikke udbringning af husdyrgødning, idet dette reguleres efter generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Arealet, som er registreret som § 3-beskyttet hede, er beliggende umiddelbart nord for Nydam. Der er foretaget beregning af ammoniakdepositionen til arealet. Beregningen viser en totaldeposition på 0,8 kg N/ha/år, en merdeposition i forhold til nudrift på 0,2 kg N/ha/år og en merdeposition i forhold til 8-årsdrift på 0,5 kg N/ha/år. Der er for naturtypen regnet med ruhedsklassen "skov", hvilket angiver værst tænkelige scenarie. Det er Bornholms Regionskommunes vurdering, at idet merdepositionen ikke overstiger 1,0 kg N/ha pr. år, er der tale om så begrænset en påvirkning, at det ikke medfører en væsentlig påvirkning af heden. Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i §16a-miljøgodkendelsen.

Høringssvar 9 fra ejerne af Pellegårdsvej 12:

" Som lodsejere ved Nydammen mener vi det bliver enden for vores sø. Igennem de senere år er plantevæksten i søen, åkander, nærmest eksploderet, og med så mange planterester ende den som mose. Grunden mener vi bla er nedsivning af nitrater fra gødning og gylle. Derfor har vi ikke behov for mere af den slags. Desuden oplever vi flere lugtgener bla i uge 31 og 32, hvor der blev kørt voldsomt meget gylle ud om natten, med efterfølgende lugtgener den følgende dag, kombineret med østenvind... Så derfor er vi imod en udvidelse.

"

Bornholms Regionskommunes bemærkninger til høringssvaret:

Nydam

Se bemærkninger til høringssvar nr. 8

Udbringning af gylle

I relation til lugt fra udbringning af gylle, kan det oplyses, at udbringning af husdyrgødning reguleres efter generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Områder i landzone er landbrugets arbejdsplads, og det er afspejlet i den afvejning af modstridende interesser, som foregår ved Miljøstyrelsens udarbejdelse af reglerne. I landzone, som ikke er udlagt til boligformål, er der derfor ingen afstandskrav.

Udspredning af husdyrgødning på markerne må ikke give anledning til unødige gener. Det vil sige, at kommunen i særlige tilfælde kan gribe ind over for gener, som ligger ud over hvad man må forvente forekommer ved almindelig landbrugsdrift. Det afhænger af de konkrete omstændigheder, og det vil være kommunens vurdering, der gælder.

Udbringning af gylle om natten er et forsøg på at mindske generne for omkringboende, da temperaturen er lavere og vinden svagere om natten, og hermed er ammoniakfordampningen mindre.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i §16a-miljøgodkendelsen.

Høringssvar 10 fra ejerne af Pellegårdsvej 14:

”

Tak for jeres henvendelse d 23 Juli 2020 vedr forslag til miljøgodkendelse til svineproduktion på Krusegård, Knarregårdsvej 15, 3790 Hasle.

Det vurderes at det ansøgte IKKE vil forårsage væsentlig påvirkning af ammoniakfølsomme naturområdet i området.

Denne vurdering vil jeg gerne anfægte. Nydammen, vores lokale dam, er ødelagt af en fejlagtig vurdering og jeg må naturligvis protestere- altså takke NEJ

Til miljøgodkendelse af endnu en ikke ØKOLOGISK udvidelse af svineproduktionen på Bornholm.

”

Bornholms Regionskommunes bemærkninger til høringssvaret:

For besvarelse henvises til besvarelse af høringssvar nr. 8.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i §16a-miljøgodkendelsen.

Høringssvar 11 fra Ejerne af Pellegårdsvej 20:

”

Miljøpåvirkning

Vi er ikke enig i at miljøpåvirkningen ikke vil være negativ. Større svineproduktion vil alt andet lige påvirke miljøet i større udstrækning. Miljøet er i forvejen hårdt belastet, vi har brug for at belaste mindre ikke mere.

Vi kender drikkevandets værdi og undersøgelser er på vej vedr. grundvandet (Hasler et. al., 2004)

Svineproduktionen importerer store mængder soja fra sydamerika, hvilket er en gigantisk miljøpåvirkning, både lokalt i sydamerika samt mht. transport. (Sådan ligger landet, 1.4)

Vi ved at Zink og Kobber fouener landbrugsjorden fra svineproduktionen. (Sådan ligger landet, 8.2) Ifølge DCE er den kritiske værdi for zink overskredet på 25 % af de undersøgte arealer, hvor der køres gylle ud fra smågrise, og på 11 % af de undersøgte arealer, hvor der køres gylle ud fra slagtesvin. Det skønnes i rapporten, at den kritiske grænse for zinkforureningen er oversteget på ca. 220.000 hektar. Det svarer til 2/3 af Fyn. I 2014 blev der brugt 1.412.000 kg zink og 293.300 kg kobber i husdyrproduktionen (se 5.5.3 i Sådan ligger landet.)

Der bruges sprøjtegifte da Krusegård er en konventionel bedrift. Sprøjtegifte påvirker beviseligt grundvandet og miljøet omkring os. (Sådan ligger landet).

Lugtgener

Vi er ikke enig i beregninger og grænseværdier for lugtgener. Vi bor godt 920 meter væk fra den nuværende nærmeste stald, og er i højeste grad generet af lugten fra staldene ved SSV vind. Med udbygningen kommer dette ned på godt 860 meter, hvilket vil betyde yderligere lugtgener. Dette er ikke acceptabelt.

Der foreligger undersøgelser over hvordan lugt fra svineproduktion (Hansen og Petersen, 2003) påvirker ejendoms- priserne,

Estetik i landskabet

Vi modsætter os også på det kraftigste forhøjelsen af kornsiloer neda de i nuværende høj knapt kan ses fra vores ejendom, de vil i forhøjet udførsel tydeligt kunne ses, og dette vil skæmme voldsomt i det ellers så smukke landskab.

Litteratur:

Hansen, V. og C. Petersen (2003): Værdien af gener forbundet med at bo i nærheden af en svinebedrift - værdisætning ved hjælp af husprismetoden, Kbh: AKF-forlaget.

Hasler, B. et. al. (2002): De rekreative værdier af sø, skov og na- turgenopretning, Kbh: AKF forlaget.

Sådan ligger landet, https://storage.googleapis.com/planet4-denmark-stateless/2018/10/448ddc29-448ddc29-sådan-ligger-landet-2016_web.pdf

”

Bornholms Regionskommunes bemærkninger til høringssvaret:

Zink og kobber

Der skal ikke stilles vilkår i miljøgodkendelsen. Som følge af, at godkendelserne og tilladelserne nu gives til produktionsanlægget og udspredding af husdyrgødning nu håndteres gennem generelle regler, skal der ikke længere stilles vilkår vedr. udspredding af gylle i tilladelserne/godkendelserne. Reglerne om udspredding af

husdyrgødning fra smågrise, der er tildelt receptpligtig medicinsk zink følger af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 36.

Husdyrgødningsbekendtgørelsens § 33, stk. 6, fastsætter en række betingelser for udbringning af husdyrgødning fra bedrifter med zinkmedicinerede smågrise op til 25 kg, hvis husdyrgødningen fra disse smågrise på udbringningstidspunktet opbevares i et opbevaringsanlæg, hvor husdyrgødningens P-indhold udgør mere end 40 % af opbevaringsanlæggets samlede fosforindhold.

Betingelserne gælder dog ikke, hvis der i opbevaringsanlæg med husdyrgødning fra zinkmedicinerede smågrise op til 25 kg, også opbevares hele gødningsproduktionen fra den tilknyttede soproduktion.

De gælder alene i den situation, hvor smågrisene f.eks. produceres på en særskilt ejendom med eget opbevaringsanlæg, hvor opbevaringsanlægget der anvendes til husdyrgødning fra zinkmedicinerede smågrise op til 25 kg kun tilføres mindre mængde anden organisk gødning. Her skal det beregnes, om indholdet af smågrisegødningen (op til 25 kg) udgør over 40 % af opbevaringsanlæggets samlede fosforindhold af organisk gødning. Denne beregning er således ikke nødvendig at foretage for landmanden og kommunen, hvis beholderen indeholder husdyrgødning fra søer med tilhørende smågrise.

Lugtgener og ejendomsværditab

I forhold til lugtgener henvises der til besvarelsen af høringssvar nr 4 og 9.

Silohøjde

I forhold til lugtgener henvises der til besvarelsen af høringssvar nr 4.

Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer i §16a-miljøgodkendelsen.

Høringssvar 12 fra Kristian Kirk Mailand:

Høringssvar vedr.:

miljøgodkendelse til St. Muregaard - nmf@brk.dk, 09.17.18P19-0059.

miljøgodkendelse til Krusegård - byg@brk.dk, 09.17.19P19-0013.

m.fl. (herunder Langemyregård, Gamlevældegård).

–

Danmark er efter EU's NEC-direktiv forpligtet til at reducere ammoniakudledningen med 24 procent i 2020 i forhold til 2005 (tabel b i direktivet)

Jeg har i denne forbindelse spurgt Center for Natur, Miljø og Fritid ind til ammoniakudledningen som det fremgår af medsendte.

Ud fra den forelagte besvarelse og de oplyste tal kan jeg ikke konstatere præcist hvorvidt og i hvilket omfang de påtænkte udvidelser er i overensstemmelse med direktivet, blandt andet da opgørelsesmetoder har ændret sig.

Det synes dog - ud fra svaret fra Center for Natur, Miljø og Fritid og de i øvrigt tilgængelige fakta og opgørelser omkring udviklingen af ammoniakemissionen fra landbruget på Bornholm - at kunne konstateres, at i hvert fald *isoleret set* betyder udvidelserne at Bornholm, hvis de ansøgte udvidelser gennemføres, ikke lever op til forpligtelserne i NEC-direktivet.

Hvis udvidelserne alligevel gennemføres (uden yderligere foranstaltninger for reduktion af udledningen), må der altså skulle kræves betydelige reduktioner andre steder i Danmark, hvilket jeg antager Bornholm vil skulle have en eller anden form for national formuleret tilladelse til eller accept af er okay.

Jeg vil derfor opfordre til at BRK afsøger dette spørgsmål med de nationale myndigheder før tilladelser gives. Ikke mindst fordi man må forvente, at ammoniakudledningsspørgsmålet således ikke blot har konsekvenser for miljø og sundhed, men også for økonomi såfremt BRK ved at overse reduktionskravet i direktivet kan komme til at blive stillet ansvarlig for økonomiske tab, genopretning og sagsomkostninger mv. hvis der på trods af viden og fakta vedr. den øgede ammoniakemission gives tilladelser, der ikke er i overensstemmelse med den europæiske lovgivning.

Mvh

Kristian Kirk Mailand

Bornholms Regionskommunes bemærkninger til høringssvaret (også sendt til Kristian Kirk Mailand den 28. september 2020):

I Danmark er reguleringen af luftforurening fordelt mellem flere myndighedsniveauer. Generelt set varetager departementerne den overordnede politikudvikling og udarbejdelse af regulering. Styrelserne implementerer lovgivningen og varetager desuden overvågningsopgaver og rapporteringsforpligtelser.

Kommunerne har i langt overvejende grad ansvaret for godkendelse og tilsyn med virksomheder på nær enkelte større virksomheder, hvor Miljøstyrelsen varetager godkendelses- og tilsynsforpligtelsen. Herunder har kommunerne ansvaret for godkendelse og tilsyn med husdyrbrug.

Miljøtilladelser og –godkendelser til husdyrbrug behandles efter Husdyrloven. Ansøgning om miljøtilladelse og –godkendelse skal indsendes til kommunen via [husdyrgodkendelse.dk](https://www.husdyrgodkendelse.dk) (digital selvbetjening). Ansøgningen skal indeholde en række oplysninger, der afgives ved at følge proceduren i [husdyrgodkendelse.dk](https://www.husdyrgodkendelse.dk). En ansøgning, der ikke indgives ved digital selvbetjening, afvises af kommunen. Nogle typer supplerende oplysninger til en ansøgning kan dog indgives på en anden måde end ved anvendelse af digital selvbetjening.

Den digitale selvbetjeningsløsning www.husdyrgodkendelse.dk er udviklet af og vedligeholdes af Miljøstyrelsen.

Ammoniakemissionen fra stalde reguleres via miljøgodkendelse ved etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug. For husdyrbrug med en samlet emission på mere end 750 kg ammoniak-N stilles der krav om, at emissionen ikke må overstige den emission, der svarer til anvendelsen af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Desuden er der fastsat grænseværdier for, hvor stor en ammoniakafsætning husdyrbruget maksimalt må give anledning til på beskyttede naturområder. Kravene til ammoniakreduktion kan imødekommes ved etablering af lavemissionsstalde eller miljøteknologi. Eftersom mekanismen i loven er, at husdyrbrug skal miljøgodkendes ved udvidelse, ændring eller etablering, vil en voksende andel af husdyrbrugene løbende blive reguleret af en miljøgodkendelse og deraf følgende ammoniakkrav. Dette betyder, at der løbende sker en større udbredelse af ammoniakreducerende teknologi.

Kommunen skal fastsætte vilkår i en godkendelse eller tilladelse, der sikrer at beskyttelsesniveauerne for ammoniak og lugt er overholdt, at der anvendes den bedste tilgængelige teknik (BAT) og at husdyrbrugets påvirkninger af omgivelserne i øvrigt imødegås. Beregningerne af ammoniak- og lugtemission, og hvorvidt beskyttelsesniveauerne er overholdt eller ej, fremgår af ansøgningerne i www.husdyrgodkendelse.dk. På denne baggrund samt ud fra en konkret vurdering meddeler kommunen afslag eller miljøtilladelse/godkendelse til den ansøgte husdyrproduktion.

Det er således alene kommunens rolle at sikre, at husdyrlovens krav til ammoniakudledning er overholdt i den enkelte sag, mens det er staten, der varetager den overordnede overvågning og regulering.

Svar fra Kristian Kirk Mailand den 30. september 2020:

Hej Michael

Tak for din replik. Et egentligt svar er det jo ikke.

Jeg går ud fra, at mit *høringssvar* indgår i sagsbehandlingen, og dermed også kommer til de(t) politiske udvalgs kendskab. Ikke desto mindre, nu du er så venlig at tage dig tiden, kunne jeg godt tænke mig at få din umiddelbare vurdering af hvorvidt det er korrekt, at i hvert fald isoleret set medvirker udvidelserne (hvis de ansøgte udvidelser gennemføres) til at ammoniakudledningen her på øen ikke er reduceret med 24 procent, eller mere, set i forhold til 2005?

Mvh.

Kristian

Bornholms Regionskommunes svar til Kristian Kirk Mailand den 9. oktober 2020:

Sagsbehandlingen af miljøtilladelser og -godkendelser til husdyrbrug behandles ud fra den gældende kompetencefordelingsplan i Bornholms Regionskommune.

Kompetencefordelingsplanen for Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalgets og Natur- og Miljøudvalgets områder er udarbejdet med udgangspunkt i den kompetencefordelingsplan, som i sin nugældende form blev vedtaget af Bornholms Regionskommunes kommunalbestyrelse d. 29. maj 2008 og tilpasset til styrelsesvedtægten godkendt 19. september 2019 samt nærværende administrative organisation. I henhold til gældende kompetencefordelingsplan er beslutningskompetencen på det administrative niveau i sager vedrørende miljøtilladelser- og godkendelser til husdyrbrug. Det vil sige, at de enkelte sager ikke forelægges det politiske udvalg.

I forhold til dit spørgsmål omkring niveau for ammoniakdeposition på Bornholm generelt, så er det ikke en kommunal opgave at foretages overvågningsopgaver af dette. Det er som beskrevet i mailen af 28. septem-

ber 2020 styrelserne, der implementerer lovgivningen og varetager overvågningsopgaver samt har rapporteringsforpligtelser.

